

Збирка задатака из српског језика

Одавно се у наставној пракси указује потреба за једном целовитом збирком задатака која садржи сав радни материјал за ученике 2. разреда основне школе.

Збирка задатака је намењена ученицима за вежбање и проверу знања, учитељима као додатан материјал за припрему часа, а родитељима за рад са ученицима код куће. Садржи 539 задатака подељених у четири целине: учење латинице, граматика, књижевност, говорне и писане вежбе. Геометријским облицима је обележено градиво по разредима.

1. разред

2. разред

Пре сваке наставне теме, дата је дефиниција и пример како би ученици имали подсетник. У задацима су коришћена стара српска имена и песме ученице Јане Китановић из Основне школе „Васа Пелагић“ у Београду.

Обрађена су сва дела из књижевности по важећем плану и програму. Почиње од емоционално-интелектуалне припреме за увод на часу, а затим следи биографија писца. Са леве стране су непознате речи. Анализа књижевног дела се врши усмено. Следи језик и стил, самостални стваралачки рад и на крају домаћи задатак.

Циљ ове збирке је да помогне учитељима да развију креативне могућности ученика, а посебно даровитих ученика.

Желим вам срећан и успешан рад!

аутор

Милица Пузовић

Садржај

Предговор	2
Грамматика српског језика и књижевност ..	4

ЛАТИНИЦА

Aa, Ee, Jj, Oo, Kk	11
Mm, Tt	11
Nn, Njnj, Ii	12
Uu, Ss, Šš	13
Ll, Ljlj	13
Zz, Žž	14
Vv, Bb	15
Pp, Rr, Gg	16
Cc, Čč, Ćć	17
Dd, Đđ, Dž, dž	18
Ff, Hh	19
Научили смо абечеду	20
Слог	21
Преношење речи у нови ред	23

ИМЕНИЦЕ (бића, предмети, појаве) .....

Род именица	27
Број именица	30
Род и број именица	32

ГЛАГОЛИ (радња) .....

Садашње време	38
Прошло време	39
Будуће време	40

РЕЧЕНИЦЕ

Обавештајне реченице	41
Упитне реченице	42
Узвичне реченице	43
Реченице по облику	45
Главни делови реченице	47

ПРАВОПИС

Писање имена животиња	51
Писање имена држава, градова, села, бања и насеља	52
Писање речце <i>ли</i> и <i>не</i>	53
Писање имена улица	54
Скраћенице	55
Писање две тачке и запета у набрајању ...	55
Писање писама, честитки и разгледница .	56

КЊИЖЕВНОСТ

<i>Мајка Јову у ружји родила</i> , народна песма	57
<i>Смијешно чудо</i> , народна песма	58
Породичне и шаљиве народне песме	59
<i>Патак и жабе</i> , Јован Јовановић Змај	60
<i>Пролећно јутро у шуми</i> , М. Теших	61
<i>Песма за мамине очи</i> , Мира Алечковић ..	62
<i>Болесник на три спрата</i> , Бранко Ћопић .	63
<i>Лепо је све што је мало</i> , Д. Радовић	64
<i>Кад почне киша да пада</i> , С. Раичковић	65
<i>Школа</i> , Драган Лукић	66
<i>Тајна</i> , Мирослав Антић	67
<i>Једнога дана</i> , Љубивоје Ршумовић	68
<i>Дај ми крила један круг</i> , В. Андрић	69
<i>Чуо сам</i> , Добрица Ерић	70
Избор из поезије Љубивоја Ршумовића ...	71
Избор из поезије Добрице Ерића	72
<i>Бајка о рибару и рибици</i> , Пушкин	73
Бајке (избор), Ханс Кристијан Андерсен .	74
<i>Бамби</i> , Феликс Салтен	75
<i>Доживљаји мачка Тоше</i> , Бранко Ћопић .	76
<i>Сликарка зима</i> , Десанка Максимовић	77
<i>Шаренорепа</i> , Гроздана Олујић	78
<i>Три брата</i> , Браћа Грим	79
Српске народне бајке (избор)	80
<i>Стара слика на зиду</i> , Драган Лукић	81
Избор из народног усменоог стваралаштва (шаљиве народне приче, пословице)	82
<i>Марко Краљевић и орао</i> , епска народна песма	83
<i>Коњ и магаре</i> , народна басна	84
<i>Лисица и гавран</i> , народна басна	85
<i>Пас и његова сенка</i> , Доситеј Обрадовић .	86
<i>Седам прUTOва</i> , народна приповетка	87
<i>Старо лијино лукавство</i> , народна прича .	88
<i>Свети Сава, отац и син</i> , народна прича .	89
<i>Врабац и ласте</i> , Лав Толстој	90
<i>Два писма</i> , Александар Поповић	91
<i>Зна он унапред</i> , Гвидо Тартаљ	92

ГОВОРНА И ПИСАНА ВЕЖБА

Чудни изуми	93
Моја омиљена животиња	93
Омиљени музички инструмент	94
Зимске радости	94
Уплашио/ла сам се	95
Причање прича према низу слика	95

Граматика српског језика

△ Вук Стефановић Караџић је обликовао наше писмо које се назива **ћирилица**. Наше писмо се назива **азбука** и има 30 слова. Примењивао је правило „Пиши као што говориш, а читај као што је написано“. **Глас** је звук који се чује у говору, а знак којим обележавамо глас назива се **слово**. Смислио је да је свако слово један глас:

а, б, в, г, д, ђ, е, ж, з, и, ј, к, л, љ, м, н, њ, о, п, р, с, т, ћ, у, ф, х, ц, ч, ц, ш.

■ У нашем језику има 30 гласова и деле се на:

1. **самогласнике**: а, е, и, о, у;

2. **сугласнике**: б, в, г, д, ђ, ж, з, ј, к, л, љ, м, н, њ, п, р, с, т, ћ, ф, х, ц, ч, ц, ш.

Наше друго писмо назива се **абецета**. Редослед овог писма које називамо и **латиница** је:

а, б, с, ч, ђ, д, дж, ђ, е, ф, г, х, и, ј, к, л, љ, м, н, њ, о, р, с, ш, т, у, в, з, ж.

Слог

а → слово   А-на → слогови   Ана → реч   Ана пише. → реченица

■ **Слог** је најмањи део речи који се изговара једним дахом. У нашем језику носиоци слога су самогласници. Сваки самогласник образује слог за себе. Никад два самогласника нису у једном слогу: *а-у-то-бус*. Понекад слово **р** може имати улогу самогласника: *црв, трн, крст, прст, пр-ви, кр-мак, р-ва-ти, р-за-ти*.

Једносложна реч (реч има један слог): *шах, дан, зец, миш, коњ, врт, сом, знак, змај, глад*.

Двосложна реч (реч има два слога): *у-во, о-чи, ка-па, ру-ка, ше-ћер, мај-мун, зр-но, бр-до*.

Тросложна реч (реч има три слога): *ле-по-та, ма-ши-на, ка-ши-ка, ле-те-ти, пе-ва-ти*.

Вишесложна реч (реч која има више слогова): *до-мо-ви-на, ла-ста-ви-ца, у-чи-о-ни-ца*.

Преношење речи у нови ред

■ Реч је скуп гласова или само један глас који има неко значење. Када у писању морамо поделити реч и један њен део пренети у нови ред то увек чинимо на граници слога. Слог од једног гласа никада не преносимо у нови ред.

Коначно нам је дошао месец април и априлске пролећне слике нам улепшавају паркове.

Именице

■ **Именице** су речи које означавају имена бића, предмета и појава.

1. **Властите именице**:

а) означавају имена људи, животиња, небеских тела, држава, градова, села, планина, река и пишу се великим почетним словом: *Ненад, Жућа, Сунце, Србија, Београд, Банатско Ново Село, Златибор, Дунав*;

б) имена река пишу се великим почетним словима: *Велика Морава, Бели Дрим*;

в) означавају имена океана, мора, језера и планина, а састоје се од више речи и пишу се само великим почетним словом: *Атлантски океан, Јадранско море, Палићко језеро, Стара планина*.

2. **Заједничке именице** означавају више заједничких бића, предмети и појаве који су исти или слични и пишу се малим словом: *дечак, пас, јабука, књига, ветар*.

Речца не се пише заједно са именицама: *невоља, незнање, непријатељ, неред* и сл.

Род именица

■ У природи постоји само мушки и женски род. Када се роди дете, оно је бата или сека. Природни родови су само мушки и женски. У граматички постоји мушки, женски и средњи род. Граматички род може бити мушки, женски и средњи.

Мушки род

Све именице у једнини које се завршавају на сугласник и слажу се са речју **тај** су граматичког мушког рода: *отац, Бојан, телевизор, мраз*. Именице које се завршавају на самогласник, а слажу се са речју **тај** су мушког рода: *Илија, деда*.

Женски род

Све именице које се у једнини завршавају на *-а* су граматичког женског рода: *мама, машина*. Именице које се завршавају на сугласник, а слажу се са речју **та** су женског рода: *маст, љубав*.

Средњи род

Речи које се завршавају на *-о* или *-е* граматичког су средњег рода: *село, дете*.

* И у животињском свету, младунчад, имају природни мушки и женски род, а у граматички су средњег рода: *пиле, прасе, маче, лане, теле, паче, гушче*.

Род именица	Број именица	
	Једнина	Множина
Мушки род	ТАЈ (<i>син, прозор, ветар, сто</i>)	ТИ (<i>синови, прозори, ветрови, столови</i>)
Женски род	ТА (<i>бака, свеска, ствар</i>)	ТЕ (<i>баке, свеске, ствари</i>)
Средњи род	ТО (<i>место, село, брдо</i>)	ТА (<i>места, села, брда</i>)

Број именица

Грамматички број су **једнина** и **множина**.

Број именице	Род именице		
	Мушки род	Женски род	Средњи род
Једнина	<i>пашњак</i>	<i>ливада</i>	<i>поље</i>
Множина	<i>пашњаџи</i>	<i>ливаде</i>	<i>поља</i>

Глаголи

■ **Глаголи** означавају радњу.

Радња је када субјекат активно учествује у некој радњи: *писати, радити, сећи* и сл.;

Глаголи се завршавају на *-ти* (*певати, свирати*), *-ћи* (*рећи, доћи*), *-сти* (*јести, плести*).

Речца не се пише одвојено од глагола: *не певам, не певаш, не пева* и сл.

Речца не се пише заједно у глаголима: *нисам, нећу, немам, немој*.

Садашње време

▣ **Садашње време** означава радњу која се дешава у тренутку говора. *Сада певам. Данас учим. Управо тренирам.*

Једнина		Множина	
1. Ја	-м (певам)	1. Ми	-мо (певамо)
2. Ти	-иш (певаиш)	2. Ви	-те (певате)
3. Он, она, оно	- / (пева)	3. Они, оне, она	-у, -ју, -е (певају)

Прошло време

▣ **Прошло време** означава радњу која се десила у прошлости. *Јуче сам певао. Пре три дана сам учила. Прошле године је тренирао.*

Једнина		Множина	
1. Ја	сам певао/ла	1. Ми	смо певали /певале
2. Ти	си певао/ла	2. Ви	сте певали/певале
3. Он, она, оно	је певао/ла	3. Они, оне, она	су певали/певале

Будуће време

▣ **Будуће време** означава радњу која ће се десити у будућности.

Глаголи који се завршавају на *-ћи*, пишу се одвојено од скраћеног облика глагола *хтети* (*ћу, ћеш, ће, ћемо, ћете, ће*): *Ја ћу доћи. Доћи ћу. Ја ћу рећи. Рећи ћу.*

Глаголи који се завршавају на *-ти*, пишу се заједно са скраћеним обликом глагола *хтети* (*ћу, ћеш, ће, ћемо, ћете, ће*): *певаћу, свираћу.*

Једнина		Множина	
1. Ја	ћу певати (певаћу), доћи ћу	1. Ми	ћемо певати (певаћемо), доћи ћемо
2. Ти	ћеш певати (певаћеш), доћи ћеш	2. Ви	ћете певати (певаћете), доћи ћете
3. Он, она, оно	ће певати (певаће), доћи ће	3. Они, оне, она	ће певати (певаће), доћи ће

Реченице

▲ **Реченица** је мисао или порука исказана речима. Реченица се пише великим почетним словом и завршава се знаком интерпункције. Знакови интерпункције су: тачка, узвичник, упитник. Свака реченица треба да садржи предикат.

Реченице које се завршавају тачком, казују неко обавештење: *Данас је петак.*

Реченице које се завршавају упитником су реченице којима нешто питамо: *Идеш ли?*

Реченице које се завршавају узвичником су реченице којима изричемо неку емоцију: *Јути, победићемо! Ура, освојили смо медаљу!*

▣ Реченице према облику

Потврдне реченице су реченице којима се нешто тврди и потврђује: *Ја волим одбојку.*

Одричне реченице показују да нешто није извршено, истичу одрицање: *Ја не волим чипс.*

Главни делови реченице

■ **Субјекат** је реч или група речи у реченици којом се саопштава ко врши радњу или о коме и чему се говори. Подвлачи се једном линијом. Петра пева.

Предикат је реч у реченици која казује шта субјекат ради. Предикатом се саопштава шта неко ради, у каквом је неко или нешто у стању и шта се дешава (збива). Подвлачи се двама линијама. Петра пева.

Писање имена, презимена и надимака

▲ **Имена, презимена и надимци** пишу се великим почетним словом. *Јован Јовановић Змај је био дејчи писац. Новак Ђоковић Ноле је најбољи тенисер.*

Имена светаца се пишу великим словом: *Свети Сава, Свети Никола, Свети Лука.*

Прво се пише име, па презиме. *Добрица Ерић је песник. Дејчи песник је Добрица Ерић.*

Када је реч о азбучним списковима, пише се прво презиме, па име. *Арсид Ена, Богид Лука...*

Писање имена животиња

■ **Заједничка имена животиња** пишу се малим почетним словом: *коњ, крава, мрав.*

Име животиње настало по боји или некој другој особини постане властито име, оно се пише великим почетним словом: *Белка, Шарац, Јаблан, Шаруља.*

Писање имена држава, градова, села, бања и насеља

▲ **Имена држава, градова, села, бања и насеља** се пишу великим почетним словом: *Србија, Београд, Купиново, Сокобања, Котеж.*

■ **У вишечланим именима држава, градова, села и бања**, свака реч пише се великим почетним словом: *Црна Гора, Нови Сад, Банатско Ново Село, Врњачка Бања.*

У вишечланом имену насеља (градске четврти) само прво слово се пише великим словом: *Старо сајмиште, Баново брдо, Савски венац.*

Писање речце *ли* и *не*

■ **Речца *ли*** се пише одвојено од речи: *Радиш ли? Да ли си прочитао? Је ли истина?*

Речца *не* се пише одвојено од глагола: *не знам, не можеш, не жели, не радимо, не учите.*

Речца *не* се пише одвојено од глагола осим: *нисам, нећу, немам, немој.*

Писање имена улица

■ Ако је реч **улица** у називу, пише се великим словом: *Улица Јована Цвијића, Улица липа.*

Ако реч **улица** у називу није на првом месту, пише се малим словом: *Вишеградска улица.*

Скраћенице

Скраћенице су речи које у писању скраћујемо на једно или више слова. Скраћенице за мерне јединице се пишу малим латиничним и ћириличким словом.

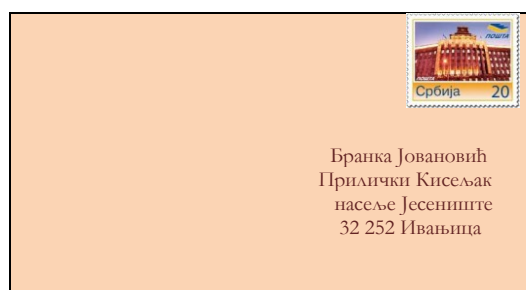
Мерење дужине			Мерење времена	
центиметар	cm	цм	минут	мин.
дециметар	dm	дм	час	ч.
метар	m	м	година	г.

Две тачке и запета у набрајању

- Две тачке** пишемо испред набрајања, а речи које набрајамо одвајамо **запетом**.
Маја је на пијаци купила: кромпир, спанаћ, сир, лук, пасуљ, јаја.
Нас у кући има четворо: мама, тата, сестра и ја.

Писање писама, честитки и разгледница

- Наставак писма, честитке, разгледнице иза наслова ако се наставља у новом реду, без обзира што се ставља после наслова запета, пише се великим словом: *Драга бако,*
Пишем ти ово писмо...

Значење речи

- Речи које имају исто или слично значење, а различито се пишу:** *ђак – ученик, ићи – ходати, диван – леп.*
- Речи које имају иста слова, али не и исто значење:** *пол (женски, Северни), град (град Панчево, временска непогода), коса (коса на глави, име Коса, алат за кошење).*

КЊИЖЕВНОСТ

- Наслов** је назив неке књиге, песме, приче.
- Садржај** се налази на почетку или крају сваке књиге и служи да се лакше снађемо.
- Речник** је књига у којој су речи поређане по азбучном реду и садрже њихово објашњење.
- Текст** је свако дело које се чита. Текст може бити написан у у **поезији** (песма) и **прози** (прича, бајка, басна).
- Поезију** представљају књижевна дела која су писана у стиховима (песма).
- Писац** је човек који пише књиге, песме, приче...
- Песник** је писац који пише само песме.
- Песма** може да има једну или више строфа.
- Строфа** је састоји од више стихова.
- Стих** је један ред у песми.
- Место радње** је место на коме се збива нека прича.
- Време радње** је време у којем се збива прича.
- Лик** (јунак) је личност у књижевном делу.
- Карактеризација** је приказивање особина лика.
- Главни ликови** су ликови у причи о којима се највише говори, а **споредни ликови** су остали ликови који се спомињу.

Народна поезија

- Народна песма је песма која нема познатог аутора. То су песме које су настале у народу, али их није смислио народ као маса, већ истакнути појединац. Оне су се преносиле с генерације на генерацију. То је песма са пуно емоција, сликовитих израза која описује свакодневне догађаје и опевана су сва људска осећања: срећа, туга, радост, жалост. Када се појавио Вук Карацић и његова азбука, те песме су записане и захваљујући томе ми их данас можемо читати. Вук Карацић је поделио народну поезију на:
  - Мушке (јуначке) песме** су епске народне песме у којима су опевани јунаци и њихове битке. Стихови су обично у десетерцу (10 слогова у једном стиху). Народне песме су певали гуслари: *Марко Краљевић и орао*.
  - Женске песме** су лирске песме поседују осећања и краће су од мушких песама.

Народне лирске песме (женске песме)

- Шалјиве песме певају о догађајима из живота људи који су описани са шалјиве и веселе стране: *Ја сам чудо видео*.

Народна проза

■ **Басне** су приче у којима главни јунаци су животиње који приказују људе. Свака басна има поуку (поруку, нараваоученије, тј. поучан савет) који представља мудар савет који усвајамо читајући басне: *Лав и миш*.

■ **Шаљиве народне приповетке** су приповетке у којима су описани стварни догађаји, али смешно: *Радознали сусед*. **Народне приче** су написали непознати талентовани појединци. Не знамо име аутора и зато кажемо да их је измислио народ. Некада су људи причали приче са жељом да се забаве. Баке су причале унуцима, а унуци кад порасту својој деци. Тако народне приче из давних времена дођоше до нас. Вук Стефановић Караџић је сакупљао и записивао народне приче које је назвао приповеткама: *Голуб и пчела*, *Седам прUTOва*.

Народне умотворине

- ▲ **Брзалица** је реченица која се брзо изговара: *На врх брда, врба мрда*.
- **Пословица** је кратка и мудра народна изрека о животу: *Пријатељ се у невољи познаје*.
- **Загонетка** је игра речи која се састоји од необичног питања у којем се крије одговор: *Пуна школа ђака ни од куда врата (лубеница)*.
- **Ребус** је загонетка у облику цртежа и слова.
- **Успаванка** је песма која се пева деци пред спавање: *Мајка Јову у ружи родила*.
- **Питалица** је пословица дата кроз дијалог и чине је питање и одговор који је мудар. Питали пса: „Зашто много лајеш?“ „Другог заната немам“, рече пас.

Уметничка (ауторска) књижевност

- ❖ **ЛИРИКА**: описне песме.
  - **Описна песма** помоћу слика природе приказује унутрашњи доживљај песника, његова осећања и мисли: *Пролећно јутро у шуми*, Момчило Тешкић.
- ❖ **ЕПИКА**: бајка, басна.
  - **Бајке** су приче о чудним догађајима и ликовима, где увек добро побеђује зло, почиње стереотипним почетком: *Сликарка зима*, Десанка Максимовић.
  - **Басне** су приче у којима главни јунаци су животиње који приказују људе и свака басна има нараваоученије (поуку): *Пас и његова сенка*, Доситеј Обрадовић.
- ❖ **ДРАМА**
  - **Драма** је књижевно дело намењено извођењу на сцени (у позоришту, на филму, на телевизији).
  - **Комад** је позоришно дело.
  - **Драмски текст** (драма) је драмски текст који се изводи на позорници и изводе га глумци.
  - **Драмски писац** пише драмски текст.
  - **Глумци** играју драмски текст према упутствима редитеља. Глумци играју улоге.
  - **Гледалац** посматра позоришну представу.
  - **Лица** су ликови (драмски јунаци) у драми и носиоци радње. Лица се пишу великим словима.
  - **Дијалог** је разговор између два лица.
  - **Сукоб** представља неслагање лица у мишљењу у књижевном делу.

Латиница

■ Наше друго писмо назива се **абецеда**. Редослед овог писма које називамо и **латиница** је:
a, b, c, č, ć, d, dž, đ, e, f, g, h, i, j, k, l, lj, m, n, nj, o, p, r, s, š, t, u, v, z, ž.

Aa, Aa Ee, Ee Jj, Jj Oo, Oo Kk, Kk

1. До краја реда испиши дата слова.

A

A

a

a

E

E

e

e

J

J

j

j

O

O

o

o

K

K

k

k

2. Прочитај следеће речи: ја, кока, мама, јаје, кајак, какао, око, јека, јак, мек, мој, је, јео, Јока, Јека, Каја, Кека, Јеја, Јоја, Која.

3. Препиши следеће реченице латиницом.

Моја мама је Јока. Јока је јака. Јаје је меко. Јека је око кајака. Ко је Каја? Како је Кека? Еј, Јејо, мој је какао! Јојо, моја је кока! Која је јео какао.

Mm, Mm Tt, Tt

1. До краја реда испиши дата слова.

M

M

m

m

2. До краја реда испиши дата слова.

T

T

t

t

3. Прочитај следеће речи: тета, котао, мотка, метак, мат, јато, јама, комета, тамо, мај, мак, омета.

4. Препиши следеће реченице латиницом.

Мома је мој тата. Маја је моја мама. Ката је моја тетка. Мата је мој момак. Тома је јео кајмак. Ко је тамо?
Тама је. Моја тема је математика. Омот је мек. Томка мота омот.

Nn, Nn Njnj, Njnj Ii, Ii

1. До краја реда испиши дата слова.

N

N

n

n

2. До краја реда испиши дата слова.

Nj

Nj

nj

nj

3. До краја реда испиши дата слова.

I

I

i

i

4. Разврстај дате именице: noj, Ana, konj, Ina, kit, Anja, Miki, Jana, tenk, Kiki, Anka, Mima, Mona, nakit, motka, nokat, kanta, kotoa, Anita, Nemanja, motika, kamion, Monika, antena, nemanja, Timotije, Antonije.

Vlastite imenice	
Zajedničke imenice	

5. Напиши супротно значење следећим глаголима.

- а) kijati – ne kijati   в) kotiti se – _____   д) mamiti – _____   е) imati – _____
 б) menjati – _____   г) kaniti se – _____   ђ) motati – _____   ж) jeste – _____

6. Напиши реченице латиницом у одричном облику.

Миња нема тим. Мрак је. Кит није танак. Мина нема котао. Тина има накит. Анка има мекане кике. Мета је мото. Нена нема нит. Тина има накит. Ми имамо имање. Матија има коња. Ина нема ноја.

7. Препиши дате реченице латиницом.

Моја мајка је Миа. Емина мама је Анита. Име њене тете је Инка. Њена нана је Јана. Име њеном тати је Нино. Нино има таман камион. Ната има инат. Нота има тон. Имање има канте, мотике и камење. Има мањак мотки. Неко кија. Нико није као Тањина нана. Јана има мање нокте. Немања је коњаник. Онамо је јама. Ено је комета! Тима има тенк. Мики је Моникин тата. Како је Анин тим? Мона омета Кики.

Uu, Uu Ss, Ss Šš, Šš

1. До краја реда испиши дата слова.

U	U
u	u

2. До краја реда испиши дата слова.

S	S
s	s

3. До краја реда испиши дата слова.

Š	Š
š	š

4. Препиши дате речи латиницом: ум, туш, тас, кош, сос, шум, сом, ким, кук, штене, киша, усне, туна, каса, шнит, штит, штета, кактус, стомак, сукња, шетња, тешко, мрско, ниско, намештај, шишмиш.**5. Прочитај следеће реченице и подвуци упитну реченицу.**

Kosta je kajakaš. Keks je u kesi. Mima je kuma. Miki ima masku. Ostoja namešta štok. Ikona je slika. Ana ima ukusa. Mia namešta jastuk. Anja koristi kašiku. Janja je Ninina seka. Monika je jela kajsiju i kokos. Imaš sitniš? Antonije je namestio antenu. Sonja nosi skije, a ima i sanke. Mina ima komšiju Timotija u Nišu.

6. Препиши дате реченице латиницом.

Стојна се пиша. Шоне је сам у стану. Јасмина има унука. Сања меси тесто. Соја мути јаја. Анастасија има тајну. Миша је ушетао у стају. Јасна носи сок. Уна устаје у осам сати. Косин син има машину. Јаша је тешко унео намештај. Станка пије костим у јуну. Атанасије је сео у ауто са Наумом. Стојан је ишао на сајам. Стапа носи каиш и машину. Она се смеје у сну. Маша има шест саксија. Он је јео тост и сир. Миш има уши и нос. Сањао је сан. Кокошка носи јаја.

7. Препиши текст латиницом.

Моје име је Сапа. Шетам сам и несташан сам. Отишао сам у шуму. Јесен је. Мој ујак Станко и ујна Наташа су тамо. Он стоји и маше ми. Има смешан сако. Ујна нас снима. Она има сјајну тапну. Типина је. Нешто шушну. Настао је шок. То је само кос.

Ll, Ll Ljlj, Ljlj

1. До краја реда испиши дата слова.

L	L
---	---

l

l

2. До краја реда испиши дата слова.

Lj

Lj

lj

lj

3. Упиши слово *l* или *lj* које недостаје.

ke __, je __ka, kami __a, ajku __a, mas __ina, ma __ina, sa __aš, se __ani, je __ek, k __ešta, kupati __o

4. Подвуци субјекте у датим реченицама.

Ljiljana ima omiljenu košulju. Olja je našla lale na tlu. Smiljana lista atlas. Tele je u staji. Ljilja je sela na kolena. Lasta ima kljun. Smilja melje lan. Milan je smelo seo na ljuljašku. Jelena je ušla u mlin. Miljana je molila Lolu.

5. Препиши дате реченице латиницом.

Лето је. Таласи су мали. Лела је усамљена. Милана је лења. Миљана има шкољку. Лана је села у муљ. Слон није лак. Луна је умиљата. Миља и Јела се селе. Милена је љуштила лепшике и лук. Наталија кашље. Емилија је носила млеко. Јелен и лане су у шуми. Лист љиљана је сломљен.

6. Препиши дати текст латиницом.

Миле и Нела су ишли колима у село. Наишли су на тунел. Нела је носила и мантил и шал. Имају за јело сланину и салату. Ољуштили су и лимун. Миле стално расклања алат. Нела носи љуске јајета. Сломиле је метлу. Смејали су јој се сељани.

Zz, Zz Žž, Žž

1. До краја реда испиши дата слова.

Z

Z

z

z

2. До краја реда испиши дата слова.

Ž

Ž

ž

ž

3. Од датих слова напиши називе биљака латиницом.

анжр – _____ љзес – _____ оијт – _____

3. Разврстај следеће глаголе у табелу и напиши их латиницом: знају, узимамо, упознајете, стиже, желиш, жањем, наилазим, улазиш, узимају, летите, застајемо, зуји.

Jednina			Množina		
1.	Ja		1.	Mi	
2.	Ti		2.	Vi	
3.	On, ona, ono		3.	Oni, one, ona	

4. Напиши три женска и три мушка имена од до сада научених слова латинице. _____

5. Препиши дате реченице латиницом.

Зима је. Лежаљка је заузета. Жана има ужину. Златко узима жетон. Снижење је у току. Тоza има жеље. На стази је змија. Лаза има уже. Злата улази у замак. Жаклина има нежну кожу. Жељана је упознала Жулета. Сузана жели злато. Златана има маказе. Нож је на земљи. Маза има казну. Жаки је у жалости.

6. Препиши дати текст латиницом.

Жика и Зора су муж и жена. Он има тежак занат. Он жање жуто жито. Она је знатижељна. Имају зеке и козе. Зокин син је Жељко. Он је мали, али зна множење. Има змаја који је зелен.

Vv, Vv Bb, Bb

1. До краја реда испиши дата слова.

V	v
v	v

2. До краја реда испиши дата слова.

B	B
b	b

3. Прочитај следеће речи: vo, bik, bob, siv, žaba, muva, vene, svet, volja, mlaz, buva, neven, blato, bukva, krava, bataк, kobila, zastava, životinje, zanimljivost, Steva, Bane, Bilja, Balša, Ljubiša, Ljubinka, Biljana, Nebojša.

4. Одреди род следећим именицама: njiva, uvo, vek, soba, stub, auto, zvono, voz, žvaka, subota, vožnja.

Мушки род	
Женски род	
Средњи род	

5. Напиши правилно реченице латиницом.

- а) војник Воја је – _____
 б) узбуку зна Вукосава – _____
 в) има Виолета вољу – _____
 г) увија сарме Весна – _____
 д) је кавезу у сова – _____
 ђ) у вук је јазбини – _____

6. Препиши дате реченице латиницом.

Лав лови. Бебе воле банане. Иван се умива. Виолета има вољу. Звонимир се боји бубамаре. Василије бежи, невоља је ту. Бисенија слуша новости. Ева и Нинослав су били на Авали. У близини је бука. Веселин има зелену таблу. Жаба је на локвању. Војин се весели уз виолину и виолу. Војкан има свеске и оловке у школи. Бојан је био на тавану. Бојана увек каже новости Невену. Бака Биса носи унука у забавиште. Вуле има брата Бокија. Бобан стоји ван колибе. Светлана је Иванина заова. У башти су вишње и јабуке. У суботу ме је болео зуб. Војислав воли бубњеве. Бошко наилази на стабло шљиве. Вукашин носи букет висибоба Валентини.

7. Препиши дате реченице писаним словима ћирилице.

Klovn je zanimljiv. Jovan sluša muziku. Slaviša je zvaо na svoje slavlje. Jelisaveta je stavila zumbule u vazу. Vile se nalaze u bajkama. Jovana ima plavu bluzu. Milisav je na javi veseo, a u snovima je tužan. Milovan voli svetle bombone. Balon je leteo ka nebu. Stevan se vozi novim avionom. Sava zna sva slova. Ovan ima belu vunu. Velja носи vešto bokal.

8. Препиши дати текст латиницом.

Невена је славна балерина. Изашла је и у новинама. Она је становник Ваљева. Њена љубав ка балету је велика. Вози се комбијем или аутобусом. Њене обавезе су занимљиве. Носи свилени костим и беле балетанке. Воле је сви.

Pp, Pp Rr, Rr Gg, Gg

1. До краја реда испиши дата слова.

P

P

p

p

2. До краја реда испиши дата слова.

R

R

r

r

3. До краја реда испиши дата слова.

G

G

g

g

4. Разврстај следеће речи: риба, гусан, купус, врба, пас, гавран, орао, рис, першун, срна, прасе, петао, пасуљ, шаргарена, папагај, глиста, носорог, паун, пантер, јоргован, липа, пиле, грашак, крушка, гуштер, гуска, ирвас, паук, вук, голуб, глог, рибизла, ротква, ружа, рак, рен, ракун, пума, рижа, просо, пеликан.

Билјка	
Животиња	

5. Одреди број следећим именицама: pruge, rt, raketa, gume, reke, grana, sir, rešenje, mir, igle, trn, štarovi, pege, šupa, problemi, poštar, strine, gosti, pekar, ratari, mesar, gitarista, pastiri, vatra, magla, potok.

Једнина	
Множина	

6. Препиши дате реченице латиницом.

Снег се топи. Мира пегла мокар веш. Панталоне су се осушиле. Петра је била на пашњаку. Плажа је препуна туриста. Гаша је немиран. Прозор је затворен. Ангелина је сломила мали прст. Распуст је био интересантан. Рам се налази на орману. Гога има тегет мараму. Ранко шаље телеграм у пошти. Петар је стигао у Тополу. Пера користи биљну пасту за зубе. Раша је јео питу и пио јогурт. Марко је послао прстен сестри. Станимирова стрина је кувала супу. Ирена живи на првом спрату.

7. Подвуци двама линијама предикате у датим реченицама.

Rista piše pismo. Miomir prelistava štampu. Sreten unosi ugalj. Lepomir vozi motor. Gara ima grip.

8. Препиши дате реченице штампаним словима ћирилице.

Igor pliva. Momir traži pravi posao za njega. Rosa ima lepe uspomene. Tamara je bila na moru. Pavle stoji na terasi. Uglješa se uplašio groma. Pao mi je na pamet Ogi. Gorana koristi šlag i margarin za tortu. Persi se prosuo šampon za kosu. Olga je obrisala prašinu u stanu. Gligorije je upao u rupu. Panta je koristio prljav peškir. Na papiru sam pisala ljubavno pismo. U bašti se koristi lopata. Paja je bio na planini Kopaonik. Bilo je opasno jer se Spasoje igrao na ulici.

Сс, Сс   Ћћ, Ћћ   Ћć, Ћć

1. До краја реда испиши дата слова.

С	Ћ
с	ć

2. До краја реда испиши дата слова.

Ћ	Ћ
ћ	ћ

3. До краја реда испиши дата слова.

Ћ	Ћ
ć	ć

4. Упиши слово *ć* или *ć*.

__vrga	no__	pe__ina	__urka	pe__	usisiva__	__un
zemi__ka	__inija	sve__njak	p__ela	__ilim	samo__a	cve__ara
pra__ka	__up	plo__a	pa__e	o__i	kre__	ljubi__ica
__ošak	__estitka	ko__nica	masla__ak	klup__e	__uk	pronalaza__
so__ivo	vre__a	ma__ka	__varak	obru__	__etkica	cvr__ak
pi__e	me__ava	me__e	__unak	ma__	__ebe	__eki__

5. Напиши правилно следећа географска имена латиницом: зајечар, ужице, шабац, крагујевац, пожаревац, крушевац, вршац, чачак, суботица, бечеј, лозница, бела црква, ћуприја, лазаревац, ивањица, пећ, гуча, лесковац, ковачица, косовска митровица, врњачка бања, јошаничка бања, сјеничко језеро.

6. Препиши дате реченице латиницом.

Чобани чувају овце. Мица највише воли чизме и папуче. Ученик има резач и бојице у перници. Кића је сломио чашу пуну чаја. Цана се чува сунца због врућине. Часлав грицка семенке и сунцокрет. Цвета чисти кућу. Аница има наруквицу и огрлицу. Чича је поклонио новац синовцу. Зорица је јела врућу чорбу пуну зачина. Катичина ћерка има звечку и цуцлу. Сваки лонац има свој поклопац. Четири столице су обично уз сваки сто. Верица је јела у четвртак переце. Бранкица је шетала куче улицом. Горчило има чврст кожни новчаник.

7. Препиши правилно дате реченице латиницом.

цица вози бицикл. ивица носи наоћаре. момћило вози ћамац. јелица је била на концерту. цветко је нацртао цртеж. олгица је чекала возаћа. живкица има кљућ. ружица је чутљива. љубица је трћала у обићној обучи. новица је причао о сречи. цвече се гаји на пролече. стриц ћисти ћунак.

8. Препиши дати текст латиницом.

Мама Каћа је кувала јуче ручак. Обарила је спанаћ. Уз помоћ варјаче, мешала је маслац. Позвала је своје укућане. Умесила је и гибаницу коју ће јести за вечеру. Њени синови се зову Мића и Ћира. Мића је учио у библиотеци, а Ћира је био на утакмици. Тата Зоћа намешта сијалицу. Они живе у Ћићевцу.

Dd, Dd Đđ, Đđ Dždž, Dždž

1. До краја реда испиши дата слова.

D	Đ
d	đ

2. До краја реда испиши дата слова.

Đ	Đ
đ	đ

3. До краја реда испиши дата слова.

Dž	Dž
dž	dž

4. Подвуци црвеном бојом речи које су неправилно написане: dživdžan, gospodža, pomorandža, đenarika, patliđan, kolovođa, buđak, žeđ, đinđuve, iznenadženje, mađioničar, kande, džin, džaci, đezva.

5. Подвуци заједничке именице: Gradimir, krokodil, meda, Isidora, Dmitar, dinosaurus, Dositej, Dragiša, geopard, Draško, Dragana, dama, Anđela, Sandra, doboš, sidro, Zvezdana, Jadranka, dlan, kalendar, Danilo, Dejan, leđa, vodopad, đon, Radmila, dubak, Desanka, dirigent, Vladislav, drug, Dunav, Mladen, disk, Darinka, Milorad, Dušanka, radijator, Darinka, digitron, Arandel, đubrovnik, Anđelka, dukat, Danka, dabar, đeram.

6. Препиши правилно реченице латиницом.

ђураједецем. пеђатренирацудо. слађанаиграодбојку. нађајезакачиламинђуше. оградајеоддасака. слађанђеносиоцак. млађавозицип. трвђавајеизграђена. анђелијапратимоду. ђурађедесладолед.

7. Препиши дате реченице латиницом.

Андрија је видео буђ. Андријана живи у згради. Душан пије воду. Младен је радостан дечак. Лидија је водитељка. Десмир је рудар. Ћина ставља мед у лимунаду. Дана има наранџаст џемпер. Анђела је засадила дрво. Анђа је дала ђеврек Срђану. Види се дим из оцака. Ђурђица за десет дана слави рођендан. Поред друма је дрворед. Ђурђина је спремаала ђувеч. Анђелка пере судове детерџентом. Ђоле је спремио изненађење. На ливади расте детелина. Данијел је поклонио ђурђевак Сандри. Данијела се огледа у огледалу. Предраг се попео на мердевине. Александра је зашила дугме на џепу.

8. Препиши дате реченице писаним словима ћирилице.

Darko je video medveda dvogledom. Deda je unuku dao džeparac. Po danu se ne vide zvezde. Aleksandar je došao u veliki grad. Omiljeno Draganovo voće je grožđe. Mandarinе ne rastu u našoj državi. Nada ne voli svađe. Nenad je Dankov mlađi brat. Vladimir je povređen na ledu. Sedlo je smeđe boje. Rada je spremala džigericu. Duško i Vladan su pravili grudve. Miodrag je uredno dete. Za salatu, Dule obično jede paradajz. Dragutin je napravio džumbus. Dimitrije je prijavio krađu. Zdravko je išao u džunglu. Mudra Teodora vredno uči.

Ff, Ff Hh, Hh

1. До краја реда испиши дата слова.

F	ƒ
f	f

2. До краја реда испиши дата слова.

H	ℋ
h	h

3. **Распореди следеће речи:** fazan, grafit, furuna, foka, karfiol, siromah, heroj, fontana, pazuh, hala, hrčak, delfin, fijaker, freska, žirafa, helihipter, hrast, kafa, hobotnica, fotografija, fikus, hibiskus, hladnjača, hmelj, heljda, hidra, hartija, hijena, flamingo, hram, hanzaplast, haski, hauba, feder, feferon, hajdučka trava.

Vića	
Predmeti	

4. Препиши дате реченице латиницом.

Теофан је фотограф. Телефон је зазвонио. Семафор мења боје. Софија је купила хеланке и фармерке. У хору се пева химна. Он хода и по хладноћи. У кухињи је фрижидер пун хране. Хана кува чај од жалфије. Фића халапљиво једе орахе. Стефан гледа филм из софе. На фотели је остављен фен. Дафина је направила фил за тарту и крофне. Ина носи фантастичан рајф. У ходнику стоји офингер. Христина држи микрофон. У футроли су наочаре. У плеху је кох. Пекар меси хлеб и кифле. На фарми се чује фрула. Фењер је окачен о шраф. Деда купује новине на трафици. Хелена се вози лифтом. У кафићу се не пије сок из флаше. Јосиф је освојио пехар и за тај успех је добио много похвала.

5. Напиши правилно дате реченице латиницом.

ФЛОМАСТЕРЈЕНАПРАВИОФЛЕКУ. ХРИСТИВОЈЕХИТРОТРЕНИРАФУДБАЛ. СОФРОНИЈЕ
УВЕКИМАОСМЕХНАЛИЦУ. ФЕМАЈЕОСТАВИЛАКОФЕРУХЛАДОВИНИ. ЈЕФИМИЈАЈЕНАШЛА
ФИТИЉУФИОЦИ.ФИЛИПАЈЕКУПИЛАФАРБУЗАХОЛ. СТРАХИЊАЈЕСЛУШАООХАЈДУЦИМА.

6. Препиши дати текст латиницом.

Филип и Хелена су фамилија. Њихов брат је шеф у фабрици. Филип је официр у војсци. Хелена игра фолклор. У слободно време, Филип свира хармонику, а Хелена флауту. Спаковали су већ кофере, јер у фебруару иду у Француску. Тамо ће играти и голф у хотелу. Хелена ће увече обући хаљину и направиће фризуру. Посетиће музички фестивал. Свираће се на харфи.

Научили смо абецеду

1. Напиши слова абецеде која недостају.

A	B	Č	Ć	DŽ	E	G	H	J	K
L	Lj	N	O	P	S	T	V	Ž	

2. Поређај дата слова по абецедном реду: n, ž, b, h, p, t, s, š, u, a, z, ž, m, lj, nj, dž, č, ć, k, t.

3. Напиши по три речи на слово писаним словима латинице:

- а) S – _____ в) Ć – _____
 б) G – _____ г) Ž – _____

4. Напиши реч која садржи дата слова.

На почетку слово		У средини слово		На крају слово	
К	knjiga	Z	prozor	Š	miš
B		P		Nj	
C		Ž		Lj	
Đ		F		Ć	

5. Попуни табелу играјући игру „На слово, на слово“.

	M	V	K	G	P
Ime	Milica				
Grad	Mladenovac				
Biljka	malina				
Životinja	mačka				
Predmet	makaze				

6. Настави низ тако што ћеш написати реч која почиње наредним словом абецедe.

ašov, bombona, cvekla, ćup, _____
 _____

7. Од датих речи састави реченице и напиши их писаним словима.

- а) krompir, kopa, Kosta – _____
 б) hrčka, Hana, hrani – _____
 в) doselila, grad, se, Porodica, u – _____
 г) u, plavom, plivaju, malom, Devojčice, bazenu – _____

8. Састави реченице од задатих речи.

- а) klupa, zadatak, olovka – _____
 б) sunder, redar, tabla – _____
 в) planina, ekskurzija, odeljenje – _____
 г) raspust, selo, leto – _____

9. Прошири дате реченице.

- а) Petar svira. _____
 б) Dragana putuje. _____
 в) Ljiljana čuva. _____
 г) Milan radi. _____

10. Препиши правилно дате реченице у свеску.

марков брат тренира кошарку. анина породица нас је позвала на славу. на лето ћемо ићи на златибор. срђан воли да чита стрипове. јанко живи у новом саду. горњи милановац се налази близу чачка. шетали смо поред дунава. анка је била на палићком језеру. београд је главни град србије.

СЛОГ

а → слово   А-на → слогови   Ана → реч   Ана пише. → реченица

■ Слог је најмањи део речи који се изговара једним дахом. У нашем језику носиоци слога су самогласници. Сваки самогласник образује слог за себе. Никад два самогласника нису у једном слогу: *а-у-то-бус*. Понекад слово *р* може имати улогу самогласника: *црв, трн, крст, прст, пр-ви, кр-мак, р-ва-ти, р-за-ти*.

Једносложна реч (реч има један слог): *шах, дан, зец, миш, коњ, врт, сом, знак, змај, глад.*

Двосложна реч (реч има два слога): *у-во, о-чи, ка-па, ру-ка, ше-ћер, мај-мун, зр-но, бр-до.*

Тросложна реч (реч има три слога): *ле-по-та, ма-ши-на, ка-ши-ка, ле-те-ти, пе-ва-ти.*

Вишесложна реч (реч која има више слогова): *до-мо-ви-на, ла-ста-ви-ца, у-чи-о-ни-ца.*

1. Допуни.

У слоговима се приликом изговора истичу _____. Понекад слово ____ може да гради слог.

2. Издвој самогласнике и сугласнике из датих речи.

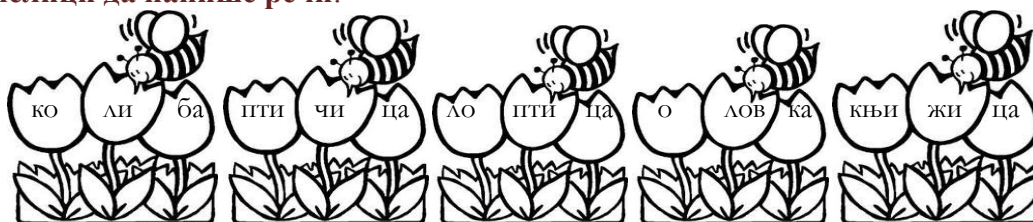
Речи	Самогласници	Сугласници	Речи	Самогласници	Сугласници
сат	А	С, Т	свеске		
перо			одељење		
књига			вежбаоница		

3. Црвеном бојом подвуци речи са једним самогласником, плавом бојом са два, зеленом са три и жутом са четири самогласника у речи: сто, шоља, звоно, шал, шешири, дрво, позориште, сок, капут, другарица, лисица, крушка, паприка, бик, посета, ујак, ћун, ученик, пас, млекари, задатак, гусеница, пут.

4. Упиши број колико слогова има дата реч.

нож	3	крокодил		лопта		стан		животиња		година		знање	
чај		хлеб		торба		обавезе		спорт		предмет		двориште	
нос		миш		аутомобил		авион		име		мед		радионица	

5. Помози пчелици да напише речи.

6. Усправном цртом растави на слоге следеће речи.

кашп	поклон	сијалица	кревет	доручак	фотографија
писар	лопата	девојчица	ормар	телефон	другарица
зуби	песмица	ципеле	јаја	кошарка	слагалица

7. Следећа имена подели на слоге.

- а) Ана – _____   г) Милија – _____   е) Радославка – _____
 б) Јанко – _____   д) Невена – _____   ж) Симонида – _____
 в) Андрија – _____   ђ) Миломирка – _____   з) Теодосије – _____

8. Следеће речи подели на слоге.

- а) ташна – _____ г) купус – _____ е) учитељица – _____
 б) чепаљ – _____ д) паприка – _____ ж) директор – _____
 в) пналице – _____ ђ) краставац – _____ з) теткица – _____

9. Запиши речи постављајући слоге на право место.

- а) ун-па – _____ г) на-на-ба – _____ е) ве-ве-ца-ри – _____
 б) чка-ма – _____ д) на-ку-ши – _____ ж) шва-ба-бу-ба – _____
 в) ла-пче – _____ ђ) ја-да-го – _____ з) ца-бот-хо-ни – _____

10. Подвуци речи у којима запажаш слоготворно р: црн, срце, рука, риба, барут, програм, грло, море, бара, трска, црвен, корпа, рђа, цврчак, свекрва, мрак, брк, крст, врт, прст, реклама, чврст, рт, ратар, дрво, торба, врх, рачун, друг, брадо, прскалица, породица, балерина, брат, екран, серија, трчати, радити, број.**11. Разврстај ове речи према броју слогова:** ноге, певачица, мир, ветар, пут, меда, пријатељ, воденичар, сличница, када, аутор, наставник, столицница, син, пуж, данашњица, слон, вода, хаљина, јело.

Једносложне речи: _____

Двосложне речи: _____

Тросложне речи: _____

Вишесложне речи: _____

12. Обој црвеном бојом речи које су неправилно подељене на слоге.

с-рна	по-ља-на	уч-е-ни-ци	мик-ро-ф-о-н	ру-ко-ме-та-ши	сви-ња	ме-са-ра
ку-ћа	круш-ка	кух-и-ња	пес-ма	ме-ло-ди-ја	мал-и-на	нов-ча-ник
ул-ов	пис-мо	сли-ка	сел-о	од-бој-ка-ши	ја-бу-ка	мас-ли-на
му-зи-ка	ли-ва-да	на-се-ље	пла-ни-на	љуб-и-чи-ца	и-гу-а-на	за-ста-ви-ца

13. Усправном цртом подели све речи у датим реченицама.

- а) Љиљана се заљубила. б) Наталија учи математику. в) Родитељи имају много обавеза.

14. Заокружи слово испред пословице у којој има десет слогова.

- а) Иде време носи брме. в) На муци се познају јунаци. д) Гладан пас и на газду лаје.
 б) Инат је најгори занат. г) Чисти рачуни – прави пријатељи. ђ) Глава је старија од књиге.

15. Слогови су се у овим именима помешали. Среди их.

Ранна, Мина, Ака, Весва, Ира, Зона, Бика, Јага, Олља

16. Од последњег слога напиши нову реч којој ће тај слог бити први. стадо → доmine → немоћ

а) тата → Тамара →

б) море → репо →

в) чаша →

17. Напиши речи тако да се задати слог нађе на почетку, средини и крају.

На почетку слог	ме-	У средини слог	-ра-	На крају слог	-ар
_____	_____	_____	_____	_____	_____

Преношење речи у нови ред

Када у писању морамо поделити реч и један њен део пренети у нови ред то увек чинимо на граници слога. Слог од једног гласа никада не преносимо у нови ред.

Коначно нам је дошао месец април и априлске пролећне слике нам улепшавају паркове.

1. Следеће речи правилно растави и пренеси у нови ред.

а) травица	<u>тра-</u> <u>вица</u>	<u>трави-</u> <u>ца</u>
б) кошуља	_____	_____
в) пословица	_____	_____

2. У следећим реченицама исправи и напиши правилно растављене речи на крају реда.

Упознао сам л- _____
епу девојку. Обож- _____
ава школу. _____

3. За сваку реч смисли и напиши по једну реченицу у свесци у којој ћеш ту реч пренети у нови ред: полица, биљка, новине, перница, прскалица, авијатичар, тастатура, телевизија, документарца.

Именице (бића, предмети, појаве)

Именице су речи које означавају имена бића, предмета и појава.

1. Шта су именице? _____

2. Именице именују:

а) радњу, стање, збивање; б) бића, предмете, појаве; в) особине бића, предмета и појава.

3. Обој само она поља у која су уписане речи којима се именује бића.

представа	пијукати	Тадија	тигрови	мрзети	хокеј	најбољи	гольф	крокодил	краставац	сир
-----------	----------	--------	---------	--------	-------	---------	-------	----------	-----------	-----

4. Подвуци именице које означавају имена бића: пут, путник, путар, путовање, путовати, путањ, путоказ, сапутник.

5. Заокружи речи које означавају предмете: антилопа, ашов, ајкула, апотекар, ауто, антена, ананас.

6. Повежи линијом дате речи са одговарајућим појмом.

брат
лењир
дуга
лонац
птица

ПРЕДМЕТИ
БИЋА
ПОЈАВЕ

поплава
јеж
цемпер
снег
четка

7. Од имена бића напиши предмете.

- а) бициклиста – _____ в) бубњар – _____ д) хармоникаш – _____
 б) тапнер – _____ г) трубач – _____ ђ) сликар – _____

8. Од имена предмета направи имена људи.

- а) сто – столар б) новине – _____ в) трактор – _____

9. Прецртај речи које не припадају датим низовима.

- а) бор, дуд, мајца, бреза, орах б) снег, слон, овца, шаран, медвед

10. Заокружи улезе.

- а) шљива, шаргарепа, шипак, шибица б) рудар, војник, пилот, цврчак в) патка, носорог, чапља, багрем

11. Ко шта ради?

- а) _____ кроји одела. г) _____ пева. е) _____ лечи животиње.
 б) _____ зида кућу. д) _____ вози. ж) _____ лечи људе.
 в) _____ чисти оцаке. ђ) _____ свира. з) _____ носи пошту.

12. Заокружи речи које именују предмете, а подвучи речи које именују бића: свиња, крава, буква, футрола, лењир, радијатор, липа, купина, змија, пегла, гуска, нана, кров, трактор, гитара, глобус, зебра.**13. Заокружи црвеном бојицом речи које именују бића, а плавом бојицом које именују предмете.**

пас сврака шипак лисица Наталија краставац кључ пешир
 парадајз чарапа штала Верица жена затварач брат

14. Разврстај у табелу речи које означавају бића и речи које означавају предмете: гуштер, папуче, пиџама, голуб, бресква, во, коверат, шољица, коза, јарац, диригент, пешир, авион, свитац, родитељ.

Бића	Предмети

15. Разврстај именице у одговарајуће колоне: господин, босиљак, зец, лав, миш, телефон, тигањ, чаша, госпођа, дете, зова, коприва, чизма, орман, врба, храст, ружа, телевизор, жена, човек, тигар, коњ.

Људи	
Биљке	
Животиње	
Предмети	

16. Следеће именице разврстај: лептири, часовници, роса, свитац, пролеће, сутон, срна, лепеза, јаре, фотеља, раћање, клупче, оклагија, муња, ноћ, флаша, срећа, тераса, судија, доктор, кревет, лимун, клавир.

Бића: _____

Предмети: _____

Појаве: _____

17. Међу побројаним речима препознај и подвучи именице: сипати, не, мама, конач, хаљина, ли, трчим, леп, ципела, лампа, брзо, рода, ролетна, писати, шест, ја, ми, гнездо, писмоноша, ждребе, сито.

18. **Следеће именице разврстај у колону:** фризер, боранија, грашак, вук, мачак, печурка, целер, комарац, смућ, кобра, ватрогасац, младић, директор, ученик, камилица, сунцокрет, трговац, сестра, ћук.

Именице		
Имена људи	Имена биљака	Имена животиња

19. **Подвуци речи које не припадају датим низовима.**

Биљке	Предмети	Животиње
паприка	патика	паук
пертле	перика	препелица
поморанца	ширинач	паун
першун	паркет	плочица

20. **У датим реченицама подвуци именице.**

Анђелија носи вежбанку. Тетка је умесила торту. Хеј, Балша, додај ми оловку! Они не знају задатке.

21. **Подвуци у следећим реченицама именице и разврстај их.**

Анастасија је купила јагоде. Благоје, где је бицикл? Чitam добру књигу. Птица лети изнад куће.

Предмети: _____

Бића: _____

22. **Из дате реченице издвој речи које именују људе, биљке и животиње.**

Девојчица Анђелка храни зеца купусом.

Људи: _____ Биљка: _____ Животиња: _____

23. **У овим речима су испреметана слова. Преуреди речи, тако да добијеш имена животиња.**

а) стала – _____ в) јалвус – _____ д) цармага – _____

б) пазјава – _____ г) леподар – _____ љ) фарижа – _____

24. **Допиши одговарајуће именице.**

а) Коста воли да вози _____.

г) _____ решава задатке.

б) Напољу пљушти _____.

д) Јованка чита _____.

в) _____ је појео пљескавицу.

ђ) _____ је свануло.

25. **У следећим реченицама подвуци речи које означавају имена бића црвеном бојом, а имена предмета плавом бојом.**

Тата фарба ауто. Могу да направим кућицу од картона. Посетио нас је ујак и донео нам играчке.

26. **Разврстај речи која означавају бића и предмете:** телефон, банана, зеба, лењир, стрина, карфиол, лептир, свећњак, посуда, капут, пегла, каранфил, спремачица, лампион, наочаре, шраф, ласица, ровац.

Бића: _____

Предмети: _____

27. **Црвеном бојом подвуци именице које именују бића, а плавом бојом именице које именују предмете:** месар, лимун, инжењер, ципела, клупа, машиновођа, орао, детлић, чичак, кишобран, сто, оловка, жаба, воз, чарапа, затварач, санке, келнер, квака, спајалица, рак, нилски коњ, цигла, чунак, свећа.

28. Следеће именице разврстај у дату табелу: тетка, колиба, пекар, зима, ветар, роса, брод, игла, прозор, математичар, гост, отац, звоно, лопта, магла, љубав, свитање, рачунар, кликер, детелина, јелен.

Бића	
Предмети	
Појаве	

29. У датим облачићима заокружи именице.

снег, трчим, сова, сат,
возим, Деа, огледало,
пијем, лете, ватра,
детелина, перем, око

слана, гумица, бојица,
читати, нисам, најлепши,
пиле, кестен, папир,
димњак, машна

30. Допуни пословице и одреди именице.

- а) Лепа реч и гвоздена _____ отвара.
б) Обилази као _____ око Крагујевца.
в) Ко је луд, не буди му _____.

- г) Ко не плати на _____, платиће на ћуприји.
д) Колико _____ толико ћуди.
ђ) Ко тражи веће, изгуби из _____.

Бића	
Предмети	
Појаве	

31. У датим реченицама подвуци именице.

Соња везе гоблен. Ненад вози камион. У перници се налазе фломастери. Ујна плете рукавице. Они су појели ђевреке. Поток жубори кроз шуму. Дечаци играју фудбал на стадиону. Деда је заборавио новине на клупи у парку. У школи је учитељица разговарала са родитељима.

32. Из датог текста издвој именице.

Софија сади малине, а њен муж Сава копа њиву. Од алата су понели лопату и ашов. Изненада се појавила муња. Најављује кишу. Одвезли су се трактором у своје село. Њихова деца су отворила капију.

- а) Бића: _____
б) Предмети: _____
в) Појаве: _____

33. Препиши именице у табелу.

Даница чува унуке. Ранко коси траву. Велиборка храни кокошке. Богдан срећује гаражу. Ева сади цвеће.

Именице

34. Издвој именице из датог текста.

Нинослав је одличан ученик. Овог лета ће ићи на море са кумовима. Највећи део распуста ће провести код баке и деке на селу. Са баком бере лековито биље, а деди помаже око кошница.

Именице: _____

35. Напиши пет предмета који почињу на слово с. _____

36. Напиши по пет предмета од:

- а) метала: _____ ;
 б) пластике: _____ ;
 в) дрвета: _____ .

37. Попуни табелу тако што ћеш на задато слово написати имена људи, биљака, животиња и предмета.

Слово	Имена људи	Имена биљака	Имена животиња	Имена предмета
С				
К				
М				
Н				
Л				
П				

38. Састави реченицу у којој ћеш употребити четири именице. _____

39. Напиши пет имена бића која почињу на слово л. _____

40. Од речи *око* састави најмање две речи које означавају имена бића: кокос, _____41. Састави што више речи од именице *друг*: _____42. Напиши реченицу у којој ћеш употребити именице: *микрофон, звук, глас*. _____43. Напиши причу у свеску на основу датих речи: *шетња, снег, џемпер, Младен, скије, хотел, аутобус, Гоч*.

Род именица

У природи постоји само мушки и женски род. Када се роди дете, оно је бата или сека. Природни родови су само мушки и женски. У граматички постоји мушки, женски и средњи род. Граматички род може бити мушки, женски и средњи.

Мушки род – све именице у једнини које се завршавају на сугласник и слажу се са речју *тај* су граматичког мушког рода: *отац, Бојан, телевизор, мраз*. Именице које се завршавају на самогласник, а слажу се са речју *тај* су мушког рода: *Илија, деда*.

Женски род – све именице које се у једнини завршавају на *-а* су граматичког женског рода: *мама, машина*. Именице које се завршавају на сугласник, а слажу се са речју *та* су женског рода: *маст, љубав*.

Средњи род – речи које се завршавају на *-о* или *-е* граматичког су средњег рода: *село, дете*.

* И у животињском свету, младунчад, имају природни мушки и женски род, а у граматички су средњег рода: *пиле, прасе, маче, лане, теле, паче, гушче*.

1. Именице имају _____, _____ и _____ род.

2. Које речи нам помажу да одредимо род именице? _____

3. У свакој од ових реченица допиши одговарајућу именицу.

_____ је купио аутомобил. _____ је купила хаљину. _____ је купило књигу.

4. Ког рода су речи: пиле, теле, јагње, маче, дете?

Младунчад свих животиња, као и дете су _____ рода.

5. Попуни празна поља са речима тај, та, то испред одговарајуће именице.

а) _____ пас б) _____ табла в) _____ грозђе г) _____ ластва д) _____ жбун њ) _____ ружа

6. Повежи линијама именице са одговарајућим родом.

офингер	средњи род	тестера	мушки род
сунцобран	женски род	свануће	женски род
капа	мушки род	жито	средњи род
Сунце	мушки род	тањир	средњи род

7. Напиши знак * у одговарајућа поља.

Именице	Мушки род	Женски род	Средњи род
сликар			
корњача			
писмо			
крупче			
торба			
голуб			

8. Подвуди именице мушког рода: ланац, нож, дугме, сијалица, цуцла, лопата, јутро, пролеће, обруч.

9. Следећим именицама пронађи одговарајућу именицу у женском роду.

а) учитељ – _____ г) сликар – _____ е) пекар – _____
 б) ученик – _____ д) балетан – _____ ж) кувар – _____
 в) директор – _____ њ) психолог – _____ з) кројач – _____

10. Обој само поља у којима се налазе именице средњег рода.

тама	пахуљице	село	чанче	медузе	мач	унуче	тацна	труба	бокал	бојлер	јаре
------	----------	------	-------	--------	-----	-------	-------	-------	-------	--------	------

11. Подвуди именице средњег рода: ћуп, чесма, цак, зеље, јагње, цезва, даска, ћубровник, перо.

12. Именице женског рода обој црвеном бојицом, а мушког рода плавом.

ћурка	магарац	крава	кокошка	коњ	коза	јарац	ован	ћуран	овца	бик	кобила
-------	---------	-------	---------	-----	------	-------	------	-------	------	-----	--------

13. Разврстај речи у табелу: ученик, екран, радио, рукавица, мачка, љубичица, радијатор, мрав, врабац.

Мушки род	Женски род

14. Обој поља плавом бојицом именице у мушком роду, црвеном бојицом именице женског рода, а именице средњег рода зеленом.

поврће	блитва	броколи	вишња	малина	воће
боранија	патлиџан	кромпир	ананас	манго	папаја

15. Именице мушког рода прецртај, женског рода подвуци, а средњег рода заокружи.

Љубав   точак   детињство   дах   вече   минут   опера   ветар

16. Упиши у правоугаоник *м.* за мушки род, *ж.* за женски род, а *с.* за средњи род.

бик   марама   маче   прекривач   зрно   сено
 фасцикла   поље   кабаница   стрела   сукња   харфа
 небо   кључ   кревет   брдо   упалач   јастук

17. Упиши у поље **М** за мушки род, **Ж** за женски, а **С** за средњи род.

тигањ		Милија		душек		ранац		сандук		стадо	
тиква		Марија		дрво		риба		слама		стока	
тесто		Маринко		дршка		репо		сено		сточар	

18. Именице мушког рода подвуци једном линијом, женског рода заокружи, а средњег рода **уоквири**: жетон, каиш, дрво, млеко, фотела, оклагја, кофер, флаша, прасе, грање, соба, карта, срце.

19. Напиши у ком су роду дате именице.

Именица	Род	Именица	Род	Именица	Род
поклопац		ухо		ранац	
наруквица		подметач		јакна	
око		потковица		лишће	

20. **Одреди датим именицама род:** ждребе, виљушка, мраз, гром, блато, кашика, завеса, пгтипаљка, теле, сутон, ноћ, соко, хладноћа, дно, стакло, срећа, сом, хрчак, муња, олуја, травњак, буре, гудало, фока, сова.

а) Мушки: _____
 б) Женски: _____
 в) Средњи: _____

21. **Разврстај следеће именице:** ђаче, игралиште, веверица, жаба, лепник, целер, лала, ђумбир, имање, лонче, лубеница, ђурђевак, маслина, лане, мече, цвекла, крава, рузмарин, киви, диња, кел, море, момче.

Мушки род	
Женски род	
Средњи род	

22. Разврстај именице по роду и упиши у табелу.

Именице		
наручје, ротква, урма, полицајац, коњ, орање, парче, бресква, келераба, дан, брод, скијалиште, раме		
Мушки род	Женски род	Средњи род

23. **Прецртај реч која не припада скупу:** а) тачка, математика, скуп, кружница;
 б) шестар, лењир, број, једначина.

24. Промени редослед слова и разврстај именице по роду.

кнмоиа   јфлжааи   аодтс   еамр   ооаикрм   кблоа   анилод   рцтсвоа   аевзда

Мушки род: _____

Женски род: _____

Средњи род: _____

25. Подвуди именице које су женског рода. Бор, јела и оморика спадају у зимзелено дрвеће.**26. У следећој реченици подвуди именице које су средњег рода.**

Дарково омиљено јело је пита са јајима и месом.

27. У следећем тексту подвуди именице и препиши их на одговарајуће место у табели.

На селу је организовано славље. Бака је месила тесто за кифлице. Дете је славило рођендан. Отац и мајка су купили поклоне. Брат се играо у дворишту са кокошком и пилетом.

Мушки род	Женски род	Средњи род

28. Подвуди именице мушког рода плавом бојом, женског црвеном бојом, а именице средњег рода подвуди зеленом бојом у датом тексту.

Песма птица се ширила шумом. Испод стабла је стајао јеж. Лептир има шарена крила. Веверица скакуће и скупља жиреве. У ваздуху се осећа свежина. Чује се и свирка свитаца. Бубице су изашле из својих склоништа. Кроз крошњу дрвећа се пробијала светлост. Пролеће је природи поклонило ново одело.

29. Издвој из текста именице и напиши их у свеску. Одреди им род.

Јесен је дошла, а са њом и кише и невреме. Ласте и роде су одлетеле. Време је све хладније. Лишће опада. Ливада је прекривена шареним тепихом. Иза облака провири понекад Сунце. Ветар љуља грање.

30. Напиши именице у свеску и одреди им род.

Били смо у позоришту. Када се угасило светло, почела је представа. Сва седишта су била попуњена. Глумци су изашли на сцену. Треба поштовати правило да се не користи мобилни телефон у позоришту.

31. Састави и напиши у свеску три реченице тако да у првој реченици употребиш именицу у мушком роду, у другој именицу у женском роду, а у трећој именицу у средњем роду.**Број именица**
 Граматички број су једнина и множина.

Број именице	Род именице		
	Мушки род	Женски род	Средњи род
Једнина	<i>пашњак</i>	<i>ливада</i>	<i>поље</i>
Множина	<i>пашњаци</i>	<i>ливаде</i>	<i>поља</i>

1. Именице имају два броја: _____ и _____.

2. Обој само поља у којима је именица написана у множини.

бомбоне	торта	колачи	сокови	лимунада	чоколада	лизалице	слаткиши	посластица
---------	-------	--------	--------	----------	----------	----------	----------	------------

3. Обој кружиће испред именица зеленом бојом ако су у једнини, а жутом бојом ако су у множини.

- мостови   трубе   број   виљушке   полице   кестен
 бокал   разговори   витрина   чемпрес   цер   терасе

4. Разврстај речи у табелу: гром, фломастери, дах, минути, ласте, љубав, слама, кафа, лопте, куће.

Једнина	Множина

5. Одреди број именица.

Именица	Број	Именица	Број	Именица	Број
биљке		квадрати		приче	
животиња		правоугаоник		задачи	
корени		коцка		решење	
стабло		квадар		мотиви	
исхрана		пирамиде		ликови	
воде		лопте		аутор	
ваздух		ваљак		јунаци	

6. Следеће именице напиши у множини.

- а) врт – _____   г) компија – _____   е) календар – _____
 б) тим – _____   д) програм – _____   ж) телевизор – _____
 в) шал – _____   ђ) манастир – _____   з) водитељ – _____

7. Следеће именице напиши у једнини.

- а) коре – _____   г) бунари – _____   е) џемпери – _____
 б) жеље – _____   д) сандуци – _____   ж) динари – _____
 в) руке – _____   ђ) кораци – _____   з) људи – _____

8. Како гласи множина именице задатак? а) задатци   б) задаткови   в) задаци   (заокружи слово)

9. Препиши речи тако да измениш број речи.

Једнина	Множина	Множина	Једнина
снег		госпође	
мраз		пелене	
олтар		цркве	
сат		саднице	
поток		преци	
отац		ходници	

10. Издвоји речи које су написане у једнини и множини: пространство, луче, медаље, пиштаљка, алеја, ветрови, мишеви, зуб, пећ, вир, корени, јелен, паче, чедо, слике, серије, спајалица, недеља, овца.

а) Једнина: _____

б) Множина: _____

11. Прецртај реч која не припада датом скупу.

- а) кутлача, оклагија, лонац, шерпе, чаша   б) пано, књига, табла, креде, клупа

12. Подвуци у реченици именице у множини. У очима му се видела туга и бол за изгубљеним псом.**13. У датој реченици именице у множини заокружи, а у једнини подвуци.**

Тетка је користила орасе и лешнике за прављење торте.

14. Напиши множину подвучених именица у реченицама.

- а)
- Цвет
- воли сунчев
- зрак
- . _____
-
- б) У
- орману
- се налази
- свеска
- . _____
-
- в)
- Дечак
- носи
- капу
- . _____

15. Напиши реченице у једнини.

- а) Мајке причају приче. _____
-
- б) Мачке су уловиле мишеве. _____
-
- в) Наилазили су црни облаци иза брда. _____
-
- г) Књиге су у књижарама. _____
-
- д) Гости познају наше обичаје. _____
-
- ђ) У градовима су изложбе познатих сликара. _____

16. Напиши реченице у множини.

- а) Воз није стигао на време. _____
-
- б) Бака прави колач. _____
-
- в) Мајка чува дете. _____
-
- г) Девојка пије хаљину. _____
-
- д) Миш једе сир. _____
-
- ђ) Поштар носи писмо. _____

17. Састави по једну реченицу која ће садржати по једну именицу.

У једнини: _____

У множини: _____

18. Напиши у свеску текст у једнини.

Ветрови дувају изнад села. Кишобрани се не продају само када су кише. Птичице цвркућу на гранама. Дрвосече секу дрва. Зечеви трче кроз шуме. На стазама су никле печурке.

Род и број именица

1. Повежи стрелицом именицу са њеним родом и бројем.

Мушки род	рукавице	Једнина
	ролери	
Женски род	река	Множина
	ручак	
Средњи род	руменило	

2. Попуни табелу тако што ћеш звездицом обележити род и број датих именица.

Именице	Мушки род	Женски род	Средњи род	Једнина	Множина
возови	*				*
аутобус					
усне					
вода					
становништво					
семена					

3. Дате именице разврстај по роду: весло, време, топола, лађа, снег, бунар, мак, амбар, школа, разбој, грмљавина, ватра, риба, место, име, презиме, стакло, маслачак, поздрав, контакт, полиција, поштовање.

Мушки род: _____

Женски род: _____

Средњи род: _____

4. Речи у множини напиши у једнини и одреди им род.

Множина	Једнина	Род
војске	_____	_____
фудбал	_____	_____
гостопримство	_____	_____
слова	_____	_____
пустиње	_____	_____
какао	_____	_____

5. Одреди род и број следећих именица.

	Род именице	Број именице		Род именице	Број именице
тела	_____	_____	корито	_____	_____
ергела	_____	_____	виле	_____	_____
тор	_____	_____	свици	_____	_____

6. Одреди род и број именица у табели.

Именице	цар	царство	титуле	дукати
Род именице	_____	_____	_____	_____
Број именице	_____	_____	_____	_____

7. Одреди род и број именица.

Именице	Род именице	Број именице	Именице	Род именице	Број именице
уџбеници	_____	_____	оружје	_____	_____
мантил	_____	_____	тама	_____	_____
ћебе	_____	_____	пахуље	_____	_____

8. Речи у множини напиши у једнини и одреди им род.

Множина	Једнина	Род именице	Множина	Једнина	Род именице
столови	_____	_____	жита	_____	_____
шуме	_____	_____	уља	_____	_____
мајмуни	_____	_____	породице	_____	_____

9. Наведене именице разврстај по роду и броју: бол, лист, дресови, пужеви, химна, беба, чаше, крушке, потомство, посуђе, друштва, племена, платна, ребро, поруке, болест, кукуруз, балони.

Мушки род	Једнина	_____
	Множина	_____
Женски род	Једнина	_____
	Множина	_____
Средњи род	Једнина	_____
	Множина	_____

10. Наведене именице разврстај према роду и броју: тацне, медуза, путници, звона, вретено, обилазак.

	Мушки род	Женски род	Средњи род
Једнина			
Множина			

11. Попуни табелу.

Једнина	Множина	Род
	писма	
гел		
	шкољке	
	знаци	
маска		
питање		

12. Дате речи разврстај у табелу: језера, гнездо, правда, ноге, животи, камен.

Мушки род		Женски род		Средњи род	
Једнина	Множина	Једнина	Множина	Једнина	Множина

13. Датим пословицама недостају именице. Допиши их, а покрај сваке напиши њен род и број.

Пословице	Род именице	Број именице
а) На језику мед, а у _____ јед.	_____	_____
б) На муци се познају _____.	_____	_____
в) Заклела се земља рају да се све _____ одају.	_____	_____

14. Састави именице и одреди род и број именица.

- а) ВАЦНО – _____
 б) ААУАЈК – _____
 в) АОТАЗ – _____

15. Заокружи именице и одреди им род и број. Ученице су тражиле непознате речи у речнику.

Именица	Род именице	Број именице

16. Подвуци именице и одреди им род и број.

Пчеле по звуку познајем. _____

17. Подвуци именице у следећим реченицама и одреди им род и број.

	Род именице	Број именице
Концерт је одржан.	_____	_____
Улице су широке.	_____	_____
Лето је стигло.	_____	_____

18. Из текста издвој именице, па им одреди род и број.

Ученик је журио у школу. У ранцу је перница. У перници су бојице, пенкало и мастило.

Именица (род, број): ученик (мушки род, једнина), _____

19. Прочитај текст издвој именице и одреди им род и број и упиши у табелу.

Освануло је кишовито јутро. Лишће пада на земљу. Киша је падала, капо по кап по тлу. Чују се звиждуци ветра. Јесен је чаробна.

Именица	Род именице	Број именице

20. Подвучи именице и одреди им род и број.

Мој кућни љубимац је пас Жућко. Добио сам га на дар када је био штене. Сваког дана га храним и играм се са њим у дворишту. Чује се његов лавез када прође нека кокошка или мачка. _____

21. Заокружи именице и разврстај их у табелу.

Зимски распуст сам провео код бабе и деде. Читао сам књиге, а највише сам времена проводио на снегу. Деца су се окупила на брду. Моје саонице су биле најбрже. Био сам први и срећа је била неограничена.

Именице	Мушки род/ Број	Женски род/ Број	Средњи род/ Број

22. Напиши реченицу од шест речи која почиње именицом женског рода у множини.**23. Напиши реченицу која ће садржати именице мушког и средњег рода у множини.****24. Напиши реченицу у којој ће све именице бити у једнини. Реченица треба да садржи именице мушког, женског и средњег рода, а затим ту исту реченицу напиши тако да њене именице буду у множини.**

Глаголи

Глаголи означавају радњу.

Радња је када субјекат активно учествује у некој радњи: *писати, радити, сећи* и сл.;

Глаголи се завршавају на *-ти (певати, свирати), -ћи (рећи, доћи), -сти (јести, плести)*.

Речца не се пише одвојено од глагола: *не певам, не певаш, не пева* и сл.

Речца не се пише заједно у глаголима: *нисам, нећу, немам, немој*.

1. **Глаголи су речи које означавају:** а) бића; б) предмете; в) радњу.

2. **Од ових речи само једна је глагол:** а) вожња; б) возити; в) возач. (заокружи слово)

3. **Подвучи речи које означавају глаголе:** играти, надиграти, игра, играрије, играч, игрица, игранка.

4. **Пронађи и подвучи глаголе двома линијама међу следећим речима:** плитка, уједати, крупна, ружа, садити, мараме, певати, празна, летети, мислити, велика, узбуђење, икона, смислити, лежати.

5. **Међу понуђеним речима заокружи речи које нису глаголи:** забава, забављач, позабавити се, забављати се, друг, другарица, дружити се, другарство, веслати, весло, веслач, завеслати, одвеслати.

6. Обој само поља у којима су речи које означавају радњу.

шунка	сервирати	виршле	правити	паштета	доручковати	јести	печеница
-------	-----------	--------	---------	---------	-------------	-------	----------

7. Од датих именица изведи глаголе.

Именица	Глагол	Именице	Глагол	Именице	Глагол
куповина		ручак		храна	
пут		телефон		лист	
вечера		санке		слика	
певач		плес		смех	
коса		боја		лето	
цртеж		глас		препорука	

8. Од именица напиши глаголе.

- а) поклон – _____ г) сан – _____ е) зид – _____
 б) читач – _____ д) цвет – _____ ж) пегла – _____
 в) мисао – _____ њ) број – _____ з) туш – _____

9. Разврстај именице и глаголе: путник, пловити, пливати, Првослав, пецаљка, пећи, пливач.

Именице	Глаголи

10. Следеће речи разврстај: качкет, келнер, краставац, куцкати, клавир, кобасица, кокошка, катао, крокодил, колевка, корачати, кукуруз, комарац, клијати, кокодакати, копати, кочити, кум, капија, кухиња.

Имена бића: _____

Имена предмета: _____

Речи које означавају радњу: _____

11. Допиши ко шта ради.

- а) Доктор _____ г) Цвеће _____ е) Сунце _____
 б) Ловац _____ д) Болесник _____ ж) Снег _____
 в) Авион _____ њ) Биљке _____ з) Ветар _____

12. Допуни следеће реченице глаголима.

Он треба да _____. Ти не можеш да _____. Ја нећу _____. Они знају да _____.

13. Уз наведене речи напиши што више одговарајућих речи које означавају радњу.

- а) киша – _____
 б) ученик – _____
 в) лопта – _____

14. Допуни реченице речима које означавају радњу (глаголима).

- а) Луталица _____ светом. г) _____ све рачуне. е) Дечак _____ песму.
 б) Родитељи _____ поклоне. д) Бака _____ кифле. ж) Брод _____.
 в) _____ по парку. њ) Беба _____ по поду. з) Пролеће _____.

15. Свакој именици додели одговарајући глагол и напиши правилно реченице.

звоно
 кројач
 ветар
 поток
 риба
 зец

скаче
 плива
 жубори
 лахори
 кроји
 скаче

Зец скаче.

_____

_____

_____

_____

_____

16. Од датих речи спој именицу са одговарајућим глаголом. Именице обој црвеном бојом, а глаголе плавом.

виолиниста	беба	рони	свира	глуми	судија
суди	плаче	водителј	глумац	говори	ронилац

Виолиниста свира. _____

17. Допуни пословице одговарајућим глаголима.

- а) И ћорава кока неко зрно _____ г) Ко рано _____, две среће _____.
 б) Вук длаку _____, а ћуд никад. д) Боље је добро _____, него лоше _____.
 в) _____ као пас на звезде. ђ) _____ па _____.

18. Напиши најмање пет глагола. Мачка може да _____

19. Из овог низа пронађи 6 глагола и напиши их.

градити испразнити осећати храбрити глумити осрамотити

20. Подвуци двета линијама глаголе у следећим реченицама.

- а) Пчела зуји. г) Она прескаче вијачу. е) Богосав једе крушке.
 б) Шума листа. д) Ми побеђујемо. ж) Бранимир има брата.
 в) Река тече. ђ) Ти пишеш поруке. з) Богдана свира, а Дивна плеше.

21. Двета линијама подвуци глаголе радње.

Добрила и Никола седе код куће. Она кува ручак, а он ложи ватру. Оголеле гране се њишу и повијају под ударима ветра. Хладна киша лије. Врашци дремају под крововима кућа.

22. Из дате реченице издвој именице и глаголе: Свако вече мајка прича приче деци.

Именице: _____ Глаголи: _____

23. У датим реченицама подвуци именице једном, а двета линијама подвуци глаголе.

Крста гледа филм. Купујем шарене балоне. Верка слуша веселе песме. Деца праве Снешка. Бојана плете чарапе. Писац пише причу. Родитељи саветују и критикују. Дечак куца текст на рачунару.

24. Подвуци глаголе у реченицама плавом бојом, а именице црвеном.

Снег пада. Гледам представу. Цртам цртеж. Под столом седи мачка. Носимо тепке торбе у школу. На речи пецају деца. Лептири спавају на латицама. Напољу грми и сева. Бисенија свира виолу. Воја тренира.

25. У датом тексту подвуци именице, а двета линијама подвуци глаголе. Из датог текста препиши властите именице.

Јован има брата Андреја. Живе у Краљеву. Свакога дана шетају и играју се поред реке Ибар. Њихов пас Тео весело скакуће. Викендом гледају одбојкашке утакмице. Навијају за свој клуб.

26. У датом тексту подвуци именице, а двета цртама подвуци глаголе. Из текста препиши заједничке именице.

Анђела седи на треседу, а Јоца на поду. Мачка спава на фотељи. Бака носи вазу са жутим ружама. Мајка пегла мајице, док отац поправља транзистор. Све то посматра папагај из кавеза.

27. Подвуци двама цртама глаголе у следећој песми „Ја сам дете и имам права да ...“.

Свако дете има право,
може велико, а може и мало.
Имам право да слободно
и живим и дишем,
као што и цвет има
право да лепо мирисше.

Имам право да једем и пијем,
али немам право да неког бијем.
Поносим се и овим лепим правом
да размишљавам бистро својом главом.
Имам једно право које није мало
да се играм кад год би ми време дало.

Имам право да у школу идем,
учим, пишем и ништа не бринем.
Свако дете право има
да право пријатеља има.
Још једно право на жеље дете има,
а ја желим лепу школску годину свима.

Садашње време

- **Садашње време** означава радњу која се дешава у тренутку говора.
Сада певам. Данас учим. Управо тренирам.

ПОТВРДАН ОБЛИК			
Једнина		Множина	
1. Ја	-м (певам)	1. Ми	-мо (певамо)
2. Ти	-ш (певаш)	2. Ви	-те (певате)
3. Он, она, оно	-/(пева)	3. Они, оне, она	-у, -ју, -е (певају)

*Речца **не** се пише одвојено од глагола.

ОДРИЧАН ОБЛИК			
Једнина		Множина	
1. Ја	не певам	1. Ми	не певамо
2. Ти	не певаш	2. Ви	не певате
3. Он, она, оно	не пева	3. Они, оне, она	не певају

1. У којој реченици је глагол у садашњем времену?

- а) Риболовац пеца рибу.   б) Риболовац ће пецати рибу.   в) Риболовац је пецао рибу.

2. Подвуци глагол у садашњем времену: љубим се, слагали су, пакујем, кутлали смо се, поскочићеш.

3. Повежи глагол у садашњем времену са његовим лицем и бројем.

савијате	3. лице једнине	улази
пливам	1. лице једнине	зарађујем
путује	1. лице множине	узimate
одлазимо	2. лице множине	губимо

4. Напиши глагол *рачунати* у садашњем времену.

Једнина		Множина	
1. Ја		1. Ми	
2. Ти		2. Ви	
3. Он, она, оно		3. Они, оне, она	

5. Попуни табелу.

Садашње време		
Лице	Једнина	Множина
1.	трчим	
2.		
3.		

6. Допуни реченице глаголским облицима у садашњем времену.

- а) Ја _____ торту. (сећи)
 б) Виолета _____ на време. (стићи)
 в) Они _____ скије. (вући)

7. На линији упиши одговарајући глагол у садашњем времену.

- а) Мајка _____ одлази на пијацу. б) Живан _____ кошарку. в) Зага _____ ручак.

8. Допуни реченице одговарајућим обликом глагола из заграде.

- а) Пас _____ у дворишту. (лајати) в) Књига _____ на столу. (налазити)
 б) Ти си _____ своју књигу. (изубити) г) Песма се _____. (чути)

Прошло време

- Прошло време** означава радњу која се десила у прошлости.

Јуче сам певао. Пре три дана сам учила. Прошле године је тренирао.

ПОТВРДАН ОБЛИК			
Једнина		Множина	
1. Ја	сам певао/ла	1. Ми	смо певали /певале
2. Ти	си певао/ла	2. Ви	сте певали/певале
3. Он, она, оно	је певао/ла	3. Они, оне, она	су певали/певале

*Речца *не* се пише одвојено од глагола.

ОДРИЧАН ОБЛИК			
Једнина		Множина	
1. Ја	нисам певао/ла	1. Ми	нисмо певали /певале
2. Ти	ниси певао/ла	2. Ви	нисте певали/певале
3. Он, она, оно	није певао/ла	3. Они, оне, она	нису певали/певале

1. Милица је купила књигу. Реченица је написана у _____ времену.

2. У датом низу глагола подвуци оне који су у прошлом времену: идем, возио сам, радићу, воли, лежаћемо, био је, трчаћеш, радили смо, трчим, ишао сам, желели су, мисле, летоваће, куцао је, обилазим.

3. Обој глаголе плавом бојом који означавају прошло време.

узео сам   честитам   победићете   платила сам   продао је   добијам   губиш   излазићеш

4. Глаголе напиши у прошлом времену.

- а) мислим – _____ в) говори – _____ д) сањаш – _____
 б) трчимо – _____ г) играју – _____ ђ) не могу – _____

5. Глагол пливати промени кроз сва три лица једнине и множине у прошлом времену.

Једнина		Множина	
1. Ја		1. Ми	
2. Ти		2. Ви	
3. Он, она, оно		3. Они, оне, она	

Будуће време

■ **Будуће време** означава радњу која ће се десити у будућности.

Глаголи који се завршавају на *-ћи*, пишу се одвојено од скраћеног облика глагола хтети (*ћу, ћеш, ће, ћемо, ћете, ће*): *Ја ћу доћи – доћи ћу. Ја ћу рећи – рећи ћу.*

Глаголи који се завршавају на *-ти*, пишу се заједно са скраћеним обликом глагола хтети (*ћу, ћеш, ће, ћемо, ћете, ће*): *певаћу, свираћу.*

ПОТВРДАН ОБЛИК			
Једнина		Множина	
1. Ја	ћу певати (певаћу), доћи ћу	1. Ми	ћемо певати (певаћемо), доћи ћемо
2. Ти	ћеш певати (певаћеш), доћи ћу	2. Ви	ћете певати (певаћете), доћи ћете
3. Он, она, оно	ће певати (певаће), доћи ћу	3. Они, оне, она	ће певати (певаће), доћи ће

*Речца **не** се пише одвојено од глагола.

ОДРИЧАН ОБЛИК			
Једнина		Множина	
1. Ја	нећу певати, нећу доћи	1. Ми	нећемо певати, нећемо доћи
2. Ти	нећеш певати, нећеш доћи	2. Ви	нећете певати, нећете доћи
3. Он, она, оно	неће певати, неће доћи	3. Они, оне, она	неће певати, неће доћи

1. Напиши глаголске облике једнине и множине глагола *писати* у будућем времену.

I начин				II начин			
Једнина		Множина		Једнина		Множина	
1. Ја		1. Ми		1. Ја		1. Ми	
2. Ти		2. Ви		2. Ти		2. Ви	
3. Он, она, оно		3. Они, оне, она		3. Он, она, оно		3. Они, оне, она	

2. Напиши глаголске облике једнине и множине глагола *ићи* у будућем времену.

I начин				II начин			
Једнина		Множина		Једнина		Множина	
1. Ја		1. Ми		1. Ја		1. Ми	
2. Ти		2. Ви		2. Ти		2. Ви	
3. Он, она, оно		3. Они, оне, она		3. Он, она, оно		3. Они, оне, она	

3. Напиши у будућем времену следеће глаголе који се слажу са речју *ја*.

- а) брати – _____ в) играти – _____ д) прићи – _____
 б) летовати – _____ г) плести – _____ ђ) сићи – _____

4. Заокружи слово испред реченице у којој је глагол у будућем времену.

- а) Иванка иде у парк. б) Иванка ће ићи у парк. в) Иванка је ишла у парк.

5. Допуни дате реченице одговарајућим глаголима у будућем времену.

- а) Милош _____ у реци. б) Луна _____ куче. в) Радојка _____ лом.

6. Допуни реченице одговарајућим глаголским облицима у будућем времену.

- а) Оливера _____ питу. б) Ти _____ страни језик. в) _____ ме брат у школи.
-
- (пећи) (научити) (штитити)

7. Доврши започете реченице тако да глаголи буду у будућем времену.

- а) Сутра _____. б) За пет дана _____. в) Следеће године _____.

8. Препиши следеће реченице у будућем времену.

- а) Деда је дошао по унука. _____
-
- б) Мајка покрива дете пред спавање. _____
-
- в) Филип улази на стадион. _____

Обавештајне реченице

- Обавештајне реченице су реченице које се завршавају тачком, казују неко обавештење:
Данас је нетак.

1. Заокружи слова испред реченица које означавају обавештење.

а) Путујем возом на море.	г) Ура, идемо на игранку!	е) Зашто Олгица не спава?
б) Идеш ли на море?	д) Видимо се вечерас?	ж) Спавај, Олгице!
в) Пази лопта!	ђ) Вечерас је игранка.	з) Олгица не воли да спава поподне.

2. Подвуци реченице које казују неко обавештење.

Ђаци путују на екскурзију. Заљубила сам се у најбољег друга. Колико килограма имаш? Дођи у подне! Жена воли да носи пешир. Данас није среда. Да ли играш коло? Крени за мноме! Анђелија се љуља на љуљашци. Са кровца цури вода. Имаш ли телефон? Данас је пао снег.

3. Реченицу *На дрвету свакога дана црвкунце весело шарена птичица*, скрати тако да има:

- а) пет речи – _____
-
- б) четири речи – _____
-
- в) три речи – _____
-
- г) две речи – _____
-
- д) једну реч – _____

4. Од датих речи састави реченице које означавају неко обавештење.

- а) Не своје фотографије постављај интернету на – _____
-
- б) што туђе Није лепо ствари узимаш – _____
-
- в) са Не се треба тући другарима – _____

5. Ове реченице треба довршити. Повежи их стрелицама са другим деловима реченица.

а) Велики брод...	1) ... трешања, дивљих јагода и дуња.
б) Станимир се игра...	2) ... за зимске дане.
в) Веверица скупља храну...	3) ... споро плови.
г) Бака је спремила слатко од ...	4) ... у реци Сави.
д) Перка често са мноме...	5) ... у парку.
ђ) Дедин пас Лео воли да плива...	6) ... иде на клизање.

6. Користећи следеће речи напиши реченице које казују неко обавештење.

- а) распуст, књига, плажа – _____
-
- б) мајстор, квар, телевизор – _____
-
- в) торта, рођендан, свећице – _____

7. Састави реченице као обавештење користећи следеће речи.

- а) тренинг – _____
 б) упорност – _____
 в) успех – _____

8. Напиши реченицу као обавештење у којој ће свака реч почети истим словом.

_____

9. Састави и напиши у свеску три реченице као обавештење о омиљеном спорту.

Упитне реченице

Упитне реченице се завршавају упитником и означавају питање: *Да ли долазиш?*

1. Допуни реченицу. Другачији назив за знак питања се назива _____.**2. Напиши одговарајући знак на крају реченице.**

а) Када долази Смиља	г) У колима је седела старија жена	е) Да ли редовно учиш
б) Хоћеш колач	д) Зар немаш њен број телефона	ж) Јуче ниси био у школи
в) Деда спава	ђ) Мутни Дунав споро тече	з) Зашто журиш

3. Подвуци реченице које означавају неко питање.

Да ли Тина долази? Долази ли Тина? Мислим да неће доћи. Је ли Тихомир дошао? Дођи, Тихомире! Зар Цвијан не долази? Цвијан долази? Договорили смо се да сви дођу. Цвијан ипак не може да дође.

4. Заокружи слово испред реченица које казују неко питање.

а) Зашто ниси урадио задатак?	г) Ко није на часу?	е) Секула је спортиста.
б) Дечак воли кишу.	д) Ојачари доносе срећу.	ж) Пожури, закаснићемо!
в) Склони се од рингле!	ђ) Врати ми свеску!	з) Где си био?

5. Прецртај питање.

Откада учиш ову лекцију? Учим већ сат времена. Докад ћеш учити? Учићу цео живот!

6. Допуни реченицу једном од понуђених речи како би добио питање: *зашто, како, где, шта, куда, колико.* Напиши на крају реченице одговарајући знак.

а) _____ си платила ту тренерку	в) _____ си узео брашно	д) _____ си то урадио
б) _____ ауто пролази	г) _____ радиш	ђ) _____ си летовала

7. Препиши правилно реченице.

ЧИКАЈОВАЗМАЈЈЕДЕЧЈИПЕСНИКДАЛИСИНЕКАДБИОУНОВОМСАДУТДЕЈЕОНЖИВЕО

_____

_____

8. Реченице као обавештење претвори у питање, не додајући им ни једну реч.

- а) Фудбалер игра одлучујућу утакмицу. _____
- б) Написала си добар састав. _____
- в) Ћирилица је писмо. _____

9. Постави питање на основу задатих обавештења.

- а) Јело је било укусно. _____
- б) Јуче сам био код другара. _____
- в) Деда цепа дрва за зиму. _____

10. Настави записивање питања како је почето.

Када ће доћи?	Зар сам	Ко
Зашто си дошао?	Да ли	Могу ли
Због чега је	Јеси ли	Ниси ли

11. Запиши три упитне реченице на основу следеће реченице: Ластавица зна да се врати са југа.

---

12. Запиши сва питања која можеш поставити на основу реченице. Данас сам шетала ливадам и набрала сам нану и разнобојно цвеће.

---

13. Напиши упитне реченице од датих реченица.

- а) Дечак се игра у парку. _____
- б) Милинко је снажан дечак. _____
- в) Тетка живи у селу. _____

14. Од следећих питања напиши реченице као обавештајне.

- а) Да ли је та прича на осмој страни? _____
- б) Хоће ли мама да купи хлеб и јогурт? _____
- в) Је ли Озрен успешан каратиста? _____

15. Запиши реченицу као питање која се може чути:

- а) у парку – _____
- б) на утакмици – _____
- в) у школском дворишту – _____

16. Другу из клупе постави два питања.

---

17. Напиши питање које би поставио омиљеном глумцу или глумици.

Узвичне реченице

Узвичне реченице исказују неку емоцију и завршавају се узвичником: *Јути, данас је петак!*

1. Врсту реченице повежи са знаком који стоји на њеном крају.

Обавештајна реченица
Упитна реченица
Узвична реченица

?
!
.

2. Допуни реченице.

Реченица је узвична ако на крају стоји _____. Ако на крају стоји знак _____, то је упитна реченица. Међутим, ако се реченица завршава _____, онда је то обавештајна реченица. Реченице којима изражавамо осећања, повишеним тоном, зову се _____.

3. Споји реченице са одговарајућим знацима.

Какав је филм	!	То је моја гумица	!
Врати ми књигу	.	Славољуб је љут на мене	.
Милева живи у граду	?	Одакле долазиш	?

4. Повежи реченице са њиховим значењем.

Ух, како је тежак задатак!	узвична реченица
Где идемо?	обавештајна реченица
Жели да се дружи са нама.	упитна реченица

5. Подвуци узвичне реченице.

Радомир вежба свакога дана. Хоћеш ли доћи код мене? Кад долази Тимотије? Пази, ево га! Ура, победили су! Лето почиње крајем јуна. Коју књигу сада читаш? Срећан ти рођендан! Јупи, идемо у биоскоп! Колико је сати? Да ли волиш да се санкаш? Једва чекам лето! Срећан сам због медаље. Где је моја ужина?

6. У наведеном тексту подвуци узвичне реченице.

Мама и син су прелазили улицу. Погледај семафор! Црвено је! Улица се прелази само када се упали зелено светло. Да ли се ово правило учи и у школама? Хеј, чекај ме! Не треба трчати преко улице.

7. У следећим реченицама плавом бојом подвуци упитне реченице, црвеном бојом подвуци узвичне реченице, жутом бојом подвуци обавештајне реченице.

Пази, ауто јури! Ура, почиње журка! Где си купила трешње? Методије воли српски језик. Ура, стигао је воз! Зашто плачеш? Стално га помињем. Знаш ли то? Кад стижеш? Ученици певају у црквеном хору.

8. Подвуци узвичну одричну реченицу у датом тексту.

Када је почео распуст, радовала сам се слободном времену. Било ми је необично без школских обавеза. Брзо сам се навикла и почела да уживам на распусту. Колико ће нам трајати распуст? Нећу учити за време распуста! Хоћу да уживам! После неког времена, једва сам чекала нову школску годину.

9. У датом тексту црвеном бојом подвуци узвичне реченице, изјавне плавом бојом, а упитне зеленом бојом.

Синиша је дошао у парк. Има ли неког од мојих другара? Срећко, доћи да играмо фудбал! Зови и Милана и Наума! Где је Обрад? Да ли ће и он доћи? Јупи, игра може да почне! Деца су се играла до мрака.

10. Напиши узвичне реченице у којима ћеш изразити бол, срећу, страх и тугу.

- а) бол – _____ в) страх – _____
 б) срећа – _____ г) туга – _____

11. Напиши по једну узвичну реченицу у којима ћеш употребити речи: ух, ох, ах.

_____
 _____
 _____

12. Напиши три реченице о школи.

- а) Обавештајна реченица: _____
 б) Упитна реченица: _____
 в) Узвична реченица: _____

11. Дате реченице претвори у одричне.

- а) Ауто је био брз. _____
 б) Бринемо о парковима. _____
 в) Купио сам нов бицикл. _____

12. Препиши реченице у њеном другом облику.

- а) Трифун је одбојкаш. _____
 б) Мачка не преде. _____
 в) Верујеш ли ми? _____
 г) Да ниси жедан? _____
 д) Видимо се сутра! _____
 њ) Немој да ми сметаш! _____

13. Попуни табелу.

Потврдне реченице	Одричне реченице
Филм је био занимљив.	Филм није био занимљив.
Младимир чита лектуру.	Резултат није тачан.
Данас пада ситна киша.	Не путујем данас на море.
Девојчица носи црвени кишобран.	Нећу да идем на планину.
Марија жури кући.	Немам новца за скупу гардеробу.

14. Пажљиво прочитај следеће реченице. Упиши њихове бројеве на линији којој припадају.

1. Ово није правилно написано. 2. Чај је био топао. 3. Сутра не идемо на излет. 4. Нисам се успавала.
 ПОТВРНЕ РЕЧЕНИЦЕ: _____ ОДРИЧНЕ РЕЧЕНИЦЕ: _____

15. На линији поред датих реченица запиши да ли је она потврдна или одрична.

- а) Та прича није занимљива. _____ д) Нисам устала на време. _____
 б) Песак је сув. _____ њ) Колачи су укусни. _____
 в) Тог јутра сам закаснила. _____ е) Пре ручка треба опрати руке. _____

16. Допуни реченице глаголима тако да буду у потврдном или одричном облику.

- а) Одрична: Он _____ утакмицу. (играти) г) Потврдна: Оне се гласно _____. (смејати)
 б) Потврдна: Ја сам _____ изложбу. (посетити) д) Одрична: Ми _____ брзу храну. (волети)
 в) Одрична: Ти _____ једеш бео хлеб. (јести) њ) Потврдна: Они _____ тротинете. (возити)

17. Напиши какве су по облику следеће реченице.

Реченице	Какве су по облику?	Реченице	Какве су по облику?
Радослав свира клавир.		Лептир не лети високо.	
Оља није добила петишу.		Ветар ће дувати.	
Огњен не вози бицикл.		Дрвеће није олистало.	

18. Препиши текст у свеску у одричном облику.

Јела је јуче вирила кроз прозор. Желела је пролећно сунце. Прозор је био смрзнут. Ускоро ће пролеће.

19. Опиши своју маму у свеску тако што ћеш употребити две потврдне и две одричне реченице.

Главни делови реченице

■ Главни делови реченице су субјекат и предикат.

Субјекат је реч или група речи у реченици којом се саопштава ко врши радњу или о коме и чему се говори. Подвлачи се једном линијом. Петра пева.

Предикат је реч у реченици која казује шта субјекат ради. Повлачи се двома линијама.

Петра пева.

* Реченица може да има скривени субјекат, тј. реченица може да има само предикат. Пишем.

1. Главни делови реченице су: _____ и _____.

2. Шта је субјекат?

_____

3. Шта је предикат?

_____

4. Допуни реченице.

Реч у реченици која означава _____ зове се предикат. Реч у реченици која именује онога ко врши радњу назива се _____.

5. Повежи стрелицама субјекте са одговарајућим предиктима.

субјекат

кувар
зидар
возач
свирач
плесач
молер

предикат

плеше
кречи
кува
зида
свира
вози

6. Реченица гласи: *Катица плеше*. Напиши за сваку реч у реченици која је врста и коју службу врши у реченици.

Реч	Врста	Служба
Катица		
плеше		

7. Подвуци речи које говоре ко ради у реченици. Дечак шета. Радио свира. Јесен је стигла.

8. *Мачка преде*.

а) Коју службу речи у реченици врши реч *мачка*? _____

б) Која је то врста речи? _____

в) Коју службу речи у реченици врши реч *преде*? _____

г) Која је то врста речи? _____

9. Подвуци субјекте у следећим реченицама.

Риба плива. Поток жубори. Птица пева. Ватра гори. Фризер шиша. Глумац глуми. Кројач кроји. Ученик учи. Ловац лови. Трговац продаје. Певач пева. Лекар лечи. Пчела зуји. Ромиња киша. Звони телефон.

10. Подвуци двама линијама предикате у следећим реченицама.

Пас режи. Гимнастичар тренира. Сија Сунце. Лептир лети. Крекеће жаба. Пада снег. Тата бере руже. Пекар меси хлеб. Срђа пере руке. Вуксан вози ауто. Ђурђија пере судове. Живорад прави Снешка Белића.

11. У следећим реченицама једном линијом подвуци субјекат, а двама предикат.

Гаврило посматра звезде. Деда гледа старе фотографије. Варвара вози ролере. Десанка лепо пише. Драгица брине због оцене. Лепомир је уступио баки место у аутобусу. Јакша је пребацио торбу на раме.

12. Подвуци плавом бојом субјекте, а црвеном бојом предикате у свакој реченици.

У кућици лежи пас. Владета је отишао на пецање. Брзо се спустила магла. Ветар је њихао голе гране храста. Јасминка и Илинка трче за лоптом. Разговарају Данојла и Јеротије. Стигли су на време. Снег ће се отопи. Звоно је зазвонило. Драгомир путује на село. Јездимир и Крстана нису обрали шљиве.

13. Подвуци у тексту субјекат једном, а предикат двама линијама.

Драгиња са друговима иде на екскурзију. Путују аутобусом на море. Ученици су понели сендвиче. Родитељи су им спаковали и опрему за пливање. Радују се овом путовању. Учитељица пева са њима.

14. Заокружи слово испред реченице у којој подвучена реч није вршилац радње?

- а) Пада влажан снег. б) Ближи се Божић. в) Косара ће се чешљати у купатилу.

15. Допуни реченице речима које казују ко врши радњу.

Долази дуга и хладна _____. Са планине дува _____. _____ се санкају.

16. Допуни реченице речима које показују шта неко ради.

Петрија и Милијана _____ у хору. _____ све песме напамет. Оне _____ пред публиком.

17. Допуни реченице речима које означавају предикат.

Ласте _____ на југ. Фема _____ поврће. Негослав _____ писмо. Радмила и Мирослав _____ у школу. Ми _____ књигу. У корпи _____ колачи. Ја _____ зреле трешње.

18. Допуни реченице.

- а) Субјектом: _____ носе кишобране. _____ је купила хаљину. _____ ће играти шах.
б) Предикатом: Крسمан _____ из куће. Птице _____ на грани. Паун _____ у селу.

19. Допиши главне делове реченице.

У градском парку миришћу _____. Шарени лептир _____ око разнобојних ружа. Распеване _____ су на гранама. _____ је сијало јако. _____ су раздрагано _____.

20. Допуни реченице субјектом и предикатом.

- а) _____ увек _____ тачно време. б) _____ цео дан _____.

21. Издвој субјекат и предикат у свакој реченици и запиши у табелу.

Дмитра је ушла у продавницу играчака. Деспот и Јеврем су јој купили лутку.

Субјекат	Предикат

22. Напиши реченице у којима ће службу субјекта вршити:

- а) властита именица женског рода у једнини – _____;
б) заједничка именица мушког рода у множини – _____;
в) лична заменица за треће лице множине – _____.

23. Замени именицу која је у служби субјекта заменицом.

- а) Сестра чита роман. _____
 б) Јадранка и Коча решавају укрштеницу. _____
 в) Живадинка и Јулијана беру цвеће. _____

24. Препиши реченице тако што ћеш изоставити субјекат.

- а) Старац споро хода. _____
 б) Летос је Ђурица био у бањи. _____
 в) Владанка недељом спрема ручак. _____

25. Издвој главне делове реченице и направи нове реченице које ће садржати само субјекат и предикат.

- а) Ивица је тешко устао јутрос из кревета. _____
 б) Са ведрога и плавог неба се смешило сунце. _____
 в) Јуче нас је све обрадовао снег. _____

26. У следећим реченицама су помешани субјекти. Препиши реченице са субјектима који им одговарају. а) Брод сија морем. б) Месец кукуриче. в) Петао дрема. г) Мачак плови.**27. Састави реченице од датих речи и подвуци субјекте и предикате.**

- а) до Пас прати школе ме – _____
 б) у Будислав иде често природу – _____
 в) је гаражи Бицикл је – _____

28. Допуни реченице речима које означавају:

Субјекат

Предикат

- а) _____ идете на концерт. г) Мачка _____ у дворишту.
 б) _____ је читао стрип. д) Димитрије _____ у кући.
 в) _____ су гледали филм. ђ) Месец _____ над градом.

29. У следећим реченицама издвој главне реченичне делове.

- а) Ружа редовно ради домаће задатке. Субјекат: _____ Предикат: _____
 б) Обрен вредно учи за контролни задатак. Субјекат _____ Предикат: _____
 в) Учитељица је прекорила несташне ученике. Субјекат: _____ Предикат: _____

30. Препиши предикате из датог текста.

Дубравка са родитељима бере малине. Спретна девојчица је набрала више малина од брата. Мајка је похваљује и пред родбином. _____

31. Подвуци субјекте у датом тексту у мушком роду.

Младен је изашао у школско двориште. Почео је велики одмор. Он није понео ужину. Роксанда му је понудила половину своје ужине. Сендвич је био са поврћем. Сутра ће понети и њој ужину.

32. Прочитај и препиши реченицу. Пријатељи иду на излет.

- а) Подвуци субјекте једном, а предикате двома линијама.
 б) Препиши реченицу тако да буде упитна. _____
 в) Препиши реченицу тако да буде у одричном облику. _____

г) Напиши реченицу у будућем времену. _____

33. Састави реченицу:

- а) У којој ће реч *земља* бити субјекат: _____
 б) У којој ће реч *заливати* бити предикат: _____

34. Састави реченицу у којој ће субјекат бити на крају реченице, а предикат на почетку.

35. Напиши две реченице у којима је субјекат састављен од више речи. _____

36. Напиши две реченице у којима ће бити више субјеката. _____

37. Напиши реченицу у којој ће бити два предиката. _____

38. Напиши реченицу у којој ће предикат бити реч *трче*. _____

39. Напиши реченицу у будућем времену, тако да субјекат буде заједничка именица женског рода у множини. _____

40. Састави три просте реченице користећи за предикате следеће речи: *скакати, шетати, рећи*.

а) _____ б) _____ в) _____

41. Напиши реченицу која ће имати:

а) три субјекта – _____

в) два предиката – _____

42. Напиши реченицу са изостављеним субјектом. _____

43. Састави реченицу у којој ће у улози субјекта бити заједничка именица, а предикат ће бити у прошлом времену. _____

44. Допуни реченицу. Личне заменице могу да врше службу _____ у реченици.

45. Пронађи субјекте у реченицама, препиши их и напиши врсту и подврсту речи.

	Субјекат	Врста речи	Подврста речи
а) Зец по шуми скита.	<u>зец</u>	<u>именица</u>	<u>заједничка именица</u>
б) Клупа је офарбана.	_____	_____	_____
в) Јеленко купује перницу.	_____	_____	_____

46. Реченицу скрати. Пролећна киша непрестано пада у нашем граду.

а) Само на пет речи – _____

б) Само на четири речи – _____

в) Само на три речи – _____

г) Само на две речи – _____

47. Осмисли две реченице и напиши у свеску везане за дечју игру тако што ћеш у њима употребити глаголе *играти* и *такмичити се* у служби предиката. У добијеним реченицама подвуци главне делове.

48. Састави причу у свесци од четири реченице у којима ћеш употребити следеће речи у служби субјекта.

49. Напиши реченицу која ће бити састављена само од субјекта и предиката. _____

50. Идвој именице и глаголе и попуни табелу.

Пролеће је дошло. Мириси се шире. Драгиша ће уживати.

Именице	Врста	Род	Број	Служба
Глаголи	Време	Лице	Број	Служба

Писање имена животиња

- Заједничка имена животиња** пишу се малим почетним словом: *коњ, крава, мрав.*
- Име животиње настало по боји или некој другој особини постане властито име, оно се пише великим почетним словом: *Белка, Шарац, Јаблан, Шаруља.*

1. Заокружи у датој песми имена животиња.

Моја омиљена животиња,
мачак је мој леп,
он је баш сладак
и краси га китњаст реп.

Мој брат га зове Чаки, а ја га зовем Кића,
али ипак од њега нема лепшег бића.
Увек је за игру и кад је дан и када је тама,
кад је он ту, никад нисам сама.

2. Заокружи слово испред реченице која је правилно написана.

- а) Пас Астор воли да трчи по шуми.
- б) Мачка цица игра се са клупчетом.
- в) Коњ сокол јури на стази.

3. Препиши дате реченице правилно.

- а) свог папагаја сам назвала миле. _____
- б) крава ружа свакога дана даје млеко. _____
- в) од козе белице млеко је здраво. _____

4. Подвучи речи које нису правилно написане.

Весна томић и њена мама вера шетају по селу. Тамо су среле компаницу радулку радоњић и њену ћерку душицу. Весна и душица су отишле да се играју. Наишле су на владу и милоша роговића, другаре из одељења, који су шетали пса симу. Мама вера је ишла да помузе краву цветуљу и козу рогуљу.

5. Исправи грешке у наредном тексту црвеном бојом.

Јелена Марковић, звана јеца, приредила је изложбу кућних љубимаца у својој кући. Главни судија на изложби био је њен деда радивоје познатији као чика раша. Прва награда додељена је мачору гаши.

6. Препиши правилно текст у свеску.

КОД БАКА СТАНЕ И ДЕДА ГЛИШЕ ВЕСЕЛО ЈЕ СТАЛНО НА ФАРМИ. У ШТАЛИ СЕ ЧУЈЕ КРАВА МИЛКА И ТЕЛЕ МАЗА. НА ДРУГОЈ СТРАНИ ЈЕ МАГАРАЦ СИВКО. ПАС ДИНГО ЧУВА КОКОШКЕ И ПАТКЕ. ИСПОД ТРЕМА ЛЕЖИ МАЧКА ДИДИ И СВЕ ПОСМАТРА.

Писање имена држава, градова, села, бања и насеља

- Имена држава, градова, села, бања и насеља се пишу великим почетним словом: *Србија, Београд, Купиново, Сокобања, Котеж.*
- У вишечланим именима држава, градова, села и бања, свака реч пише се великим почетним словом: *Црна Гора, Нови Сад, Банатско Ново Село, Врњачка Бања.*
- У вишечланом имену насеља (градске четврти) само прво слово се пише великим словом: *Старо сајмиште, Баново брдо, Савски венац.*

1. Обој поља зеленом бојицом у којима имена градова су правилно написани.

обреновац	Младеновац	Сремски карловци	Бор	пожега	Крагујевац	Нови бечеј	кањижа
-----------	------------	------------------	-----	--------	------------	------------	--------

2. Повежи речи тако да добијеш тачан назив градова и села.

Горњи, Нова, Банатско, Нови, Бачка, Бачко, Сремска, Косовска, Нови, Крива Милановац, Ново Село, Паланка, Варош, Митровица, Петрово Село, Митровица, Сад, Бечеј, Река

Горњи Милановац, _____

3. Од датих слова напиши имена градова.

- а) Ц, В, Ш, Р, К, У, Е, А – _____ в) А, У, Е, А, К, Р, Г, Ј, В, Ц – _____
 б) П, А, Р, Н, И, И, Ш, Т – _____ г) Ц, А, В, О, Л, Е, Ђ, Н, А, Р, А – _____

4. Подвуци правилно написане бање у Србији: Русанда, Пролом Бања, рибарска бања, Јопаничка бања, матарушка Бања, Бања горња Трепча, бања Ковиљача, Бања Кањижа, Гамзиградска бања, куршумлијска бања, Соко Бања, Младеновачка Бања, врањска бања, бујановачка Бања, Богutowачка Бања.

5. Напиши пет градова који се завршавају на сугласник. _____

6. Напиши називе градова кроз који пролази или поред којих протиче река.

- а) Дунав – _____
 б) Сава – _____
 в) Западна Морава – _____

7. Заокружи слово испред реченице која је правилно написана.

- а) Предраг је у у Јопаничкој бањи и редовно га посећујемо.
 б) Цело лето смо провели у Грчкој.
 в) У повратку смо прошли поред Купинова.
 г) Бака Његослава живи у селу надомак лесковца.
 д) Сваке године идемо код тетке у бабушницу.
 ђ) Бања Русанда се налази на северу Србије.

8. Препиши правилно следеће реченице.

- а) радисав је допутовао у рашку. _____
 б) крагујевац се налази у шумадији. _____
 в) савин отац чува овце у мионици. _____
 г) путовали смо од београда до ниша. _____
 д) ружина мајка живи у бањи ковиљачи. _____
 ђ) у црној гори пруга иде до бара. _____

9. Исправи грешке у датом тексту црвеном бојом.

Светислав ћирић живи у краљеву. Његова бака посећује Матарушку бању. Када обилази родбину у трстенику, његова породица сврати и до Врњачке Бање да прошеташу парком. На путу сврате у село ратина одакле је родом Светисављево отац првослав. Сретне школског друга обрада из села оцаци.

10. Следећи текст препиши правилно у свеску писаним словима ћирилице.

Ћаци из житишта, темерина и титела ишли су на излет у бранковину. то је насељено место града ваљева. посетили су гроб чувене песникиње десанке максимовић. овде је рођен и књижевник љуба ненадовић.

11. Знаш ли неку државу која се завршава на -стан? _____**Писање речце *ли* и *не***

- Речца **ли** се пише одвојено од речи: *Радиш ли? Да ли си прочитао? Је ли истина?*
 Речца **не** се пише одвојено од глагола: *не знам, не можеш, не жели, не радимо, не учите.*
 Речца **не** се пише одвојено од глагола осим: *нисам, нећу, немам, немој.*

1. Допуни реченице.

Речца **не** се уз глаголе увек пише _____. Изузеци су глаголи _____ и они се пишу састављено.

2. Заокружи слово испред тачне тврдње.

- а) Речца **ли** увек се пише заједно од глагола уз који стоји.
 б) Речца **не** се пише одвојено од глагола, осим изузетака *нисам, нећу, немам, немој.*

3. Напиши супротне речи користећи речцу *не*.

- а) причам – _____ г) перемо – _____ е) имати – _____
 б) учиш – _____ д) свирате – _____ ж) јесам – _____
 в) побеђује – _____ љ) пишу – _____ з) хоћу – _____

4. Заокружи слова испред реченица које су правилно написане.

- а) Не смем да причам ружне речи. г) Неможемо да дођемо сада.
 б) Непознајеш сва правила у саобраћају. д) Не желите да имамо слабе оцене?
 в) Не узимај туђе ствари! љ) Небисте слушали ту врсту музике?

5. Препиши правилно следеће реченице.

- а) небацај смеће на улици! _____
 б) нисте прешли улицу на зелено светло. _____
 в) не мој да закасниш у школу! _____
 г) ни сам одгледао тај филм. _____
 д) не мамо скупе играчке. _____
 љ) не ћете викати на мене! _____

6. Напиши означене речи у одричном облику.

Обавештајне реченице	Одричне реченице
Имам спретног друга.	
Хоћу ред у соби.	
Ја сам писмен љак.	

7. Допуни пословице.

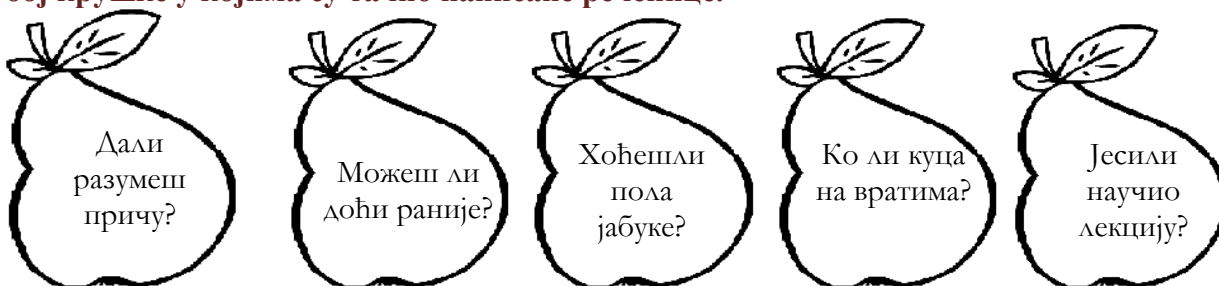
- а) Сит гладном _____ в) Нема зиме док _____ иње.
 б) _____ па се не бој! г) Ко ради, _____ се глади.

8. Потврдне реченице претвори у одричне.

- а) Зорица чита научне књиге. _____
 б) Он пеца рибу из чамца. _____
 в) Иван спава и сања ружне снове. _____

9. Заокружи слово испред неправилно написане реченице.

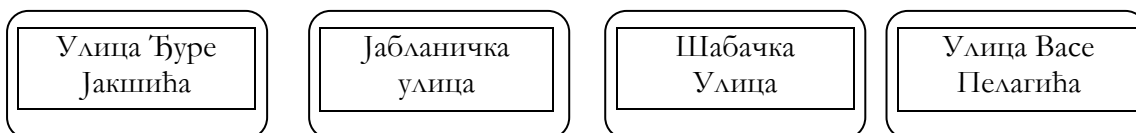
- а) Јеси ли урадио задатак?   б) Знашли?   в) Ја неразумем други.   г) Не могу да урадим овај задатак.

10. Обој крушке у којима су тачно написане реченице.**Писање имена улица**

Ако је реч *улица* у називу, пише се великим словом: *Улица Јована Цвијића, Улица липа.*
 Ако реч *улица* у називу није на првом месту, пише се малим словом: *Вишеградска улица.*

1. Заокружи слово испред тачно написаног назива улице.

- а) Београдска Улица   б) Улица платана   в) Улица бранка Радичевића

2. Обој плавом бојом имена улица која су написана правилно.**3. Напиши називе улица.**

Станујем у _____. Моја школа се налази у _____.

4. Зграда Радио-телевизије Србије се налази у: (заокружи слово)

- а) таковској Улици;   б) Таковској Улици;   в) Таковској улици.

5. Попуни табелу.

Неправилан назив	Правилан назив
БАНАТСКА УЛИЦА	
МОРАВСКА УЛИЦА	
УЛИЦА МАРКА КРАЉЕВИЋА	
УЛИЦА МИЛУТИНА МИЛАНКОВИЋА	

6. Напиши адресу твог најбољег друга или другарице.

_____ (име и презиме)

_____ (улица и број)

_____ (место)

Скраћенице

Скраћенице су речи које у писању скраћујемо на једно или више слова.

Скраћенице за мерне јединице се пишу малим латиничним словом без тачке или ћириличким словом са тачком.

Мерење дужине			Мерење времена	
центиметар	cm	цм.	минут	мин.
дециметар	dm	дм.	час	ч.
метар	m	м.	година	г.

1. **Заокружи слово испред правилно написане скраћенице за годину.** а) г. б) год. в) гдн.

2. **Напиши поред дате скраћенице шта она означава.**

- а) г. – _____ г) м. – _____
 б) дм. – _____ д) м – _____
 в) ч. – _____ љ) мин. – _____

3. **Препиши реченице тако да скраћенице замениш одговарајућим речима.**

- а) Лењир је дугачак 15 цм. _____
 б) Пас је висок 60 дм. _____
 в) Претрчао сам 90 м. _____

4. **Допуни различитим скраћеницама следеће реченице.**

- а) Један сат има 60 _____. г) Дужина моје књиге је 20 _____.
 б) Један дан има 24 _____. д) Мој тата је висок 2 _____.
 в) У једној _____ има 12 месеци. љ) Брат је виши од мене 2 _____.

5. **Напиши реченицу тако што ћеш користити једну скраћеницу за мерење дужине и једну за мерење времена.**

_____

_____

Две тачке и запета у набрајању

Две тачке пишемо испред набрајања, а речи које набрајамо одвајамо запетом.

Нада је на пијаци купила: кромпир, спанаћ, сир, лук, пасуљ, јаја.

Нас у кући има четворо: мама, тата, сестра и ја.

1. **Подвуци реченице у којима се користе две тачке и запета у набрајању.**

Кроз игру се деца упознају, зближавају и развијају. Данас се игрице играју на телефону, таблету и рачунару. Некада су најпознатије дечје игре биле: Јурке, Ластип, Школице и Коларићу, Панићу.

2. **Заокружи слово испред правилно написане реченице.**

- а) Волим да једем: чоколаду колаче и сладолед.
 б) На полици су: књиге, фотографије, оловке и сат.
 в) У фрижидеру су јаја, поврће, месо, јогурт, сир и павлака.

3. Напиши две тачке и запете у датим реченицама.

- а) Моји омиљени спортови су фудбал кошарка одбојка и рукомет.
 б) У несесеру имам шналу гумицу за косу чешаљ и машницу.
 в) У нашем воћњаку расту кајсије трешње вишње и шљиве.

4. Од задатих речи склопи реченицу и напиши је правилно у свеску.

јесен, тезгама, грожђе, на, сељаци, бундеве, крушке, и, продају, купус, јабуке

5. Допуни реченице.

- а) У повртњаку се гаји _____
 б) На фарми живе _____
 в) Неке од дивљих животиња су _____

6. Питајте своје маме или баке који су састојци потребни за погачу и набројте их у свесци.

Писање писама, честитки и разгледница

- Наставак писма, честитке, разгледнице иза наслова ако се наставља у новом реду, без обзира што се ставља после наслова запета, пише се великим словом: *Драга бако,*
Пишем ти ово писмо...

1. Исправи црвеном бојом дато писмо.

Драга Леа,

прими пуно поздрава са планине таре. Иако уживамо, недостаје ми београд. Једва чекам да видим како је окићена кнез михајлова улица и трг славија. Видимо се ускоро.

твоја другарица николина

2. Подвуци правилно написане реченице у датом писму.

Драги Обраде,

Преселили смо се у сурдулицу. Једва чекам распуст па да опет дођем у Сјеницу. Недостају ми другари из школе, као и скијање на Голији. Поздрави цело друштво и молим те, пиши ми. Моја адреса је козарачка 9.

твој друг Коста

3. Подвуци речи које нису правилно написане у датом писму.

Драга мама,

Шаљем ти поздраве са екскурзије у сокобањи. Обишли смо Милошев конак, посвећен милошу обреновићу и спомен чесму посвећену хајдук вељку. Видели смо бисте иве андрића, исидоре секулић, нушићеву и бисту стевана сремца. Поздрави ми комшије из тимочке улице. Молим те, нека бата шета цекија редовно.

твоја ћерка гоца

4. Препиши у свеску правилно Дуњино писмо.

ДРАГА КСЕНИЈА

ЈАВЉАМ ТИ СЕ СА ЗЛАТАРА. МОЈА УЈНА ЉИЉАНА, ЗВАНА ЉИШКА, КУПИЛА МИ ЈЕ ВУНЕНИ ПРСУК НА ЗЛАТИБОРУ. ПРОШЛИ СМО ПОРЕД УЖИЦА И РЕКЕ ЂЕТИЊЕ.

ТВОЈА ГОРИЦА

задојила –
нахранила

к'о – као

бијел – бео

б'јела – бела

вила – женска
натприродна
бића, лепа девојка
златне косе и са
крилима

радин – радан,
вредан

хитар – брз

Народна песма је песма која нема познатог аутора. То су песме које су настале у народу, али их није смислио народ као маса, већ истакнути појединац који су је преносили с генерације на генерацију. То је песма са пуно емоција, сликовитих израза која описује свакодневне догађаје и опевана су сва људска осећања: срећа, туга, радост, жалост. Када се појавио Вук Караџић и његова азбука, те песме су записане и захваљујући томе ми их данас можемо читати.

Успаванке су тихе и нежне песме које се певају детету да лакше заспи и лепше сања. Најчешће их пева мајка свом детету и пуне су љубави, топлих и искрених жеља да дете расте здраво и срећно.

Ко је отпевао ову успаванку? Чија љубав и нежност су исказане у стиховима ове песме? Кога је мајка родила? Где га је мајка родила? Ружа је симбол лепоте и здравља. На шта је ружа дочекала Јову? Зашто баш на листу? Шта има ујутру на листу? Шта се прво уради са бебом кад се роди? Колика је беба када је стала на лист руже? Беба када се роди је мала и крхка. Чиме га повија вила? Каква је свила? Беба је нежна и зато се повија у најфинији материјал. Ко је задојио Јову? Чиме га је пчела задојила? Шта мислите, због чега га је пчела медом задојила? Какав је мед? Шта мајка жели свом детету кад каже да га је пчела медом задојила? Мајка свом детету жели „сладак“ живот. Шта је урадила ластавица? Кад се бебе роде, ко их први узме у наручје? Како се бебе осећају у мајчином наручју? Ластавица означава заштиту и сигурност, а тако се и беба осећа у мајчином загрљају. Каква је ружа? Зашто жеља да буде „румен као ружа“? Када су неком румени образи, значи да је здрав. А шта значи кад кажемо бела вила? Вила је симбол чистоте и доброте. Шта раде иначе пчеле? Шта нам то говори, какве су пчеле? Шта жели мајка свом детету кад каже „нек је радин к'о пчела малена“? Пчела је симбол вредноће и памети. Шта мајка жели када каже „нека је хитар као ластавица“? Бити хитар не значи само бити брз, већ брзо и спретно пролазити кроз цео живот. Шта свака мајка жели свом детету? На који начин су вас мајке успављивале кад сте били мали?

Постоје речи које означавају особине бића, предмета и појава.

Речи које означавају какав је неко или какво је нешто	Имена бића, предмета, појава
бела	вила
румена	ружа
малена	пчела
хитра	ластавица

Штафетно читање песме.

1. Људи се упоређују са животињама, биљкама или појавама. Напиши та поређења.

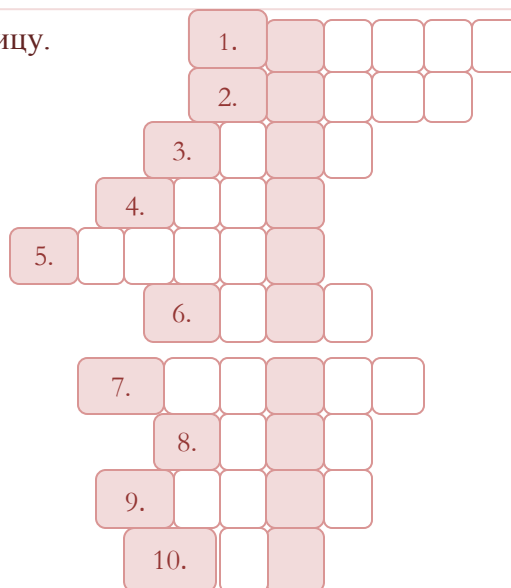
- а) Румен као јабука.   е) Плашљив као _____.
- б) Танка као _____.
- в) Чист као _____.
- г) Бистар као _____.
- д) Вредан као _____.
- ђ) Паметан као _____.
- е) Плашљив као _____.
- ж) Тврдоглав као _____.
- з) Веран као _____.
- и) Умиљат као _____.
- ј) Досадан као _____.
- к) Висок као _____.
- л) Бео као _____.
- љ) Брз као _____.
- м) Јак као _____.
- н) Слободан као _____.
- њ) Снажан као _____.
- о) Хладан као _____.

2. Напиши неколико жеља некој беби у твојој породици или у непосредном окружењу.

смијешно – смешно
ђе – где
иђаше – иде
бијела – бела
самур – врста скупоценог крзна
међеду – медведу
долама – мушка или женска горња одећа, обично са рукавима, дуга до испод колена
пијевцу – певцу
ковчали чакшире – панталоне са копчама
лијепа – лепа
ђердан – ланчић око врата, огрлица
димије – широке панталоне, скупљене испод колена
чакширам' – чакширама
вере – пење
издере – поцепана

брке суче – увија бркове
двори – служи, слуша неког без поговора
курјак – вук
решето – мрежица кроз коју се просејавају крупне честиче, предмет који служи да се просеје брашно које је потребно за хлеб

1. Реши укрштеницу.

1. Животиња која има чекиње, а њен мужјак је вепар. 2. Вредна животиња која може да носи велики терет. 3. Брза животиња која једе купус. 4. Мала животиња која једе сир и лови је мачка. 5. Животиња чија женка је ћурка. 6. Има гриву, а ту животињу јашемо. 7. Кућни љубимац који пије млеко и мјауче. 8. Спора животиња која има кућицу. 9. Животиња која по веровању доноси децу. 10. Његова женка је крава, а младунче је теле.

Народна песма је песма која нема познатог аутора. То су песме које су настале у народу, али их није смислио народ као маса, већ истакнути појединац који су је преносили с генерације на генерацију.

Зашто каже народни песник да је видео чудо и да га се нагледао? Шта је на патки необично? Шта је на гуски необично? Која животиња у стварности је поткована и оседлана? Шта је на вуку чудно? Шта носи медвед? Зашто је њему припало да носи доламе? Шта је на петлу чудно? Шта носи лисица? Шта носи зец? Кома се не чуди? Како то говори? Кома се народни песник посебно чуди?

Које се животиње помињу у песми? Како оне изгледају? Шта је необично на њима? Које се све смешне ситуације спомињу у овој песми?

Шаљиве народне песме су духовите и кратке песме. Тема шаљивих песама је шала на рачун појединаца и оне исмевају њихове мане. Њихов циљ је да забаве, насмеју и створе ведро расположење.

Штафетно читање песама.

2. Напиши дате животиње у множини.

Једнина	Множина	Једнина	Множина	Једнина	Множина
патка		вук		свиња	
гуска		петао		мачка	
медвед		коза		рода	
лисица		во		жаба	
зец		мрав		миш	

3. Препиши песме писаним словима латинице.

1. Реши асоцијације.

МАЈКА

ОТАЦ

СМЕХ

ПОШАЛИЦА

ЂЕРКА

СИН

ХУМОР

ВИЦ

Породичне песме су врста лирских народних песама. Породичне песме певају о узајамној и нежној љубави међу браћом и сестрама, о љубави мајке према деци као и о односима међу другим члановима породице.

Шаљиве народне песме су духовите и кратке песме. Тема шаљивих песама је шала на рачун појединаца и оне исмевају њихове мане. Њихов циљ је да забаве, насмеју и створе ведро расположење.

Трепетала трепетиљка

Трепетала трепетиљка
пуна бисера.
Под њом сједи снаха наша,
сина родила.
К њој долазе сви свекрови,
редом господа:
„Ферим теби, снахо наша,
сина родила.“

Породична песма

У овој породичној песми се говори о великој љубави према мушком детету.
Којим стиховима почиње песма? Под којим дрветом седи снаха? Шта је снаха родила? Ко јој долази у госте? Шта јој гости кажу?

Да вам певам што истина није

Да вам певам што истина није:
гуска воду из решета пије,
крмача се на сламу попела
и пилиће са собом повела.
Сви прасићи сламу чепркају,
а пилићи крмачу сисају.

Шаљива песма

Којим стихом почиње ова песма? Шта је необично да гуска пије воду из решета? Кога крмача треба да води са собом? Ко чепрка сламу? Шта је необично у последњем стиху?

Рима представља гласовно подударање на крају стихова. *није – није* *попела – повела*

Штафетно читање песама.

2. Издвој из песама речи које означавају бића.

Бића

3. Прочитај још по једну породичну и шаљиву песму и препиши их у свеску.

трепетиљка – дрво јасика, дрво чије лишће трепће
снаха – снаја, снајка
свекрови – мужевљеви отац и стричеви
ферим – жива била

решето – сито, направа којом се сеје брашно
крмача – свиња
чепркају – претурају

докони –
беспослени, не
радите ништа
тренутно већ
уживате у
слободном
тренутку

слово – говор

држао је слово –
држао је говор

врлина – добра
особина људи

тлачит' –
тлачити,
угрожавати неког,
понапати се
насилнички
према неком

благослов – дар
божји, милост

гњаве – досађује

научит' –
научити

хуље – лоши, зли
људи

зборе – говоре

ал' – али

нитковски –
рђаво, подло

1. Реши загонетке.

Кућа му је бара,
драга изнад свега,
у њој живи, радо пева,
рега, рега, рега!
(_____)

Кратке ноге, дуги кљун,
тело стоји као чун.
Када ходам није варка,
ја се љуљам као барка.
(_____)

Јован Јовановић Змај (1833–1904)

Рођен је у Новом Саду, а родна кућа му је у Сремској Каменици. Био је лекар и писац. Имао је тешку судбину, сва деца су му помрла. Написао је збирке песама „Ђулићи“ и „Ђулићеви увеоци“. Уређивао је часописе: „Јавор“, „Змај“, „Стармали“, „Жижа“, „Невен“... Познате песме су: „Ала је леп овај свет“, „Таши, таши“, „Мали бата“, „Материна маза“, „Пачја школа“...

Ко је држао говор? Где је стајао патак? Какав говор је држао? Ко су слушаоци? Како разумеш да је патак говорио слатке речи? Како су такве речи жабе дочекале? О каквом миру и слободи говори патак? Шта је за њега прави благослов? Шта се догодило када је патак завршио говор? Где је стао жабац? Ко је страдао? Како разумеш да лоши људи лепо говоре, али рђаво раде? Шта је необично у овој песми? У лажи су кратке ноге. Где лаж руча – не вечера, а где смркне – не осване. Ко једном слаже, више му се не верује.

Шаљива песма је смешна песма и у њој се описују смешне ситуације. Исмевају се мане појединаца. **Мана** је лоша особина човека. У неким речима је изостављено слово, па се уместо слова користи знак (!) и значи да је на том месту изостављено слово.

тлачит' – *тлачити*   *научит'* – *научити*   *ал'* – *али*

Штафетно читање песме.

2. Како се другачије назива лаж? _____
3. У овој песми је _____ строфа, а свака строфа има _____ стихова. Укупно у овој песми има _____ стихова.
4. Наведи по три особине за патка и жабе.

Особине патка	_____
Особине жаба	_____

5. Напиши одричан облик датих глагола.

а) прочитајте – не прочитајте	ј) треба – _____
б) држао је – _____	к) дира – _____
в) слушале – _____	л) има – _____
г) дочекале – _____	љ) сме – _____
д) говорио је – _____	м) тлачити – _____
ђ) нису – _____	н) ућута – _____
е) раде – _____	њ) гњави – _____
ж) десило се – _____	о) зграби – _____
з) стао је – _____	п) прогутао – _____
и) научити – _____	р) зборе – _____

бреза – танко дрво чије стабло је беле боје

вити – витки, танки

ластари – младице, нове гранчице које су изникле

храст – дрво чији је плод жир

кити – хвали

прастари – врло стар

срна – срнадаћ, шумска животиња

осванак – јутро, свитање, зора

кос – птица певачица

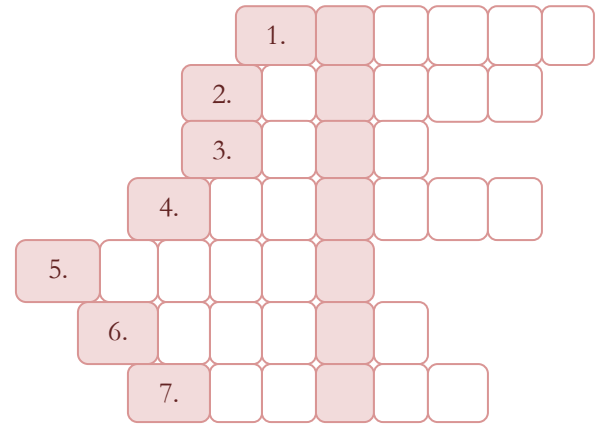
арија – песма, мелодија

хорови – веће групе певача

борови – дрвеће у шуми и на планини, нема лишће већ иглице

1. Реши укрштеницу.

1. Која животиња има крила и лети?
2. Дрво чији је плод жир.
3. Супротно од дана.
4. Сипати воду биљки или је ...
5. Небеско тело које нас греје.
6. У пролеће на дрвећу озелени.
7. Танко дрво које има бело стабло.

Момчило Тешић (1911–1995)

Љубав према животу, детињству и деци песник Момчило Тешић је исказао у песмама које певају о природи, животињама, биљкама, дечијим доживљајима. Неке од његових најпознатијих песама су: „Жетеоци“, „Добар дан“, „Пада киша“ и многе друге.

Где се налазио песник? Шта је изазвало песниково дивљење? Која два дрвета се спомињу у првој строфи? Шта се њише на брези? Чиме се кити храст? Зашто песник каже за њега да је прастар? Шта ради млада срна? Где је потрчала млада срна? Чиме је побеђена црна ноћ? Шта се дешава са природом ујутру? Како разумеш да зраци заливају шуму? Које речи можемо употребити уместо речи залију? Шта се чује у шуми овог пролећног јутра? Ко пева јутарњу песму? Зашто је косова песма весела? Како је кос поздравио долазак пролећа? Како се оглашавају птице у шуми? Ко се клања Сунцу? Када се неко клања неком, значи да одаје поштовање, захвалност, признање. У песми се спомиње црна боја за ноћ, мисли се на белу боју за јутро и жуту боју за Сунце. Зашто је лепо пролећно јутро у шуми? Како треба да се понашамо према природи? Зашто је важно да ми чувамо природу? У пролеће се буди природа. Човек се боље осећа када дође пролеће. У пролеће природа облачи нову одећу. Лепота је свуда око нас само је треба открити и доживети.

Описна песма помоћу слика природе приказује унутрашњи доживљај песника, његова осећања и мисли. **Песник** је писац који пише песме.

Штафетно читање песме.

2. Сунце је најважнији услов за живот свих живих бића. Наброј живи свет које је Сунце пробудило.

3. Додај именицу која стоји уз реч која је описује.

- а) вिति ластари   в) прастар _____   д) црна _____   е) весела _____
 б) ново _____   г) млада _____   ђ) цела _____   ж) шумске _____

4. Напиши састав на тему „Пролеће у мом крају“.

бесане ноћи –
проведене ноћи
без сна,
непреспаване
ноћи

одшиту –
одшивену

немирлук –
несташлук,
непослушност

поруби –
завршеци на
одећи, који се
спију да се
тканина не би
осипала, ивице
на одећи

Слушање песме „Најлепша мама на свету“ у извођењу Драгана Лаковића и хора „Колибри“. Шта нам је то све мама подарила? Каква је мама у песми? Шта можемо да закључимо на основу песме, због чега нам је мама важна?

Мира Алечковић (1924–2008)

Писала је за децу и о свему што окружује децу: о породици, школи, пријатељству, игри. За књижевни рад добила је бројна признања и награде. Уређивала је неколико часописа за децу и написала преко двадесет књига, међу којима су најпознатије збирке песама „Звездане баладе“, „Чаробна врата“, „Сањалица“, и роман „Збогом велика тајно“.

О коме се говори у овој песми? Када маме не спавају због нас? Шта значи да је мајка крила брижне очи? Зашто се захваљује за уздахе? Зашто за очи које се боје? Мајке своју бригу и бојазан крију од деце како се деца не би оптерећивала. Очи су огледало душе. Кроз очи видимо какав је неко, како се неко осећа, видимо и бригу и страх и уплашност, а исто тако и радост. Како тепа песникиња својој мајци? Зашто се песникиња захваљује за све пољупце? Шта мама ради својим меким рукама? Колико нам значе мамине топле и благе речи? Када их она шапуће? Шта значи то што се захваљује за одшиту дугмад, за порубе? Зашто се захваљује за немирлуке? Зашто се захваљује за сваку сузу која није потекла? Шта је мајка покушавала да уради тиме што није плакала? Мајка изгрди дете, али то је за његово добро. Мајка буде љута, али брзо опрости. Буде и тужна, али ту тугу сакрије од деце. Зашто је мајка добила захвалницу? Шта то све мајка ради за своје дете? Шта сматрате најважнијим од свега што мајка чини за своје дете? На који начин ви узвраћате љубав вашим мајкама? Мајчина љубав је важна због тога што утиче на формирање личности детета. Нико није милији од мајке. Мајчина љубав не стари. Мајчино срце је увек мекано. Мајка разуме и оно што дете није изговорило.

Поезију представљају књижевна дела која су писана у стиховима (песма). **Стих** је један ред у песми. **Строфу** чине више стихова. **Песму** чини једна строфа или више њих.

Штафетно читање песме.

1. Напиши захвалницу за своју мајку.

2. Напиши састав на тему „Моја мама“.

тепа – говори
умилне речи

бодри – храбри

стрепи –
бојажљиво
ишчекује

клица – биљни
заметак

огласи – објави,
јавља се, појави се
на неком месту

слути –
предосећа

дамаре –
откуцаји срца,
пулс

1. Напиши младунче датих животиња.

Мужјак	Женка	Младунче
ован	овца	
јарац	коза	
петао	кокошка	
вепар	свиња	
бик	крава	
коњ	кобила	
патак	патка	
гусан	гуска	

Душан Радовић (1922–1984)

Песник и драмски писац водио је емисију на радију која се звала „Београде, добро јутро“. Такође је радио и на телевизији. Његова емисија „На слово на слово“ и данас се сматра најбољом емисијом свих времена. Његове најпознатије књиге за децу су: „Поштована децо“, „Тужабаба и још 9 једначинки“, „Смешне речи“, „Како је кит постао домаћа животиња“, „Причам ти причу“, „Где је земља Дембелија“. У Београду на Ташмајдану постоји велико позориште, које се зове „Позориште Душко Радовић“.

Ко се рађа? Зашто користимо реч нешто, а не неко? Где се роди? Шта говоре беби у колеџци? Како се тепа? Која бића песник помиње? Каква је свака буба, птица, риба понаособ? Свако биће је подједнако важно и јединствено. Како разумеш стихове да чим се нешто усправи одмах лупи главом по плавом пространству? Шта представља пространство плаво? На који период детињства песник мисли? Ко и на који начин бодри тако мало биће? Шта се код детета јавља док одраста? Описан је период сазнавања када се деца сусрећу са пуно знања око себе. Када су помало, уплашени, али срећни и слободни у избору јер за све имају подршку и могу да подмире своју радозналост. Како разимете претпоследњу строфу? На крају песник нам говори да је неко одрастао и постао свестан себе и своје посебности и радости што постоји. Како вас родитељи подржавају и бодре? Да ли су они једини који вам пружају подршку? Ко још то ради?

Песници проналазе речи које садрже исте гласове. **Рима** представља гласовно подударане на крају стихова: *роди – води, тепа – лепа*.

Штафетно читање песме.

2. Састави речи из песме које се римују.

роди, травом, тепа, води, плавом, лепи, цвету, стрепи, лепе, свету, слепе, лепа

а) роди – води

в) _____

А) _____

б) _____

г) _____

ђ) _____

3. Допуни реченице.

Мали камен је каменчић. Мала птица је _____. Мала звезда је _____.

Мала грана је _____. Мала риба је _____. Мала љуљашка је _____.

Мала трава је _____. Мала буба је _____. Мала глава је _____.

Мала песма је _____. Мали глас је _____. Мали цвет је _____.

димничари –
људи који чисте
димњаке

пруће – више
прутова

барка – чамци

гони – јури, хвата

чика – изазива

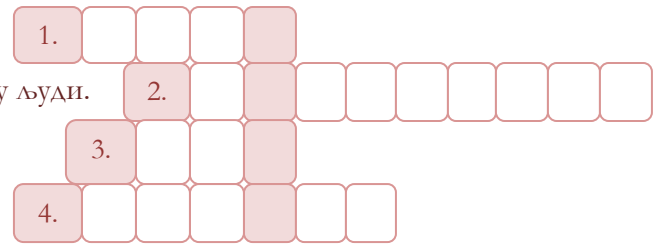
стреха –
надстрешница,
простор испод
крова куће

кобац – птица
грабљивица

сручи – пада

загрцну – остану
без даха

1. Реши асоцијацију.

1. Зелене површине у граду где шетају људи.
2. Други назив за ојачаре.
3. Коју животињу гони мачка?
4. Људи који пецају рибу.

Стеван Раичковић (1928–2007)

Писао је за децу и одрасле, углавном песме. Његова дела су превеђена на бројне европске језике. Од дела за децу, значајне су књиге: „Велико двориште“, „Дружина под Сунцем“, „Приче за велику и малу децу“ и многе друге.

О чему се говори у овој песми? Шта песма описује? Шта се дешава кад почне киша да пада? Шта мислите, зашто се људи склањају од кише? Ко се све склања од кише у првој строфи? Да ли деца воле кишу? Зашто? Шта раде деца кад пада киша? Шта раде старији тада? Зашто киша смета димничарима? Да ли има шетача у парку док напољу лије киша? Како изгледа тада парк? Како је дрвеће док се киша слива низ њега? Зашто рибар окреће своју барку у правцу куће? Како сте разумели стих да киша по асфалту звони? Шта се дешава са животињама док пада киша? Ко и зашто изазива копча? Зашто плаче жена крај конопца? Како разумеш да се рибе загрцну од смеха због кише? Ко се једини радује киши, зашто? Можда се и са вама неко шалио и рекао вам да на киши деца расту. Како разумете ту шалу?

Потврдне реченице су реченице којима се нешто тврди и потврђује. **Одричне реченице** показују да нешто није извршено, истичу одрицање. **Упитне реченице** су реченице којима нешто питамо и завршавају се упитником.

Штафетно читање песме.

2. Наведи све речи којима се може описати падање кише.

Киша пада, сипи, _____.

3. Реши загонетку.

Паде бисер у село, село бисер покупи. (_____)

4. Напиши дате потврдне упитне реченице да буду одричне упитне реченице.

а) Шта раде деца? – Шта не раде деца?

б) Шта раде стари? – _____

в) Кад се киша слива низ пруће? – _____

5. Обој црвеном бојом речи које означавају бића, а плавом бојом речи које означавају предмете.

деца	шетач	барка	пиле	жена
кров	пруће	кућа	стреха	конопац
димничар	рибар	мачка	кобац	веш

6. Напиши неколико реченица на тему „Кишни дан у парку“.

гоне – терају

1. Реши асоцијацију.

ОЦЕЊУЈЕ

УЧЕ

БЕЛА

МЕСЕЦ У ГОДИНИ

УЧИ ЂАКЕ

РЕШАВАЈУ ЗАДАТКЕ

ЗЕЛЕНА

ГРОЖЂЕ

ВАСПИТАВА ИХ

СЕДЕ У КЛУПАМА

КРЕДА

ПОЛАЗАК ЂАКА

Драган Лукић (1928–2006)

Посветио је деци све што је написао: песме („Фифи“, „Небом града“, „Овде станују песме“), приче, романе и луткарске игре. У својим делима описује град, школски живот, однос деце и старијих и природу.

Шта песма описује? Зашто се у песми каже да су школе као велике мирне овце? Зашто су школске клупе жути мали авиони? Ђаци седе у школским клупама као путници у авионима. Зашто су школе као велике и добре маме? Шта маме знају напамет? Зашто су школе као велики и чудни дворци? Шта је септембарско освајање школе? Чиме се ви наоружавате за освајање школе? За шта се све борите у школи? Смислите са чиме бисте ви упоредили школу.

Стих је један ред у песми. **Строфу** чине више стихова. **Песму** чини једна строфа или више њих. **Песма** је писана у стиху. **Песник** је писац који пише песме.

Штафетно читање песме.

2. Пронађи у песми речи које означавају имена бића, предмете и појаве.

Бића	Предмети	Појаве
овца,	школа,	Месец,

3. Напиши са чиме песник упоређује дате речи.

а) Школе су као велике и мирне овце.

б) Школе су као _____

в) Школе су као _____

г) Оловке су као _____

д) Ђаци су као _____

4. Напиши у неколико реченица како би изгледала твоја школа из маште.

зброје –
сакупљају

Постоје мале дечје тајне које делите са другарима. Када се догоде важне ствари, оне не би требало да остану тајна за ваше родитеље и те важне ствари поделите са њима. Увек поделите проблеме са родитељима, јер једино они ће вам помоћи око решења проблема.

Мирослав Антић (1932–1986)

Познат је и по надимку Мика. Рођен је у Мокрину, насељу општине Кикинде. Био је српски песник, али пре него што је постао познат, бавио се разним пословима. Био је морнар, радио у луткарском позоришту, бавио се сликарством, новинарством и филмом. Посебно је позната његова збирка за децу „Плави чуперак“ која је доживела многа издања и велике похвале. Неке од песама које је написао: „Плава звезда“, „Шта је највеће“, „Најљубавнија песма“, „Досадна песма“ и друге.

Шта песник мисли да свако од нас има? Каква је смешна тајна, а каква је тужна? Какве су лепе, а какве зле тајне? Које су то главне тајне, измишљене и љубавне? Каква је то вредна и важна тајна? Какве нам тајне открива ова песма? Зашто се тајне шапућу? Зашто треба чувати тајне које ти други повере? Шта мислите о онима који не умеју да чувају тајне? Кома ти повераваш своје тајне? Зашто баш са том особом? Какве су оне особе које ником не говоре своје тајне? Које тајне су за тебе најважније?

Постоје речи које означавају **особине** бића, предмета и појава.

Речи које означавају какав је неко или какво је нешто	Имена бића, предмета, појава
лепа	тајна

Имена људи се пишу великим почетним словом.

Штафетно читање песме.

- Од слова Т, А, Ј, Н, А напиши три женска имена. _____
- Напиши име и презиме једног друга или другарице из одељења којој би поверио/ла своју тајну. Учитељ збраја колико који ученик има гласова. Ученик са највећим бројем гласова понеће титулу „Најповерљивији ученик“.

Ја бих своју тајну поверио/ла

(име и презиме)

- Издвој из песме каква све може бити тајна.

лепа				
бескрајна				

готован – особа која хоће да добије нешто без рада и да други ради уместо ње, воли све на готово

наочит – кршан, леп, упадљив

презирем – имам лоше мишљење о нечему, мрзим

труд – напор који се улаже при вршењу умног или физичког рада

дуд – листопадно дрво

уто – у том тренутку

муфте – бесплатно, незаконито

измотавања – неозбиљни поступци, неозбиљности

Подвуци речи које имају исто или слично значење као и реч **готован**: лењивац, радник, лезилебовић, слабић, сиромашан, нерадник, неспособњаковић, дангуба, лештина, досадан, паразит, некултуран, покварењак, пропалица, протува, неозбиљан.

Љубивоје Ршумовић (1939–)

Један је од значајних песника за децу. Његове познате збирке песама су: „Ма шта ми рече“, „Хајде да растемо“, „Још нам само але фале“... Осим поезије и драма за децу, аутор је ТВ емисије „Фазони и форе“.

Која дела почињу речима „Једнога дана...“? Кога песма описује? Шта је заједничко овој седморици? Какав је био први готован? Да ли он млад може да ради? Шта он одлучно каже о раду? Шта мислите о његовом ставу о раду? Шта други презире? Када нешто јако желимо, како то можемо да остваримо? Зашто се у песми каже „немаше куд“? Често се понашамо у складу са понашањем друштва у коме се налазимо. С ким си – такав си. Зашто трећи каже да ради само онај ко је луд? Шта мислите о његовом ставу о раду? На основу чега закључујемо да трећи готован није у праву? Зашто људи сваког дана раде? Легао је под дуд зато што плодови дуда када сазру падају сами и не мора плодове да сам бере. Шта мисли четврти? Када се навике стичу? Шта мислите о његовом ставу да је рано да он почне да стиче радне навике? Шта раде пети и шести? Како се они понашају? Како они проводе дане? Зашто шести готован ни гласа није давао? А седми? Шта је смешно у његовој молби? Од кога он тражи помоћ? На какав начин покушава да реши свој проблем? Зашто? Када кажемо за нешто да нам је „пало с неба“? Ништа у животу не пада с неба. Шта је гавран поручио готованима? Кога би гавран могао да представља у песми? Родитељи, између осталог, треба да упуте децу како би она стекла радне навике. Зашто није добро бити готован? Шта би се десило када би се сви људи на свету понашали овако на један дан?

Ко рано рани, две среће граби. Што можеш данас, не остављај за сутра.

Успех се постиже искључиво напорним радом.

Упитне реченице су реченице којима нешто питамо и завршавају се упитником. Могу бити потврдне и одричне упитне реченице.

Потврдна упитна реченица	Одрична упитна реченица
Ја сам гладан!	Ја нисам гладан!

Штафетно читање песме.

1. Препиши шта је радио и говорио сваки готован и гавран: не даје ништа готованима, гладан је, млад је, презире труд, није давао ни гласа, презире рад, нека ради луд, спава.

Први готован		Пети готован	
Други готован		Шести готован	
Трећи готован		Седми готован	
Четврти готован		Гавран	

2. Напиши супротан облик узвичних реченица.

- а) Презирем рад! – _____ г) Има времена! – _____
 б) Презирем труд! – _____ д) Још сам млад! – _____
 в) Нек ради! – _____ љ) Не дајем ништа! – _____

барка – чамац,
мала лађа

једро – разапето
платно које уз
помоћ ветра
покреће брод

катарка –
јарбол, стуб за
једро

база – скита, лута

Нил – река у
Африци

луг – шумица

клија – ниче,
расте, када из
семена изникне
клица из које се
развија нова
биљка

мине – прође

**да ме жеља
мине** – да
задовољим своју
жељу, да ме
прође жеља

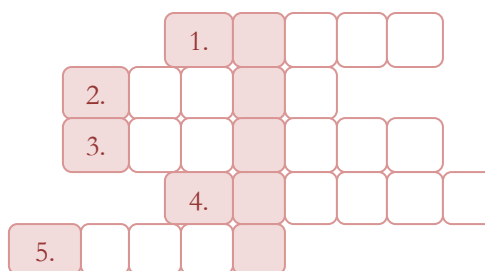
живица – жива
ограда, ограда од
шибља, жбуње

фењер – врста
светиљке

гнезде – населе
се у гнездо

брош – део
накита

1. Реши укрштеницу.

1. Поред троугла, квадрата и правоугаоника, у геометријске фигуре спада и ... 2. Деца воле да пливају у великом, плавом и сланом ... 3. Буба која светли у летњим ноћима. 4. Птица певачица која је весник пролећа. 5. Риболовци пецају ову животињу.

Владимир Андрић (1944–)

Уредник је Редакције дечјег и школског програма на Телевизији Београд. Творац је телевизијских серијала „Лаку ноћ, децо“ и „Пустолов“. Добио је награду за најбољу дечју књигу у 2006. години за збирку песама и прича „Дај ми крила један круг“.

О чему говори ова песма? Какав је овај дечак? Куда он жели да отпутује? Шта жели да види? Какве моћи дечак жели да има? Шта би он урадио са звездом? Какве су жеље овог дечака? Да ли је могуће да их оствари? Свако од нас има неке жеље и снове. Да ли можда желите нешто што је немогуће остварити? Како се тада осећате? Како се зове то када замишљамо нешто што је можда немогуће, али нама је ипак у том тренутку лепо и изгледа као стварно? Шта мислите, да ли је добро да маштамо? Зашто? Реците ми, је л' је неко од вас можда имао некад жеље сличне жељама овог дечака? Које су то жеље? Ако би морали да бирате коју особину бисте највише волели да имате, а немамо је ми људи? Рецимо да је то особина коју поседује нека животиња. Како бисте се осећали када бисте стварно имали такве способности? Да ли би вам живот био лепши? Машта живот чини лепшим и занимљивијим. Живети, значи борити се за остварење својих жеља и снова.

Знак (...) означава да су изостављени одређени делови песме. **Рима** је гласовно понављање истих гласова на крају стихова: *друг – круг*.

Штафетно читање песме.

2. Допуни реченице.

Песма се састоји од _____ строфа. Свака строфа има _____ стихова.

3. Подвуци дечакове особине: замишљен, усамљен, немиран, радознао, уображен, знатижељан, толерантан, пажљив, осетљив, досетљив, нестрпљив, дружељубив, добар.

4. Напиши именицу у песми која је написана великим почетним словом. _____

5. Напиши речи које се римују у песми.

барку – катарку	срупи –	живица –
база –	и ја –	моћ –
крила –	пераја –	звезде –
луг –	мине –	још –

проструји –
проћи великом
брзином

зричу –
оглашавају се као
скакавци

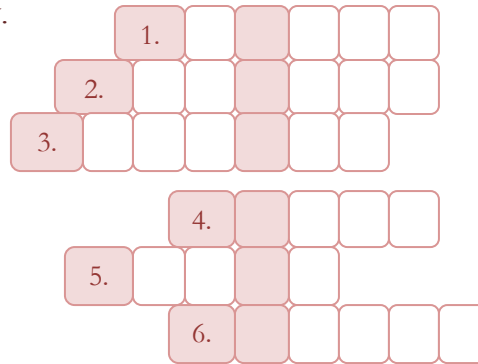
пућпуричу –
испушта глас
„пућ-пурућ“ као
препелица

марамче –
марамица, мала
марама

сине – блесне,
засија, засветли

к'о – као

1. Реши укрштеницу.

1. Инсект од кога добијамо мед. 2. Како кажемо за кишу која јако пада? Она ... 3. Шта ради поток? Он... 4. Када плачемо, низ образ нам клизи ... 5. Шта чујеш када твоја мајка говори? Њен... 6. Кога волимо највише на свету поред оца, а то је други родитељ?

Добрица Ерић (1936–)

Добрица Ерић је наш познати писац који и данас живи и ствара. Заљубљен је у своје родно место, Грузу, зато много воли да описује прелепе пределе из сеоске средине. Свим тим описима он богати своје песме. Да је успешан у томе, доказују нам бројне награде које стално добија.

Како то да кроз пчелицу мед „проструји“? Што у песми се не каже да се пчелица најела меда? Да ли може неко да опонаша звук који пчела производи? Како се чује када кишица пљушти? Како то да зрела пшеница шушти? Да ли може неко да опонаша тај звук? У песми се говори да ливаде зричу. Шта је то што зриче у ливади? Шта је то што жубори? Како се ливаде жуборе? Класје се помера на ветру и песника подсећа на жубор воде. Шта је то што пућпуриче? Зашто мајке крију сузе? Да ли је ова мајка успела да сакрије своју тугу? Шта мислиш када мајка певуши? Да ли мајкама стварно сија сунце у души? Шта значи када се каже да сунце сија у души? Шта је заједничко сјају сунца и мамином певушењу? Шта мислиш зашто наглашава да је све чуо и да све зна када се отац наоблачи? Шта се у природи наоблачи? Шта му је најпријатније и најдраже од свега што је чуо? Пчелица зуји, ливаде зричу, а мајчин глас? Какав је мајчин глас? Са чиме се пореди мајчин глас?

Речи имају умањено значење (умањенице): *пчелица, кишица, марамче.*

Штафетно читање песме.

2. Напиши ко шта ради у природи.

Птице цвркућу.	жубори.	шушти.	пућпуриче.
зује.	пљушти.	зричу.	се наоблачи.

3. Напиши умањено значење датих речи.

а) мед – медић

д) сузе – _____

б) цвет – _____

ђ) сунце – _____

в) ливада – _____

е) глас – _____

г) мајка – _____

ж) талас – _____

Аутор емисије „Фазони и форе“ је Љубивоје Ршумовић. Погледај ову дечју емисију на интернету. Прочитај чувену одјавну песму ове емисије.

Неко има планине,
неко има море,
а шта деца имају
фазоне и форе.

Кукавице кукају,
витези се боре,
а деца измишљају
фазоне и форе.

Нек ти уши стално звоне,
слушај форе и фазоне.
Да се море и бриге склоне,
гледај форе и фазоне.

Генерале сило љута

Генерале сило љута
кад ти буде доста рата,
сврати кући два минута
да свом сину будеш тата.

Ој, фризерко вешта зверко,
знам да коса није слама
ипак иди шетај с ћерком,
цео дан јој буди мама.

Директоре лепи створе
окани се реферата,
хајде кући под прозоре
буди својој деци тата.

А свет може да причека
и с фризуром и са ратом
док се једна срећна ћерка
наигра са својим татом.

Ко је генерал? Какво је његово занимање? Шта он ради? Зашто му се песник обраћа са „сило љута“? Због чега је он сила? Због чега је љут? Зашто песник каже „сврати кући два минута“? Колико он времена проводи на послу, а колико код куће? Какво је занимање фризерка? Зашто песник каже да је она „вешта зверка“? Шта мислите како се она понаша код куће? Шта ради код куће? Зашто песник каже да је директор „лепи створ“? Каквим пословима се бави? Колико он времена проводи на послу? Кад дође кући шта ради? Кад пише реферате? А да ли директор има и породицу? А фризерка? Генерал? Каква су ово занимања? Шта им је заједничко? Како се ови људи понашају према деци? Шта мислите, колико времена проводе заједно? Како треба да буде? Каква је кћерка у последњој строфи? Због чега је срећна? Шта треба родитељима да буде важније, посао или деца? Колико времена треба да проводе са њима? Због чега су деци потребни родитељи? Треба се више дружити са децом. Чувајте и волите децу. Будите уз децу док расту.

Деца су украс света

Нема света ни планете,
где не може стићи дете,
јер све дечје стазе воде,
од игре до слободе.

Цвеће је украс баште,
лептир је украс цвета,
а деца пуна маште,
деца су украс света.

Лепе песме тихе тајне,
све љубави дечје сјајне,
нека плану, нек се роде,
од игре до слободе.

Цвеће је украс баште,
лептир је украс цвета,
а деца пуна маште,
деца су украс света.

Куда све то деца могу да стигну? За децу нема граница. Због чега? Како ви то можете да одете на сваку планету? Због чега деца воле да се играју? Каква су деца у игри? Шта су то дечје стазе? Куда оне воде? Деца у свему проналазе игру, јер игра је карактеристична за децу. Због чега нешто украшавамо? Шта желимо тиме да постигнемо? Како изгледа цвет? Због чега песник каже да је баш цвет украс баште? А ко је украс тог лепог цвета? Како лептир изгледа? А шта је украс целог света? Какво је цвеће, а каква су деца? Због чега су деца украс света? Шта то песник жели да се роди? Због чега баш то? А могу ли љубав, песма, тајна да се роде? Како настају? Ко говори последњи стих? Је ли он дете или одрастао човек? Зашто песму није назвао „Одрасли су украс света“? Деца су наше благо. Чувајте и волите децу. Будите као деца.

генерал –
високи војнички
чин

реферат –
извештај,
писмени или
усмени стручни
извештај о
нечему

ратар –
земљорадник,
пољопривредник

атар – сеоско
подручје

тар – отпадак од
сена

ар – јединица за
мерење
површине

кантар – вага

ћилим – тепих

Калипоље –
сеоско насеље на
планини Јавор
код Сјенице

сеница – птица

Гружа – насеље
у Србији у
општини Кнић у
Шумадијском
округу са свега
стотинак
становника

сеоце – мало
село

дол – долина

Добрица Ерић (1936–)

Добрица Ерић је наш познати писац који и данас живи и ствара. Заљубљен је у своје родно место, Гружу, зато много воли да описује прелепе пределе из сеоске средине. Свим тим описима он богати своје песме. Да је успешан у томе, доказују нам бројне награде које стално добија.

Ратар

Реч Ратар је, децо, без мане
јер значи исто са обе стране:
Ратар ... атар ... тар ... и ар.
Реч Ратар значи: пољски цар.
Реч Ратар, кад се стави на кантар
претегне и само злато. И зато
реч Ратар пиштите великим словом.
Ратар је, децо, највећи златар
под овим плавим небеским кровом!

Чиме се бави ратар? Шта је ратар за песника?
Зашто каже песник за ратара да је пољски цар?
Зашто је ратар тежи од злата? Зашто песник реч
„ратар“ пише великим словом? Зашто песник
ратара поистовећује са златаром? Шта означава
небески кров?

Ћилим – поље Калипоље

Сад пазите: видећете
најлепше поље на свету!

Или, боље: ћилим – поље.

Ту ја живим, ту се дивим
маслачку и сунцокрету.

То је моје Калипоље!

Риче крава, зриче трава.
Ред ливада, ред пшенице.

У средини шушка крушка.

Доле: војска буба, мрава.
Горе – ластва и сенице.

То је моје Калипоље!

Где се за песника налази најлепше поље? Зашто
упоређује поље са ћилимом? Зашто се дивим
маслачку и сунцокрету? Шта је Калипоље? Како
се оглашава крава? Како разумеш да трава зриче?
Која животиња зриче? Како разумеш ред ливада,
ред пшеница? Како може крушка да шушка? Са
чиме упоређује песник мраве? Које животиње се
налазе горе?

Гружани много воле

Гружани много воле
да граде лепе школе.

Скоро свако сеоце
на брегу и у долу
има сребрно звонце
и позлаћену школу.

Прозори школски сјаје
и красе Гружу целу.

Највећа и најлепша је
школа у моме селу!

Шта је Гружа? Ко су Гружани? Шта они воле?
Шта свако мало село има? Зашто песник каже да
је школа позлаћена? Зашто сребрно звонце има
школа? Како прозори сјаје? Да ли је његова
школа најлепша? Зашто песник каже за своју
школу да је највећа и најлепша?

Бајка (прича фантастичне садржине)

- ❖ Устаљени почетак
- ❖ Нестварни догађаји
- ❖ Бића из маште
- ❖ Непарни бројеви

- ❖ Борба између добра и зла
- ❖ Неодређено време и место
- ❖ Увек добро побеђује
- ❖ Срећан крај

Александар Сергејевич Пушкин (1799–1837)

Руски писац који је написао око 800 песама. Најпознатије дело је „Евгеније Оњегин“.

I СКРОМАН ЖИВОТ Где и колико година су живели старац и старица? Како су живели старац и старица? Шта су радили?

II ЗЛАТНА РИБИЦА Кога је старац једном уловио? Како је старац поступио са рибицом? Како је старица реаговала када је чула како је старац поступио?

III ЖЕЉЕ Шта је прво старица тражила од рибице? Зашто је ново корито тражила? Какво је било море када је старац дошао рибици? Како се старица осећала после прве испуњене жеље? Како је реаговао старац када га је старица слала код рибице да зажели жељу? Шта је старица друго пожелела? Да ли је испунила жељу рибица? Шта је старица тражила следеће од рибице? Шта се десило тада са старцем? Како се он осећао тада? Да ли оправдавате бабино понашање према деди? Због чега? Шта је следеће пожелела? Да ли је коначно старица била задовољна? Која је њена следећа жеља била? Како је рибица реаговала на ову жељу, да ли ју је испунила?

IV ГУБИТАК СВЕГА Због чега је рибица престала да испуњава жеље?

Нескромне су жеље биле, па се нису испуниле. У животу морамо имати меру и знати границе моћи да се не би повредила људска осећања. У животу треба да будемо скромни, а не похлепни и себични. Ко хоће веће, изгуби из вреће. Похлепа је највеће сиромаштво. Задовољство оним што имаш – највеће је богатство.

Бајка је обично написана у прози, а ова бајка је написана у стиху, као песма. Карактеристика ове бајке је да нема срећан крај. Да ли рибе стварно могу да говоре? Ко може да говори? Писац даје рибици особину људи. **Позитиван лик** има добре, племените намере и поступке. **Негативан лик** жели да науди другима.

Препричај укратко бајку.

1. Подвуци плавом бојом особине старца, а црвеном бојом особине старице: строг, правичан, стрпљив, похлепан, немилосрдан, себичан, незаједљив, вредан, плашљив, скроман, злобан, тих, повучен, незахвалан, нескроман, толерантан, поштен, послушан, понизан, суров, окрутан, добар, беспомоћан.

2. Напиши по реду жеље: царица, владарка, кућа, корито, слуге.

1.	2.	3.	4.	5.
----	----	----	----	----

3. Повежи дате речи и напиши их у свеску.

тмурно, добар, бела, празна, густи,
необична, топла, старо, морска, нова,
нескромна

жеља, кућа, чорба, риба, облак, мрежа,
зора, мамац, јутро, корито, обала

сињег – сивог,
модрог
лета – година
чами – живи
усамљено, у
досади

тмурно – мрачно

журно – брзо

мамац – храна

коју пецароши
стављају на удицу
или мрежу

навезе – отплови

чамцем на море

освитак –

освануће

глади – милује

к'о – као

смилоствиви –

сажали

мрко – љуто,

намргођено

корито – дрвена

посуда за прање

пучина –

отворено море

вал – талас

утече – побеже

беседи – говори

мори – мучи

збори – рече

судба – судбина

веље – велике

ћуди – нарави

грдна – силна,

многа

гложим – свађам

сван'о – свануо

данак – дан

бура – јака олуја
и ветар
промрзла –
смрзла се на
хладноћи
перина – јастук
напуњен перјем

варалица –
преварант
већање –
састанак ради
доношења неке
одлуке
тканина –
материјал
ткачи – људи
који праве
тканине
(ткачки) разбој
– справа помоћу
које се праве
тканине
**церемонијал
мајстор** –
дворски чин
запучак – угао
пас – струк
скуте – део
гардеробе
тобоже – као
поворка –
слично
карневалу, као
нека шетња
свита –
помоћници и
слуге племића,
пратња
балдахин –
украсан кровић
на трону
коморник –
дворски чин
превејан –
искусан
преварант

Бајка је књижевно дело која има фантастичне садржаје. Постоји народна и ауторска (уметничка) бајка. Ауторску бајку је написао један писац или више уметника. Ликови у бајкама су углавном нестварна бића. Спомињу се непарни бројеви. Скоро свака бајка има срећан крај и добро увек побеђује.

Ханс Кристијан Андерсен (1805–1875)

Дански писац бајки који је животињама и биљкама приписивао људске особине због свог излада. Његове најпознатије бајке су: „Палчица“, „Девојчица са шибицама“, „Мала Сирена“, „Принцеза на зрну грашка“, „Царево ново одело“, „Оловни војник“ и друге.

Принцеза на зрну грашка

Шта жели принц? Зашто принц није могао да пронађе праву принцезу? Какве су то биле принцезе на које је наилазио? Које особине треба да има права принцеза? Ко је изненада дошао код принца? Како је изгледала гошћа? Како је краљица проверила ову принцезу? Зашто је принчева мајка одлучила да провери принцезу? Зашто јој она није веровала? Да ли ви мислите да је ова принцеза права? Какву особину је показала принцеза? Да ли је она испала незахвална и зашто? Истина увек побеђује.

Царево ново одело

I ЦАР ЈЕ СТАЛНО У СОБИ ЗА ПРЕСВАЧЕЊЕ До чега је цару највише стало? Где је најчешће проводио своје време? Како се живело у том граду одакле потиче цар?

II ДОЛАЗАК ВАРАЛИЦА У ГРАД Ко је посетио цара једног дана? Шта су ткачи понудили цару? Каква је то тканина била? Зашто је цар желео ту тканину? Шта се цар договорно са овим преварантима? Шта су преваранти тражили? За шта су искористили свиљу и злато? Шта је одлучио цар док су преваранти ткали одело? Због чега није желео лично да види како напредује посао?

III МИНИСТАР У ПОСЕТИ ВАРАЛИЦАМА Кога је послао да види како напредује посао? Зашто је послао баш старог министра? Шта је министар видео када је стигао код два преваранта? Какви су били разбоји? Шта је помислио министар? Зашто није признао да не види ништа? Шта је одлучио да уради? Шта је рекао преварантима кад су га питали како му се свиђа тканина? Шта се десило после посете министра? Зашто су преваранти тражили још новца, свиље и злата? За шта су употребили свиљу и злато?

IV СЛУЖБЕНИК У ПОСЕТИ ВАРАЛИЦАМА Кога је следећег цар послао да види како напредује посао? Шта је видео службеник када је отишао код ткача?

V ЦАР У ПОСЕТИ ВАРАЛИЦАМА После службеника, ко је био у посети ткачима? Кога је цар повео са собом у посету и зашто? Када је стигао цар са пратњом, шта су радили преваранти? Шта је цар видео на разбоју? Зашто није признао да не види ништа? Шта су говорили чланови цареве свите? Шта су саветовали цара? Које је титуле цар дао ткачима?

VI СВЕЧАНА ПОВОРКА Шта су радили преваранти ноћ пре свечане поворке? Зашто су правили покрете као да шију одело ако га није ни било? Какве су биле те панталоне, капут и плашт? Зашто су убедили цара да је све лако као паучина? Када се цар свукао, како су га преваранти облачили? Како су реаговали чланови свите? Како је реаговао цар када се гледао испред огледала? Када су пошли у свечану поворку шта су коморници радили? Шта су људи на улици говорили док је цар пролазио са његовом пратњом? Шта је повикало неко дете? Како се осећао цар када су сви викали да је го? Одело не чини човека. Ништа није теже на свету него бити искрен и ништа лакше нема него ласкати.

1. Прочитај још једну Андерсенову бајку.

красуљак (тратинчица) –

бела рада, цвет који расте на ливади или травњацима

колебљив – неодлучан, који се двоуми

комешали – кретали се у свим правцима, мешали се

влат – стабљика траве

честар – густа шума

бедрима – грудима

врзмало – мотало се, вртело се

Када је стигло пролеће, Бамби, нежно лане је дошло на свет. Мама кошута је била поносна, а мамина сестра, љубазна тетка Ена је пазила на њега. Имао је своје пријатеље, живахног зечића Лупка и плашљивог твора Цветића. Мама га је први пут одвела на прекрасну ливаду. Бамби је радознало лане и мешао је цвет и лептир, као и траву и скакавца. Кад би се нашао у некаквој опасности, угледао би свог оца, поносног јелена и тада би се осећао сигурним. Када је стигла зима, стигли су и ловци у шуму. Бамбијева породица је била опкољена. Бамбијева мајка није успела да побегне ловцима. Следећег пролећа, Бамби се заљубио у младу кошуту Фалину. Једног дана, шуму је захватио пожар. Бамби је показао колико је храбар јер је помогао свим малим животињама да пређу реку. Наредног лета, Бамби је постао леп и поносит јелен, а Фалина је на свет донела два прекрасна ланета.

Феликс Салтен (1869–1945)

Аустријски писац је дао сагласност да се његово најпопуларније дело „Бамби“ прикаже и као цртани филм.

Ко је главни лик у причи? Које се још животиње појављују у причи? Са ким Бамби обилази ливаду? На шта је лептир подсетио Бамбија када га је први пут угледао? Зашто Бамбију лептири личе на путујуће цвеће? Зашто није успео да се приближи лептирима и изблиза их погледа? На шта је скакавац подсетио Бамбија кад га је угледао? Зашто га је подсетио на комадић траве? Каква је била његова реакција када је угледао скакавца?

Одломак је део дужег текста. **Опис** је део текста када писац саопштава како изгледа неки лик, предмет или предео. **Заједничка имена животиња** пишу се малим почетним словом: *јелен, кошута, лане*. Име животиње које је постало њено **властито име**, оно се пише великим почетним словом: *Бамби, Лупка, Цветић*.

Препричај укратко дати одломак.

1. Напиши род датим именицама.

а) јелен – _____ б) кошута – _____ в) лане – _____

2. Подвуди Бамбијеве особине: нежан, уображен, знатижељан, похлепан, несташан, нестрпљив, весео, разигран, храбар, добронамеран, нескроман, поводљив, леп, добар.

3. Напиши по пет речи које описују дате именице.

Именица	Речи које описују именицу
ливада	зелена, разнобојна, пространа, цветна, прекрасна
лане	
кошута	
јелен	
цвет	
лептир	
трава	

4. Напиши састав на тему „Излет на ливади“ или „Излет у шуми“.

распалише – почеше нешто брзо радити
кланац – узани пролаз између планина
кочоперио се – правило се важан
шепурио се – ходао дигнуте главе
накострешио се – дигао се увис
мегдан – двобој
поруга – неко ко је постао ругло и срамота
стругнули – побегли
хајдучина – одметник
нахерио се – накриво се у страну
ледина – запустена земља

цак – врећа
бостан – дубеница
душманин – непријатељ
разбојник – криминалац, преступник
трбух – стомак
крчма – кафана
вир – вртлог који се ствара у речном току

Главни лик је мачак Тоша који је напустио деда Тришу и његов млин да би отишао у хајдуке. Уз помоћ пријатеља миша Пророка и пса Шарова успео је да избегне све невоље које су га снашле и да се врати у млин код деда Трише. Доживљаји су написани у Тошином дневнику који је пронађен иза псеће кућице чувеног буволовца Жуће. Пас Жућа се хвали кокошкама и врашцима како је мачка Тошу протерао на крај света. Када је чуо Жућину причу, мачак је решио да му се супротстави. Пас Шаров и пас Жућа су се сукобили. Стари млинар Триша је био одушевљен што је Шаров победио. У његовом дневнику је написано и да највећи непријатељи миш, мачка и пас могу бити нераздвојни пријатељи.

Бранко Ћопић (1915–1984)

Писац за децу, један од најплоднијих и најчитанијих стваралаца. Писао је поезију, прозу и драме и добитник је бројних награда. Написао је много лепих и значајних дела, а нека од њих су: приповетка „Доживаји Николетине Бурсаћа“, роман „Орлови рано лете“.

Где је прво живео мачак Тоша? Са ким је живео мачак? Са ким креће у авантуру? Где су написани сви догађаји? Ко је непријатељ мачку? Шта је причао Жућа? Зашто се он хвали тек у одсуству мачка? Због чега је мачак решио да му се супротстави? Кога је позвао у помоћ? Шта су се договорили Тоша и Шаров? Како се пријатељи понашају један према другом? Ко излази као победник? Ко је још видео крај ове велике борбе? Како се понашао деда Триша? Може ли Жућа да буде Тошин пријатељ? Зашто? Шта је за тебе право пријатељство? Како се оно стиче, а како се губи? Да ли би човек могао да живи без пријатеља? Због чега? Шта бисте ви радили када би се ваш пријатељ нашао у невољи? Како се ви осећате када видите пријатеља после неког времена? Другови се најбоље познају у невољи. Искрено пријатељство је велико богатство.

Одломак је део неке целине неког текста (песме, приче, бајке).

Препричај укратко одломак.

1. Повежи ликове са њиховим особинама.

МАЧАК ТОША

БРИЖАН, НЕЖАН, ОСЕЋАЈАН

ПАС ШАРОВ

ХВАЛИСАВ, ЛАЖЉИВ, УПЛАШЕН

ПАС ЖУЋА

ХРАБАР, ПРАВЕДАН, НЕУСТРАШИВ

ДЕДА ТРИША

СНАЛАЖЉИВ, НАКОСТРЕШЕН, ЗАДОВОЉАН

2. Реши загонетке.

На огњишту седи,
куварица није.
Преде,
а преља није.
( )

Уредна сам, увек чиста,
густа ми се длака блиста.
На твом крилу волим да се мазим,
у трк идем када миша спазим.
( )

Нечујно иде,
округла јој глава,
крај топле пећи,
воли да спава.
( )

дарови –
поклони

доколица –
слободно време

студен –
хладноћа

кичица –
сликарска
четкица

папрати – биљке
које расту у
влажним и
сеновитим
шумама

биљур – кристал,
кристал но стакло

скут – доњи део
хаљине или
сукње

чаробница –
она која је у
стању да зачара,
да изведе
чаролију

окно – прозор

борови –
четинарско
дрвеће

вила –
натприродно
биће, девојка
златне косе са
крилима

четинари –
биљке са
игличастим
лишћем

шубаре –
крзнене капе

1. Реши асоцијацију.

Снежко Белић

лето

капа

санке

пахуље

пролеће

шал

скије

груаве

јесен

рукавице

клизальке

Десанка Максимовић (1898–1993)

Била је српска песникиња, професорка књижевности и чланица Српске академије наука и уметности. Неке од њених најпопуларнијих песама су: „Предосећање“, „Стрепња“, „Пролећна песма“, „Опомена“, „На бури“, „Тражим помиловање“ и многе друге.

I ЧУДОТВОРНА ДЕЛА СЛИКАРКЕ ЗИМЕ Зашто је сликарка Зима кренула у свет? Шта је сликарку Зиму подстакло да обрадује децу? Шта је смислила да им дарује? Која осећања код деце побуђује њен долазак? Како је Сликарка зима сликала? Шта је учињено када је махнула први пут? Други? Трећи?

II ПОДЕРАНИ СКУТОВИ БУНДЕ Шта су скутови Зимине бунде? Које игре су децу навеле да их цепају и прљају? Да ли сте се играли на хаљини сликарке Зиме? Како?

III СРЕБРНЕ СЛИКЕ Кад сликарка Зима студенем кичицом слика на прозору? Шта је насликала?

IV МОЛБА ВРТА И ЧЕТИНАРА Због чега је врт остао будан те ноћи? Шта су сликарку Зиму молили четинари? Зашто се обраћају у стиховима? Како им је омогућила миран сан? Шта би се десило са јелама да им Зима није дала „мало своје одећице беле“?

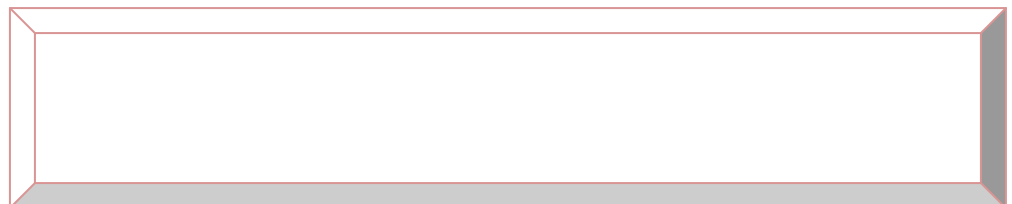
V КРАТКОТРАЈНА РАДОСТ Чега се сликарка Зима бојала? Како престају њене чаролије? Зашто је њен страх био оправдан? Како бисмо могли да спречимо брзи нестанак слика? Како се ви осећате када дође зима?

Лепоте, које зима доноси испуњавају испуњавају радошћу све што је живо.

Бајка је књижевно дело која има фантастичне садржаје. Постоји народна и ауторска (уметничка) бајка. Ауторску бајку је написао један писац или више уметника. Ликови у бајкама су углавном нестварна бића. Скоро свака бајка има срећан крај и добро увек побеђује. Ова бајка је специфична по томе што нема срећан крај. Зима има особине живих бића: мисли, путује, слика, шапуће, воли, радује се, чини добра дела.

Препричај бајку по целинама.

2. Замисли да је сликарка Зима дошла баш на твој прозор. Нацртај коју слику би волео да затекнеш када се ујутру пробудиш.

шаренорепа – она која има шарен, разнобојан реп
угиба – савија
неверица – сумња, неверовање
опчињена – очарана, занесена
гневно – са великом љутњом
са
нелагодношћу – непријатно
ладица – фиока
узглавље – јастук, део кревета на коме је глава
ватруштина – висока температура
копнела – постајала све слабија, мршавила
занеме – заћуга
нехотице – ненамерно
зебња – страх, брига, забринутост
не будали – не говори и не чини лудости, глупости
усхићена – одушевљена, раздрагана
жишци (жижак) – као фитиљ који гори у посудици са уљем, пламичак, слаба светлост
раздрагано – весело, радосно

Бајка (прича фантастичне садржине)

1. Бајка може бити народна и ауторска (уметничка).
2. Време се конкретизује и наводи.
3. Простор се описује и везује за именоване географске просторе.
4. Има увек срећан крај.
5. Добро увек побеђује.
6. Главни лик може бити и животиња, биљка или нељудско биће.
7. Главни јунак се бори са силама зла.
8. Појављују се натприродна бића.
9. Описују се нестварни догађаји.

Гроздана Олујић (1934–)

Издавала је збирку бајки „Седерна ружа и друге бајке“ која је доста награђивана. Њена бајка „Варалица и смрт“ је проглашена за најбољу бајку света. Њена прича „Игра“ је награђена за најбољу светску причу.

I ЈЕДИНСТВЕНА ДЕВОЈЧИЦА На ком месту се деца најчешће задржавају у зоолошком врту? Зашто је плавокоса девојчица изузетак? Како она посматра тигра?

II ПОЧЕТАК ПРИЈАТЕЉСТВА По чему је ово пријатељство посебно? Шта је чувар врта приметио? Како то разговарају тигар и девојчица? Како тигар почиње да се понаша у присуству девојчице? Шта о њиховој блискости мисли чувар врта? Колико дуго је девојчица посећивала врт? О чему је девојчица бринула?

III МАЈЧИНО НЕРАЗУМЕВАЊЕ Шта је девојчици измавило сузу у оку? Зашто је мајка забранила девојчици да одлази у зоолошки врт? Шта је мучило њену маму? Шта све то доживљава њена мама?

IV ДЕВОЈЧИЦА И ТИГАР СУ СЕ РАЗБОЛЕЛИ Како девојчица проживљава то што не виђа свог пријатеља, а како тигар? Која осећања су обузела девојчицу и тигра? Шта мисли чувар у том тренутку?

V ПРАЗАН КАВЕЗ Шта је затекао чувар у врту? Како је нестао тигар?

VI ШАРНОРЕПА МАЧКА Како је девојчица оздравила? Шта је мајка затекла код девојчице? На кога мајку подсећа ова мачка?

VII МАЈЧИНА ЗЕБЊА Зашто мајка има страх? Зашто је ипак била меког срца? Шта је мајци најбитније?

VIII РАДОСТ ДЕВОЈЧИЦЕ Како разумеш да су девојчици гореле очи као жишци? Зашто је она срећна?

IX ПРИЈАТЕЉСТВО ЈЕ ПОБЕДИЛО Чиме ће се бавити девојчица? Шта је чувар угледао? Како је пријатељство победило? Пријатељ се познаје као злато у ватри.

Одељак (пасус) је сваки део текста који почиње новим редом и чини једну мању целину.

Препричај бајку по логичким целинама.

1. У овој бајци има _____ одељака (пасуса).
2. Издвој у свесци имена бића, предмета и појава из ове бајке.

3. Наброј још три необична пријатељства између човека и животиња из цртаних филмова или књижевности.

Човек	Мала Сирена	Тарзан			
Животиња	рак Себастијан	мајмун Чита			

Ученици слушају песму „Браћу не доносе роде“ Драгана Лаковића. Има ли неко од вас брата или сестру? Како се слажете са братом или сестром?

Јакоб Грим (1785–1863) Вилхелм Грим (1786–1859)

Јакоб и Вилхелм су браћа Грим. Записивали су немачке народне бајке. Били су пријатељи Вука Караџића и преводили су српске народне песме на немачки језик. Написали су: „Снежана и седам патуљака“, „Пепељуга“, „Ивица и Марица“, „Црвенка“, „Златокоса“ и многе друге.

I НАСЛЕЂИВАЊЕ КУЋЕ Колико је човек имао синова? Отац је имао мало имање, недовољно да обезбеди сва три сина. Шта је он смислио да уради? Како је отац подстакао синове да постану вредни и ваљани мајстори? Што није хтео отац да прода кућу и подели новац синовима? Зашто није отац оставио кућу само једном сину? Шта мислите о очевом поступку?

II ИЗУЧАВАЊЕ ЗАНАТА Какво је задужење отац дао синовима? Како су се браћа снашла у свету? Да ли су имала среће? Који занат је научио први брат? Шта је размишљао док га је учио? Чиме је одлучио да се бави други брат? Да ли је он био задовољан вештином коју је научио? Шта је изабрао трећи брат?

III ПОКАЗИВАЊЕ ВЕШТИНА Како су браћа показала своје вештине? Да ли су се они такмичили и завидели један другоме?

IV СЛОЖНА БРАЋА Ко осваја кућу? У чему је снага ове породице? Какви су односи међу браћом? Како је изгледао живот браће након очеве одлуке? Шта се догодило после смрти једног од браће? Каква су осећања постојала између браће па је убрзо дошло до смрти преостале двојице? Којим њиховим поступцима се дивите?

Слога кућу гради, а неслога разграђује. Треба слушати старије јер су они мудрији. Све, све али занат. Братска љубав је велика и лепа ако се браћа међусобно помажу и слажу. Рад и вредност човека треба да ценимо. Где је добра слога, ту је срећа многа.

Ко устраје, тај се не каје.

Бајка је прича у којој се појављују бића која не постоје у стварности. Увек у бајци добро побеђује. Помињу се непарни бројеви.

Препричај укратко бајку.

1. Подвучи особине које важе за браћу: заборавни, уображени, неразумни, себични, разумни, вредни, спори, упорни, праведни, мудри, издржљиви, одани, привржени, докони, поштени, скромни, завидни, вешти, несебични, искрени, сложни, спретни.

2. Упиши речи сличног или истог значења.

Реч	Исто или слично значење	Реч	Исто или слично значење
туга	жалост	честит	
срећа		ваљан	
драг		вредан	

3. Упиши речи супротног значења.

Реч	Исто или слично значење	Реч	Исто или слично значење
излаз	улаз	брз	
спретан		задовољан	
вољен		љут	

предак – наш претходник

окушајте срећу – предузмите нешто верујући у успех

берберин – човек који брије мушкарце

мачевалац – човек који се бави мачевањем

честито – поштено

плитица – плитка посуда, чинија

ваљаног – доброг

заложје – потруде се, уложје напор

заветовали – свечано обећали, заклели се

нероткиња – жена која не може да роди децу
ала (аждаја, змај) – према народном веровању, огромна крилата змија, често са више глава и кратким ногама
черег – четвртина нечега
метне – стави
варити – кувати
испрошена – верена
избави – спаси
бискати – чешкати
иште – тражи
већма – више
наsrне – нападне
сведочанство – доказ

цар – највиша титула владара у неким државама
берберин – бријач
дукат – златан новац
вели – каже
свирала – фрула
зова – биљка за коју се веровало да може да открива тајне
свирала од зове – од зове се праве свирале и то раде чобани док чувају овце

Народне бајке су књижевна дела и немају познатог аутора. Написао их је талентовани појединац и преносиле су се са колена на колена усменим путем, причањем. То су приче које говоре о необичним, измишљеним и немогућим догађајима. Ликови у бајкама могу бити стварна и измишљена бића. Често се спомињу непарни бројеви. Наше народне бајке први је сакупио и записао Вук Стефановић Караџић.

Биберче

I РОЂЕЊЕ ГЛАВНОГ ЈУНАКА Шта је жена тражила од Бога? Да ли јој је Бог услишио жељу? Како се она осећала после тога? Шта јој је неко у сну рекао? Зашто је речено да ће јој син бити велики као јаблин?

II ВРАЋАЊЕ УКРАДЕНИХ ЈАБУКА ЦАРЕВОЈ КЋЕРИ Кога је Биберче затекао у дворској башти? Како је он помогао царској кћери? Колико је било златних јабука? Шта је користио у борби са алом? Зашто је помогао царској кћери и шта се после тога десило са Биберчетом?

III СПАСАВАЊЕ ЦАРСКЕ КЋЕРИ Како се Биберче борио са алом? Колико глава је имала ала? Шта је Биберче рекао царској кћери након што је убио алу?

IV ВЕНЧАЊЕ Зашто цар и суд нису знали коме да верује, Биберчету или младожењи? Ко се венчао са царском кћери? Зашто? Успећеш само ако верујеш у себе. Добро чини, доброме се надај. Ко чини лоше, лоше ће и проћи.

У цара Тројана козје уши

I НЕПРАВЕДНО ПОНАШАЊЕ ЦАРА ТРОЈАНА Како почиње бајка? Како је цар изгледао? Шта је на њему било чудно? На кога се тај цар љутио и зашто? Како се понашао према берберима? Шта мислите о таквом царевом поступку? Шта је цар од бербера желео да чује?

II НОВИ БЕРБЕРИН Шта је урадио један берберин када је ред дошао на њега да брије цара? Зашто се претварао да је болестан? Кога је он послао код цара? Како је момак поступио када га је цар питао шта види на њему? Шта мислите о таквом понашању? Колико му је дуката дао цар?

III МУКЕ СА ЧУВАЊЕМ ТАЈНЕ Како је момак почео да се осећа након неког времена? Шта га је мучило? Зашто му није давало мира то што не сме никоме да каже да цар има козје уши? Како би се осећао када би поделио то са неким? Ко је приметио да се с момком нешто чудно дешава?

IV САВЕТ МАЈСТОРА Колико је могућих решења или савета мајстор дао момку? Шта му је прво предложио? Који је био други савет? А трећи? Које би решење било најједноставније за момка? Које би било најкомпликованије? А које је од та три момак изабрао? Колико је пута говорио у јаму?

V ЧУДНА СВИРАЛА Шта је након неког времена израсло из јаме и колико пута? Шта су чобани направили од те зове? Какав је глас производила свирала? Шта је ту чудно у вези те свирале?

VI ТАЈНА ЈЕ ОТКРИВЕНА Кога је и зашто цар Тројан позвао када је чуо да је његова тајна откривена? Како је момку тада било, како се осећао? Како је цар реаговао, шта је желео да уради момку? Зашто му је момак све признао како је било? Чије је понашање исправније и зашто?

VII НА ЗЕМЉИ СЕ НИШТА НЕ МОЖЕ САКРИТИ Како се цар Тројан уверио да момак говори истину? Шта је цар урадио? Шта је схватио на тај начин? Какав је постао према момку берберину? Како се бајка завршава?

1. Прочитај још једну српску народну бајку по свом избору.

хартије –
папири

расејан –
несрећен, не
може да
усредреди
пажњу на нешто

кауч – кревет

ћилим – тепих

покуњено –
тужно,
нерасположено

**као да је у
земљу пропао** –
нестао без трага,
одједном се
изгубио

лудираш –
измотаваш,
блесавиш

валовита –
таласаста, увијена

Правила понашања у позоришту

- ❖ Морамо се обући прикладно.
- ❖ У позориште треба да дођемо на време, пре почетка представе.
- ❖ Ако смо већ закаснили, не смемо галамити, већ сачекати да се заврши први чин и ући за време паузе.
- ❖ За време трајања представе треба да влада потпуна тишина и свако шапутање треба избегавати.
- ❖ Искључити мобилне телефоне.
- ❖ Током представе не треба грицкати или јести.
- ❖ Глумцима одајемо признање да су били добри, тако што им аплаудирамо на крају текста или сцене.

Драган Лукић (1928–2006)

Посветио је деци све што је написао: песме („Фифи“, „Небом града“, „Овде станују песме“), приче, романе и луткарске игре. У својим делима описује град, школски живот, однос деце и старијих и природу.

Која лица се помињу у овом драмског тексту? На какав проблем је наишао Влада на почетку представе? Зашто је Влади било толико битно да нађе распоред? Због чега су Владици другари дошли? Ко проналази први распоред часова? Шта је хтела Јелица да уради? Ко је предложио да му сакрију распоред часова? Где су хтели да прво да сакрију распоред? Ко је то предложио? Који су остали предлози? Зашто је Јелица предложила да му ипак врате распоред? Ко је то предложио да ипак сакрију слику? Шта Јоца говори за слику? Шта све говоре о слици? Зашто су га наводили? Шта је навело Владу да скине слику са зида? Шта мислите о поступцима Владицих другара? Како бисте ви поступили да сте на месту Владицих другара? Како бисте се осећали да су се ваши другари на овај начин нашалили са вама?

Треба бити уредан и водити рачуна о својим стварима. Неслана шала, она више вређа и излаже подсмеху него што је смешна. У шали морамо бити умерени и пазити да не повредимо неког. Постоји граница између шале и безобразлука и границу не смемо прелазити.

Упутства и објашњења писца редитељу, глумцу и читаоцу се пишу у заградама и глумац их не изговара.

ЈЕЛИЦА (увређено): Дошли смо да се играмо...

ВЛАДА (присећа се): Ево, сад ћу... Сигурно сам га заборавио у кухињи.

Читање драмског текста по улогама.

1. Обој црвеном бојом обавештајне реченице, плавом упитне, а зеленом бојом узвичне реченице.

Здраво!	Ма, где ли сам га оставио?	О, како је лепа слика!
Дошли смо да се играмо.	Па, ево му распореда!	Зар сад, у фебруару?
Па шта сад радиш?	Пест... ћути!	Не, имам их.
Шта још имаш?	Може, може под ћилим...	Доста ми је тога!
Ма, готов сам.	Јеси ли га нашао?	Стварно, ево распореда!

2. Опиши једну шалу својих другова.

креста – црвена
израслина на
глави петла

тараба – дрвена
ограда

Шаљиве народне приче описују неку смешну ситуацију у којој се ликови приче необично понашају. То је прича која на шаљив начин говори о неком догађају или доживљају. Вук Стефановић Караџић је сакупио све народне умотворине.

ПетАО и боје

Једно поподне нацртао Воја петла, али је заборавио да га обоји.
Пође тај петАО у шетњу по дворишту.
Сретне га куца и пита: „Зашто ти шеташ тако необојен?“
Погледа петАО у воду. И заиста – куца истину говори.
„Не жалости се“, казала је куца. „Иди код бојица, оне ће ти помоћи.“
Оде петАО бојицама и замоли их: „Бојице, бојице, помозите ми!“
„Добро“, рече Црвена Боја и обоји му четкицом кресту и подбрадак.
А Плава Боја – велика пера на репу.
Зелена – крила.
А Жута груди.
Обојени петАО се попе на тарабу.
„Е, сад си прави петАО“, рече куца.
ПетАО радосно запева: „Кукуруку!“

Који ликови се помињу у причи? Кога је нацртао Воја? Какав је нацртани петАО? Кога је срео петАО? На шта му је указала куца? Кога се петАО обратио за помоћ? Којом бојом је обојена креста? А пера, крила и груди? Где се попео петАО? Како је запевао?

Пословица је кратка изрека која изриче мудру мисао.

Пословице о здрављу

Чистоћа је пола здравља.
Ко је здрав, године не броји.
Наше здравље је у нашим рукама.
Здрав просјак је срећнији од болесног краља.
Капал и сиромаштво се не дају сакрити.

Пословице о раду

Ко ради, не боји се глади.
Без муке нема науке.
Каква сетва, таква жетва.
У ратара црне руке, а бела погача.
Ко рано рани, две среће граби.

Пословице о мудрости

Мудрост светом влада.
Ум царује, а снага кладе ваља.
Ко се с умним састаје и сам уман постаје.

Пословице о добру

Ко доброту сеје, љубав жање.
Доброта је највеће богатство.
Учини добро – не кај се, учини зло – надај се.

1. Напиши пет народних пословица о пријатељству.

друм – пут
долама – врста капута који се не закопчава, већ се преклапа и појасом опасује
срмајли марама – марама проткана сребрним нитима
чело главе – изнад главе
копље – оружје које се састоји од дугачке мотке са шиљком на једном крају
ударно – укуцао
Шарац – коњ Марка Краљевића
коњиц – коњ
птица – птица
лада – хлада
ладне – хладне
запаја – напоји неког течности
беседи – говори
горица – шумица
вила – натприродно биће, девојка златне косе са крилима
сура птицо – сива птицо
мучи – ћути
муком (се) замукла – ућути, умукни
обадва – оба
цар Мурат – турски вођа у Косовској бици
кнез Лазар – српски вођа у Косовској бици
крвца – крв
стрмашца – метална папучница, која служи да се у њу стави нога при жахању, узенгија
љуцкога – људскога
наранисмо – нахранисмо
заквасише – поквасише
окореше – претворише се у кору, стврдуше се по површини
метну – стави
дажд – киша
дружбеница – мала дружина
варош – градић
орлушићи – младунци орла
недарца – недро, груди
данак – дан

Према народним песмама, Марко Краљевић је заштитник слабих и нејаких. Он је човек натприродне снаге и изузетне храбрости. У свим песмама о Марку Краљевићу помиње се и његов коњ Шарац, који му помаже у борби. Од оружја је носио буздован. Приче говоре и да је Марко Краљевић живео наводно триста година.

Епске народне песме су песме које певају о јунацима и њиховим биткама. Вук Стефановић Караџић их је бележио и назвао их „јуначким, мушким“ народним песмама.

I ОРАО ПОМАЖЕ РАЊЕНОМ ЈУНАКУ Где лежи Марко Краљевић на почетку песме? Шта му се налази изнад главе? Ко је свезан за копље? Ко се налази на копљу? Шта ради орао на копљу?

II ВИЛИНА БЕСЕДА ОРАУ Шта пита вила орла? Шта је орао испричао вили, ко је погинуо? Колико је крви било? Због чега су птице долетеле на Косово? Шта се тада десило са орловим крилима? Зашто је орао остао сам?

III ПРВО ДОБРО МАРКА КРАЉЕВИЋА Ко се појавио као спас орлу док је лежао сам и беспомоћан? Шта је тада урадио Марко Краљевић? Како? Где га је однео? Како су се крила испрала?

IV ДРУГО ДОБРО МАРКА КРАЉЕВИЋА Која је још несрећа задесила орла? Ко је спасао орлушиће? Шта је он урадио осим што их је спасио?

Ко чини добро, добро му се враћа.

У неким речима је изостављено слово, па се уместо слова користи знак ('): *ал'* – али, *м'* – ми. У неким крајевим где се говори српским језиком у појединим речима се уместо *е* изговара *ије* или *је*: *бијеломе* – беломе, *Мјесец* – месец.

Штафетно читање песме.

1. Напиши правилно дате речи.

- а) сви'на – свилена
 б) мого' – _____
 в) крил'ма – _____
 г) остадо' – _____
 д) састадо' – _____
 ђ) и' – _____

2. Обој плавом бојом особине Марка Краљевића, а сивом бојом особине орла.

ХРАБАР

ОСЕЋАЈАН

ВЕРАН

ПЛЕМЕНИТ

ЗАХВАЛАН

БРИЖАН

ОДГОВОРАН

ДОБАР

3. Испиши сва имена из ове песме која су написана великим почетним словом.

4. Напиши род датим именицама.

Именица	Род именице	Именица	Род именице
друм		орао	
марама		крило	
копље		месо	
птица		појас	

5. Напиши састав на тему „Учинио/ла сам једно добро“.

магаре –
младунче магарца

натоварено –
носи превише
терета

сасвим ослаби –
изгубило снагу,
није више могло
да носи терет

издахнути –
умрети, угинути

1. Реши загонетке.

Са ливаде гривом маше, воли
када га неко јаше.
Иде брзо, па још брже,
кад се јавља он зарже.
(_____)

Дуге уши, зец није,
товар носи, пуж није,
човек се креће, а он стао
и ни макац даље, јао!
(_____)

Басне су кратке приче у којима животиње говоре и понашају се као људи. Карактеристике басне су непознато време и место радње. **Народне басне** су писали талентовани појединци из народа. Народне басне немају познатог аутора и кажемо да их је народ створио. Наше народне басне први је сакупио и записао Вук Стефановић Караџић. Познати баснописци су: Езоп, Жан де Лафонтен, Доситеј Обрадовић.

Како почиње ова басна? Куда су путовали? Када се то догодило? Да ли је магаре младунче или одрасла животиња? Како се зове младунче коња? Ко је јачи и издржљивији, младунче магарца, односно магаре или коњ? Како изгледа коњ? Какав је он по снази у односу на магаре? Коњ је физички надмоћнији од магарца. Како је магаре изгледало? Зашто је магаре јадно? Шта је магаре замолило коња? Да ли је хтело да коњ понесе сав његов терет? Како је коњ поступио? Зашто је одбио да помогне свом сапутнику? Како ли се магаре осећало када је чуло одговор? Како сада поступа господар? Шта је то коњ схватио? Зашто би било боље да је помогао магарету? Како се сада коњ осећа? Какав је господар? Шта је изгубио на овом путу, без чега је остао? Мислите ли да се покајао? Какав је господар, како он брине о својим животињама? Када је пришао магарету? Шта је могао да уради на почетку?

Свака басна има **поуку (наравоученије)**. Поука је поучан савет којим се учимо нечему корисном. Често је поука дата као пословица. **Пријатељ се у невољи познаје. Чини добро – не кај се, чини зло – надај се. Ко добро чини, добро му се враћа. У невољи је добро помоћи другоме. Како чиниш тако ти се и враћа.**

Препричај басну.

2. Подвучи особине коња, а заокружи особине магарца: беспомоћан, јадан, подругљив, поносан, слаб, велики, истрајан, мален, бахат, немаран, горд, одан, стрпљив, нејак, безосећајан, снажан, јак, себичан, уморан, љубазан, округан, надмен, неумољив, упоран, трпељив, непромишљен.

3. Како се која животиња оглашава?

цврчи, гугуче, завија, мекеће, мјауче, њаче, пијуче, риче, блеји, грокће, муче, лаје,
цвркуће, хуче, кукуриче

Коњ рже.	Сова	Петео	Свиња
Магарац	Врабац	Пиле	Голуб
Мачка	Лав	Крава	Вук
Пас	Овца	Коза	Цврчак

савршен – неко

ко је најбољи у
свему

загракта –

огласи се

плен – оно што

је отето од другог

1. Реши загонетке.

а) Ја сам децо, шумска кума, хитрих ногу, бистра ума. Кабаница моја риђа, сваком ловцу се свиђа. (_____)

б) Птица сам црна, сивога кљуна, кад запевам *га, га*, трепти шума сва. (_____)

Лисица је у баснама приказана као лукава животиња, а гавран се помиње у народним песмама и представља гласника лоших вести и несрећних догађаја.

Басне су кратке приче у којима животиње говоре и понашају се као људи. Свака басна има поучан савет, поуку (наравоученије). Народне басне су писали талентовани појединци из народа. **Народне басне** немају познатог аутора и кажемо да их је народ створио. Наше народне басне први је сакупио и записао Вук Стефановић Караџић. Познати баснописци су: Езоп, Жан де Лафонтен, Доситеј Обрадовић.

Ко су ликови у басни? Шта је то нашао гавран? Где се он налази? Зашто се лисица привукла дрвету? Шта је привукло пажњу лисице? Како се она обраћа гаврану? Како лисица говори, а шта чини? Како гавран реагује на ласкање лисице? Зашто је пристао да му лисица ласка? Зашто хвали гавранову лепоту? Да ли гавран заиста тако изгледа? Како је гавран разумео лисичину похвалу? Шта је лисица постигла својим слатким речима? Шта заиста лисица мисли о гаврану? Како је гавран изгубио комад сира? Кога представљају лисица и гавран из ове басне? Познајете ли ви неке људе који су уображени? А људе који су неискрени? Шта вам се свиђа код њих, а шта не? Шта је оно што људи не би требало да раде у животу? А како би они требало да се понашају?

Треба бити опрезан и промишљен – не треба веровати онима који нам много ласкају. Лако је неразумног преварити. Кома се мачка умиљава, она га и огребе. Колико знаш толико и вредиш. Ко једном слаже, више му се не верује. Ко високо лети, ниско пада.

Вода донела, вода однела. Понекад се змија у цвеће сакрије, ко ти много ласка, пријатељ ти није. Узалуд нам сјај и глас кад немамо памети. Треба се чувати лукавих и подмуклих људи. Не веруј свакоме ко те хвали. Човек најчешће страда због своје глупости. Кад постанеш свестан своје грешке, признај је и учи из ње за своју будућност. Не реагуј брзо и непромишљено.

Пишчев говор (пишчеве речи) је део текста који говори писац. **Текст** је свако дело које се чита. Може бити написан у прози (басна, прича, бајка) и у поезији (песма).

Подвуци пишчев говор жутом бојом, говор лисице наранџастом бојом, а говор гаврана црном бојом. Читање басне по улогама.

2. Подвуци особине лисице наранџастом бојом, а особине гаврана црном бојом.

лукав, паметан, наиван, лакомислен, слаткоречив, брз, умиљат, лаковеран, плиткоуман, непромишљен, подмукао, сналажљив, хвалисав, уображен, досетљив, пакостан, неискрен, неразуман, сујетан, препреден, дволичан, преварен, покондиран, грамзив, прорачунат, неопрезан, брзоплет

3. Допиши поређења.

а) Лукава као _____. б) Црн као _____.

4. Напиши састав на тему „Надмудрио/ла сам неког“.

сенка – таман одраз, лик предмета, силуета

пролазаше – пролазио је

мах – тренутак

Басне су кратке приче у којима су главни јунаци животиње које својим особинама приказују људе. Иза животиња се крије одређени тип људи. Свака басна има **поуку (наравоученије)**. Поука је поучан савет којим се учимо нечему корисном. Често је поука дата као пословица.

Доситеј Обрадовић (1742–1811)

Српски просветитељ који се школовао за калуђера, али је напустио тај позив и кренуо на путовање по целој Европи где је примио идеје просветитељства. Залагао се за равноправно школовање дечака и девојчица. Сахрањен је као и Вук Караџић на улазу Саборне цркве у Београду.

Шта је носио пас у зубима? Куда је пас пролазио? Шта је пас опазио у реци? Шта је помислио? Каква је река у којој је видео своју сенку? Шта се псу учинило? Шта је урадио? О чему је пас размишљао пре него што је скочио у реку? Да ли је он био задовољан што има парче меса? Зашто је желео још меса? Какав је он ако жели више него што му је потребно? Шта се псу свидело више од његовог меса? Да ли је добро размислио? Зна ли он да цени своје парче меса? Зашто га је изгубио? Шта му се десило, зато што није умео да цени оно што има? У чему је пас погрешио?

Поуке (наравоученије) ове басне

- ❖ Ко тражи веће, изгуби из вреће.
- ❖ Колач у туђим устима нам је увек слађи.
- ❖ Ако је и колиба, наша је.
- ❖ Зле очи никад добро не виде.
- ❖ Треба да ценимо оно што имамо.
- ❖ Не треба бити похлепан.
- ❖ Туђе се чини увек боље.
- ❖ Човека само врлине могу учинити срећним и задовољним.
- ❖ Не види се оно што се има, зато што се гледа оно што се жели.

Врлине су добре особине људи. **Мане** су лоше особине људи.

Препричај басну.

1. Подвуди особине пса: лаковеран, правичан, завидан, грамзив, неспретан, себичан, штедљив, поштен, непромишљен, тврдоглав, разуман, похлепан, зачуђен, радознао, плашљив, гладан, незасит, mudar, скроман, сналажљив, храбар, осећајан, одлучан, упоран.

2. Разврстај дате особине на врлине и мане.

лаковеран, правичан, завидан, грамзив, неспретан, себичан, штедљив, поштен, непромишљен, тврдоглав, разуман, похлепан, зачуђен, радознао, плашљив, гладан, незасит, mudar, скроман, сналажљив, храбар осећајан, одлучан, упоран

Врлине

Мане

занемарише – запоставише

наопако – када нешто не иде правим путем

рђавих – лоших

сусед – комшија

назадак – пропадање, назадовање, заостајање

грабити – узимати

сноп – руковат везаног прућа, свежањ више предмета у једну целину, пругићи повезани узицом

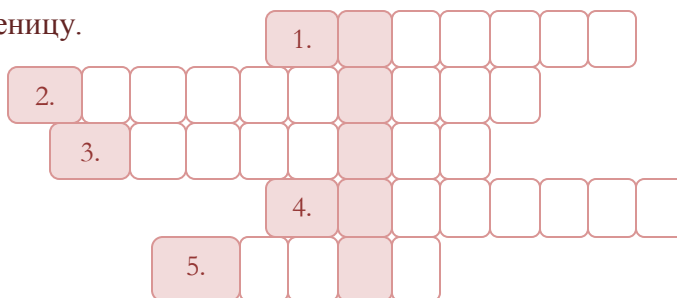
дукат – златни новац

напослетку – после свега

одреши – одвеже

узица – конопцац којим је нешто завезано

1. Реши укрштеницу.

1. Мушка деца својих родитеља. 2. Особе које се свађају су ... 3. Множина именице прут.
4. Глагол који има исто значење као и глагол узимати. 5. Мушки родитељ се назива...

Народне приповетке су написали непознати талентовани појединци. Вук Стефановић Караџић је сакуљао и записивао народне приче и назвао их је приповеткама.

Колико синова је отац имао? Како народни приповедач назива синове? Како је описана породица у којој се браћа свађају? Шта је био разлог пропадања ове породице? Ко је имао користи од таквог њиховог понашања? Шта се догађа са њиховим имањем? Како су суседи реаговали на то што се браћа свађају? Шта значи да је лако грабити онде где нема ко да чува? Како се отац осећао због тога? Шта је он предложио синовима? Шта је отац обећао да ће дати ономе ко преломи сноп? Како су синови покушавали да преломе сноп? Да ли је неко успео да га преломи? Зашто? Шта су синови рекли када је отац преломио прут по прут? На који начин је отац показао синовима колико је важно да буду сложни? Слога кућу гради, а неслога је разграђује. Неслога ником није добро донела. Где нема слоге ту нема куће. Један прут лако је сломити, а пруће тешко. Несложна браћа, пропала кућа. Сложна браћа граде нове дворе, а несложна и старе разоре. Договор кућу гради.

Именице имају граматички **број** (једину и множину): *прут* – *прутови*.

Подвучи пишећим оловком жутом бојом, плавом бојом говор оца, а зеленом синова. Читање приповетке по улогама.

2. Издвој особине оца, синова и суседа: забринут, несложен, свађалица, себичан, рђав, mudar, досетљив, брижан, немаран, нерадан, подсмешљив, злобан, грабљив, искусан, свадљив.

Особине оца	Особине синова	Особине суседа

3. Напиши дате речи у множини.

Јединина	Множина	Јединина	Множина
отац		сноп	
син		дукат	
посао		узица	
сусед		птап	
чувар		дете	

лија – лисица

зимус – прошле зиме

опколила – стала око ње са свих страна

шумарак – мала шума

умаћи – побећи

одере – скине крзно

густиш – шибље, грмље

1. Поређај правилно дата слова да добијеш једну особину.

В Т С В К Л У А О Особина је _____.

Народне приче су написали непознати талентовани појединци. Вук Стефановић Караџић је сакупљао и записивао народне приче.

Када су ловци кренули у лов? Где су пронашли лисицу? Зашто су ловци били тако сигурни? Како се лисица понашала када су наишли ловци? Зашто није бежала него се правила мртва? Шта мислите, шта би се десило да је бежала? Како су реаговали ловци када су помислили да је лисица мртва? Како је лисица поступила када се ловац спремао да јој одере крзно? Како је лисица поступила у овој причи? Да ли можемо рећи да је она била мудра када је успела да побегне ловцима? Зашто на крају стоји да се у народу каже да не треба веровати ни мртвој лисици? Кога лисица представља?

Прост човек се брани лукавством, као што се културан човек брани памећу.

Две тачке у реченици се пишу после речи којима се најављује неко набрајање, ређање.

Запета се пише између речи и скупова речи које се набрајају. У учионици су: *клупе, столице, табла и пано*.

Реченица је мисао или порука исказана речима. Реченица се пише великим почетним словом и завршава се знаком интерпункције. Знакови интерпункције су: тачка, узвичник, упитник. Реченица може садржати и само једну реч. Учим. *Шетам. Добра. Вредна.*

Препричај народну причу.

2. Напиши од колико речи се састоје следеће реченице.

Пси је ођушише.	3	Били су сигурни да им неће умаћи.	
Мртва.		Зимус је група ловаца опколила једну лисицу у шумарку.	
Још топла.		Изненада скочи лија и зачас нестаде у густишу.	
А она лежи опружена.		Залајаше неколико пута и оставише је.	

3. Одреди род и број датим именицама.

Именица	Род именице	Број именице
ловци		
лисица		
шумарак		
крзно		
пси		
метак		

4. Издвој из приче имена бића и предмета.

Бића	лисица,
Предмети	крзно,

5. Напиши састав о томе како си надмудрио/ла неког „Моје лукавство“.

светитељ – светац, особа која је посветила свој живот Господу Исусу Христу

крепећи – давати снагу

жаљаше – жалио

метнуо – ставио

трбух – стомак

дуговечни – дуготрајни

Растко Немањић је рођен у Расу као најмлађи син жупана Стефана Немање и Ане. Има два старија брата, Вукана и Стефана и неколико сестара. Млади принц Растко се кришом замонашио у Грчкој, на Светој гори и добио је име **Свети Сава**. Био је оснивач српске цркве, просветитељ и први познати српски писац који је описао живот свога оца. Умро је 27. јануара почетком тринаестог века када се и прославља овај датум као школска слава.

Народне приче су написали непознати талентовани појединци. Вук Стефановић Караџић је сакупио и записивао народне приче и назвао их је приповеткама.

Коме су се жалили отац и син? На шта се жалио отац? Шта је син замерио оцу? Шта је Свети Сава рекао сину да уради? Када се син прекрстио, кога је прво поменуо? Где је ставио прсте када је поменуо оца? Шта симболизује чело? Где је ставио прсте када је споменуо сина? Да ли има памети на трбуху? Код кога је већа памет? Зашто се Свети Сава обраћа сину са „несрећни“? На шта је указао Свети Сава сину? Шта га је саветовао? Како гласи четврта Божија заповест? Колико укупно има Божијих заповести? Кога треба све поштовати? Ко се са умнима састаје и сам уман постаје.

Реченице према значењу

Обавештајне реченице казују неко обавештење и завршавају се тачком: *Он је паметан.*

Упитне реченице су реченице којима нешто питамо и завршавају се упитником: *Кога си прво поменуо?*

Узвичне реченице исказују неку емоцију и завршавају се узвичником: *Победили смо!*

Препричај укратко народну причу.

1. Напиши дате реченице у супротном облику.

Потврдан облик	Одричан облик
Отац се жали на сина.	Отац се не жали на сина.
	Син га не слуша и не поштује.
Прекрсти се!	
Кога си прво поменуо?	
Има ли ту памети?	
	Нема.
Знаш ли четврту заповест Божију?	
Ја знам.	

2. Напиши дате глаголе у основном облику.

а) путовао – путовати	е) поменуо – _____
б) изађе – _____	ж) има – _____
в) слуша – _____	з) нема – _____
г) поштује – _____	и) видиш – _____
д) уступи – _____	ј) цениш – _____
ђ) прекрсти се – _____	к) рече – _____

3. Поштуј оца свога и матер своју, да ти добро буде и да дуго поживиш на земљи. Објасни зашто треба поштовати своје родитеље.

стреха –
надстрешница
испод крова

осврну се –
погледа око себе

помоли –
провири

устреми – упути

1. Реши загонетке.

По гласу – живко,
по перју – сивко.
Скакућем, виркам,
посвуда зиркам.
(_____)

У јесен креће према југу,
где остаје зиму дугу.
Кад дође пролеће,
опет нам долеће.
(_____)

Мало, сиво, крила има,
па се јавља: цив, цив.
Ако не знаш,
сам си крив.
(_____)

На леђима прне, по трбуху беле,
у јесен на југ стално се селе.
Небом стално лете,
зна их свако дете.
(_____)

Лав Николајевич Толстој (1828–1910)

Руски писац који је написао два велика дела: „Ана Карењина“ и „Рат и мир“.

Где ласте праве своја гнезда? Зашто је врабац ускочио у ластино гнездо? Шта мислите о врапчевом поступку? Шта је ласта урадила када је видела врапца у гнезду? Кога је позвала у помоћ? Како су реаговале ласте када су у гнезду откриле незваног госта? Како је врабац реаговао када је видео ласте? Шта се десило са врапцем пошто је хтео без муке да дође до свог новог дома? Да ли се уплашио и покушао да побегне? Шта се десило на крају? Да ли људи могу да се понашају као ове птице? Познајете ли неког ко је желео да узме нешто туђе и да оствари неки циљ на туђ рачун? Да ли је неко од вас био у ситуацији да му неко одузме нешто? Како сте тада реаговали? Зашто? Чији поступак у овој причи не одобравате? Зашто?

Без великог напора и труда нема ни успеха. Чини добро и добром се надај.

Главни ликови су ликови у причи о којима се највише говори, а **споредни ликови** су остали ликови који се спомињу. **Место радње** је место на коме се збива нека прича. **Време радње** је време у којем се збива прича. Ко су главни ликови у причи? Где и када се одржава радња?

Препричај причу.

2. Повежи особине коме припадају.

ЗАБРИНУТ

ВРАБАЦ

БЕЗБРИЖАН

ЛЕЊ

ЛАСТЕ

ОСВЕТОЉУБИВ

НАИВАН

СНАЛАЖЉИВ

3. Подвуци једном линијом субјекте, а двома линијама предикате у датим реченицама.

- а) Ласте одлетеше.   в) Врабац је седео и цвркутао.   д) У кљуну је доносила блато.
б) С крова слете врабац. г) Све ласте долетеше до гнезда.   ђ) Стајао сам у дворишту.

узалуд – без значаја, нешто радимо, али без резултата

вољно – срећно, расположено

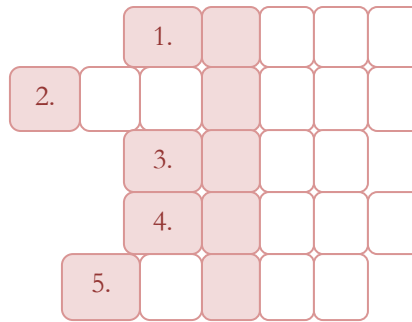
клин – врста ексера

клин се клином избија – противнику се треба супротставити на исти начин

покуњено – тужно

скрушено – тужно, разочарано

1. Реши укрштеницу.

1. Напиши глагол писати у трећем лицу. Он... 2. Човек који учи ћаке у школи. 3. Јоца је мамин... 4. Који родитељ се помиње у овом драмском тексту? 5. Како се зове овај дечак?

Александар Поповић (1929–1996)

Драматизовао је познате бајке: „Пепељугу“, „Снежану и седам патуљака“ и „Црвенкапу“. Најпознатија дела су: „Док су спавали“, „Тужни град“, „Како се воли Весна“ и друге.

Која лица су у овом драмском тексту? Где се радња одвија? Шта Јоца жели да мама уради? Зашто то упорно тражи од ње? Зашто Јоца не може да чека и жели да мама што пре устане? Како је мама изгледала када ју је Јоца први пут питао за поштара? Како се Јоца понашао када је мама отишла по писмо? Шта је мама сазнала из првог писма? Како је мама схватила да писмо није писао учитељ? Зашто? Шта је још чудно у овом писму? Да ли је Јоца могао другачије да саопшти мами своје жеље? Зашто није тако урадио? Да ли је мама грдила Јоцу? Како је Јоца изгледао када је мама прочитала друго писмо? Која је разлика између ова два писма? Ко је написао друго писмо? Како је Јоца покушао да дође до слаткиша? Да ли је Јоца правилно поступио када је хтео да превари маму? Како бисте ви од своје маме тражили слаткише? Да ли сте ви некада покушали да преварите своје родитеље да бисте нешто добили? Да ли су вас открили? Када?

У лажи су кратке ноге. Увек треба да говоримо истину и директно да кажемо оно што желимо без обзира шта је питању и колико се плашили, јер се лаж увек открије.

Текст по улогама је **драмски текст**. Изводи се у позоришту. **Слог** је најмањи део речи који се изговара једним дахом. У нашем језику носиоци слога су самогласници. Сваки самогласник образује слог за себе. Никад два самогласника нису у једном слогу: *а-у-то-бус*. Понекад слово **р** може имати улогу самогласника: *црв, трн, крст*. Једносложне речи имају само један слог: *пут, сан, дан, ноћ, свет, члан*.

Читање драмског текста по улогама.

2. Подвучи црвеном бојом мамине особине, а Јоцине особине плавом бојом: неискрен, мудар, досетљив, наиван, досетљив, сналажљив, збуњен, тужан, љут, весео, нестрпљив.

3. Подели речи на слоге и упиши од колико слогова се састоји дата реч.

Реч	Речи на слоге	Број слогова	Реч	Речи на слоге	Број слогова
син	син	1	коцке		
мама	ма-ма	2	учитељ		
соба			сандуче		
школа			карамеле		
коцке			директор		

жагор – жамор,
шум од много
гласова

везица – пертла

ваздан – све
време,
непрестано

претакати –
преливати

цумбус – туча,
лом, свађа

На позорници се изводи позоришна представа на основу драмског текста. **Драмски текст** је текст који глумци изговарају пред публиком у позоришту, на филму или телевизији. Драмски текст је написан у облику дијалога. **Дијалог** је разговор два лица. **Лица** су ликови драмског текста и могу бити главни и споредни.

Гвидо Тартаља (1899–1984)

Написао је збирке песама за децу: „Срмена у граду птица“, „Шкољке“, „Гусарска дружина“, „Сјатиле се песме“, „Дедин шепир и ветар“ и друге.

Ко су лица у овом драмском тексту? Где се одвија радња? Како Миша објашњава прво кашњење? Како је закаснио у четвртак? Који изговор му је био у среду? А у уторак? Зашто је закаснио у понедељак? Како је знао да ће и сутрадан, да се иде у школу у суботу да закасни? Шта је заслужио за сва та кашњења? Који ће му бити разлог за ново кашњење? Оправдавате ли овог дечака? Зашто? Како би ваш учитељ решио овакву ситуацију? Какав је Миша дечак? Какав је учитељ?

Своје време морате ценити пре свега ви, па ће то чинити и други. Временом не можемо руковати, можемо само руковати собом у времену. Време тече лагано, а пролази брзо. Време не чека никога. Време је новац.

Драмски писац пише драме. **Драма** је дело написано по улогама да би је изводили глумци. **Глумци** имају улоге.

Читање драмског текста по улогама.

1. Поређај по реду разлоге за кашњења: долазак тетке из Ниша, прослава рођендана, хлађење беле кафе, потрага за пертлом, хватање миша, чекање у пекари.

1.	понедељак	
2.	уторак	
3.	среда	
4.	четвртак	
5.	петак	
6.	субота	

2. Попуни табелу.

Прошло време	Садашње време	Будуће време
	Он зна.	
Каснио је.		Донеће.
Причао је.	Он види.	
Задржао је.		Они ће честитати.
	Хватали смо.	
Донели су.		Сећаћеш се.
	Вараш се.	

Шта су изуми? Нешто што не виђамо свакога дана у нашем окружењу називамо чудним изумима. Који изуми су били корисни за људе? Нпр. точак је изум који је довео до стварања бицикла, аутомобила, авиона и осталих превозних средстава.

Заједнички план

- ❖ Како се зове ваш изум?
- ❖ Од ког је материјала? Које је боје? Опишите детаље.
- ❖ Како се користи ваш изум? Чему служи?

Неколико ученика излажу на тему „Чудан изум“.

Почетак реченице се пише великим словом. Реченице треба да се надовезују једна на другу. Обрати пажњу о правилном редоследу речи у реченици. Реченице не започињи све на исти начин. На крају сваке реченице се увек налази тачка, узвичник или упитник. Води рачуна о уредности и рукопису.

1. Напиши састав на тему „Чудан изум“.

2. Нацртај свој чудни изум.

Када сте били у зоолошком врту, која животиња је оставила посебан утисак на вас? Поред ког кавеза сте се најдуже задржали?

Заједнички план

- ❖ Која је твоја омиљена животиња? Да ли је домаћа или дивља животиња?
- ❖ Где живи? Како се оглашава та животиња?
- ❖ Чиме је покривено тело те животиње? Како се креће? Чиме се храни?
- ❖ Како ти бринеш о њој? Због чега је волиш? Шта је издваја од других животиња?

Неколико ученика излажу на тему „Моја омиљена животиња“

Води рачуна о правопису, рукопису и уредности.

1. Напиши састав на тему „Моја омиљена животиња“.

2. Пронађи макар једну занимљивост о својој омиљеној животињи.

Музички инструмент је справа која служи за извођење музичких дела. Да ли ви имате неки музички инструмент? Да ли неко од вас зна да свира на неком музичком инструменту?

Заједнички план

- ❖ Назив омиљеног музичког инструмента.
- ❖ Опиши омиљени музички инструмент.
- ❖ Зашто си одабрао баш тај инструмент?

Неколико ученика излажу на тему „Омиљени музички инструмент“.

Почетак реченице се пише великим словом. Реченице треба да се надовезују једна на другу. Обрати пажњу о правилном редоследу речи у реченици. Реченице не започињи све на исти начин. На крају сваке реченице се увек налази тачка, узвичник или упитник. Води рачуна о уредности и рукопису.

1. Напиши састав на тему „Омиљени музички инструмент“.

2. Нацртај свој омиљени музички инструмент.

Каква је природа зими? Које су зимске радости за вас? Шта деца највише воле зими да раде? Чему се највише обрадују? Које игре су вам омиљене на снегу?

Заједнички план

- ❖ Временске прилике зими
- ❖ Игре на снегу
- ❖ Изглед улица и домова зими
- ❖ Прослављање празника

Неколико ученика излажу на тему „Зимске радости“.

Води рачуна о рукопису и уредности.

1. Напиши састав на тему „Зимске радости“.

2. Нацртај шта су за тебе зимске радости.

Страх је неугодан осећај услед стварне или замишљене опасности. Страх је нормална појава и треба се суочити са страхом и превазићи га.

Заједнички план

- ❖ Присети се ситуације када си осећао/ла страх. Када и где се догодила та ситуација?
- ❖ Шта се догодило па си се уплашио/ла?
- ❖ Зашто се догодила та ситуација у којој си се уплашио/ла?
- ❖ Шта си урадио/ла након што си се уплашио/ла? Како си реаговао/ла?
- ❖ Шта се десило након тог догађаја?

Неколико ученика излажу на тему „Уплашио/ла сам се“.

Користите пуне реченице и причајте јасно и гласно. Водите рачуна да пратите план причања. Изражавајте се лепо и сликовито. Поштапалице (па, овај...) немојте користити! Пазите како почињете реченице. Користи што више придева. Док ваш друг прича, не прекидамо га, слушамо пажљиво, јер касније коментаришемо како је причао, шта је било добро, шта није, које речи је употребљавао, како се изражавао...

1. Напиши састав на тему „Уплашио/ла сам се“.

2. Помоћу слика прикажи своју причу.

Пажљиво погледајте дати низ слика.

Заједнички план

Свакој слици дај поднаслов и опиши је. Смисли наслов приче.

Напиши своју причу о догађајима са датих слика које сте управо протумачили. Обрати пажњу на ликове и дај им имена. Обрати пажњу на околин у којој се они налазе. Води рачуна на који начин састављаш реченице. Труди се да будеш маштовит/а, да се лепо изражаваш и да путем те маште зарониш у свет чудесног и испричаш причу онако како је ти видиш и доживљаваш.

1. Састави причу на основу датих слика.

2. Ученици читају своје приче. На крају часа ученици гласају за најбоље осмишљену причу.